

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระตุ้นการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา
และการกำหนดนโยบายบูรณาการเชิงรุก

**Factors Stimulating Student Alcoholic Drinking and The Integrated
Pro-active Policy Guidelines**

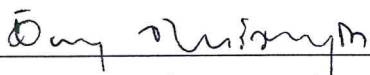

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบูรณาการนโยบายสวัสดิการสังคม
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

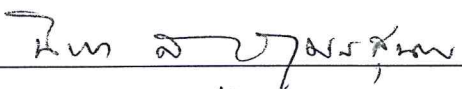
พ.ศ. 2555

วิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระตุ้นการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา
และการกำหนดนโยบายบูรณาการเชิงรุก
Factors Stimulating Student Alcoholic Drinking and the Integrated
Pro-active Policy Guidelines
ชื่อนักศึกษา นางสาวนิศานาถ เลิศพุกษา
รหัสประจำตัว 524056
สาขาวิชา บูรณาการนโยบายสวัสดิการสังคม
ปีการศึกษา 2555

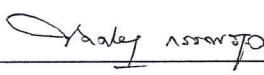
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, และสำนักงานคณะกรรมการ
การอุดมศึกษา ได้ตรวจสอบและอนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม พ.ศ. 2555

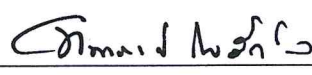

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์อติยา จันทน์วิทยานุชิต)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
(รองศาสตราจารย์นิภา ส. ตุมรสุนทร) จากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร. จตุรงค์ บุญรัตนสุนทร)

กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชัดติยา กรรณสูต)

กรรมการ
(อาจารย์ ดร. ทิพาภรณ์ โพธิ์ถวิล)

วิทยานิพนธ์	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระตุ้นการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา และการกำหนดนโยบายบูรณาการเชิงรุก Factors Stimulating Student Alcoholic Drinking and the Integrated Pro-active Policy Guidelines
ชื่อนักศึกษา	นางสาวนิศานาถ เลิศพฤกษา
รหัสประจำตัว	524056
สาขาวิชา	บูรณาการนโยบายสวัสดิการสังคม
ปีการศึกษา	2555

บทคัดย่อ

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระตุ้นการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษาและการกำหนดนโยบายบูรณาการเชิงรุก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานโยบายและมาตรการในการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในปัจจุบัน เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและเพื่อน ความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและโทษพิษภัยของการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา และเพื่อศึกษาแนวทางในการป้องกันหรือลดเลิกการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และนำเสนอแนวทางดังกล่าวต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพทำการสุ่มตัวอย่างนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 420 คน และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการป้องกันหรือลดเลิกการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา จำนวน 4 คน ได้แก่ อาจารย์มหาวิทยาลัย เจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้ประกอบการร้านค้าที่จำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และตัวแทนคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า

1. นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ไม่ดื่มสุรา บรั่นดี วิสกี้ ไวน์ และเหล้าปั่น แต่จะดื่มเบียร์เฉพาะโอกาสพิเศษ/ตามเทศกาล ร่วมกับเพื่อนสนิทที่บ้านหรือที่พัก โดยส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการดื่มต่อเดือนประมาณ 500 – 1,000 บาท
2. ปัจจัยที่ส่งเสริมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.75 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าปัจจัยที่ส่งเสริมการดื่ม

เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษาลำดับแรกคือเพื่อน โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 รองลงมาคือสื่อโทรทัศน์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 และญาติพี่น้อง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.11 เป็นลำดับสุดท้าย

3. แนวทางป้องกันพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา คือ สถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว หน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการจำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์และผู้ประกอบการหอพักจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันโดยการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักศึกษาในการคบเพื่อนและไม่ตกเป็นเหยื่อของสื่อที่กระตุ้นการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร่วมกับการบังคับใช้กฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างจริงจัง

จากการศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสนใจกับพฤติกรรมของกลุ่มนักศึกษาโดยมีนโยบายที่กำหนดให้มีกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันมากกว่าการปล่อยละเลยให้เกิดการมั่วสุม ตลอดจนการสร้างความตระหนักถึงผลกระทบของการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดความสนใจและตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์กับทั้งตนเองและเพื่อน เช่น โทษภัยของเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ต่ออวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย ความรุนแรง ความสูญเสียทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น

2. สถาบันการศึกษาควรกำหนดเป็นนโยบายอย่างชัดเจนในการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา ทั้งในบริเวณสถาบันการศึกษา และบริเวณโดยรอบสถาบันการศึกษา โดยการให้ข้อมูล ตัวอย่าง และผลกระทบต่าง ๆ ที่สามารถเปลี่ยนทัศนคติในการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ให้น้อยลงและเลิกดื่มได้ในที่สุด

3. สถาบันการศึกษาควรมีนโยบายร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในการให้ความรู้ด้านกฎหมายและมาตรการในการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ตลอดจนควบคุมแหล่งซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สร้างทัศนคติที่ถูกต้อง จัดกิจกรรมส่งเสริมและให้ความรู้แก่นักศึกษาถึงโทษภัยจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ฝึกทักษะการคบเพื่อน ส่งเสริมการอบรมเลี้ยงดู และการเป็นแบบอย่างที่ดีของคนในสังคม รวมทั้งการบังคับใช้กฎระเบียบหรือกฎหมายในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างเคร่งครัด

Thesis Title	Factors Stimulating Student Alcoholic Drinking and the Integrated Pro-active Policy Guildelines
By	Miss Nisanat Lertpugsa
Identification No.	524056
Degree	Master of Social Work (M.S.W.)
Major	Integrated Social Welfare Policy
Academic Year	2012

ABSTRACT

The study of Factors Stimulating Students' Alcoholic Beverage Drinking and the Integrated Proactive Policy Guidelines aims at the following objectives: to study the current policy on and measures to control alcohol drinking; to examine personal factors, family, environmental and peer group factors, attitudes towards alcohol drinking, perceptions of the policies and hazards of alcohol drinking, and the students' alcohol drinking behaviors; to look into the relationship between the students' personal factors and their attitudes towards alcohol drinking; and to explore ways to prevent or abstain/reduce/stop alcohol drinking and have them proposed to concerned agencies.

Through quantitative and qualitative research methodology, 420 students of state and private universities located in Bangkok were sampled and interviewed. Four key informants, who were involved in preventing or encouraging the students to reduce/abstain/stop drinking alcohol, included a university lecturer, a policeman, an owner of a shop selling alcoholic drinks and a representative of the Bangkok Metropolitan Administration's Alcohol Drinking Control Committee. The study findings were as follows:

1. Most of the students of Bangkok's state and private universities did not drink spirits, brandies, whiskies, wines and frozen cocktails. Only on special occasions/seasons, they would drink beers with their close friends at home or dormitories. Mostly, they spent about 500-1,000 baht a month for their drinking.

2. Overall, the factors stimulating student alcohol drinking produced a moderate average point of 2.75. Considering individual stimulating factors, peer group ranked first with an average of 3.94, followed by television (programmes/advertising) with 3.44 and relatives ranked last with 2.11.

3. Measures to prevent students from drinking alcohol must include the participation of educational and family institutions, state agencies, sellers of alcoholic beverages and dormitory operators by promoting the students' awareness of keeping good company and not being easy preys for media promoting alcohol drinking, as well as strictly enforcing alcoholic beverage control laws.

Based on the study findings, the author has the following recommendations.

1. Family and educational institutions as well as concerned agencies should pay attention to student behaviors by adopting policies requiring students to engage in beneficial activities instead of letting them hanging around. The students should also be made well aware of alcohol drinking impacts so that they are adequately informed to realize potential impacts of alcohol drinking—such as its harmfulness to body organs and economic and social loss and severity caused by alcohol drinking—on themselves and their friends.

2. Educational institutes should have a clear policy on the prevention of student alcohol drinking, both within and around their premises. The students should be provided with information and cases in point and informed of various impacts so that they can change their attitudes to drink less and finally stop drinking.

3. Educational institutes should cooperate with concerned agencies, such as the Ministries of Public Health and Social Development and Human Security as well as National Police Bureau, in formulating policies concerning alcohol drinking. These include providing the information about alcohol drinking control laws and measures, restricting alcoholic beverage outlets, promoting proper attitudes towards drinking, hosting activities and events to inform students of the risks of drinking, coaching them on how to keep good company, encouraging character building and being a role model to society, and strictly enforcing alcohol drinking control laws.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์โดยได้รับความอนุเคราะห์ คุณดูแล เอาใจใส่ อย่างดียิ่งจากอาจารย์ ดร.จตุรงค์ บุญขรัตนสุนทร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ชัตติยา วรรณสุตและอาจารย์ ดร.ทิพาภรณ์ โพธิ์ถวิล กรรมการ สอนป้องกันวิทยานิพนธ์ รวมทั้ง รองศาสตราจารย์นิภา ส. ตุมรสุนทร ประธานกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ถูกต้อง มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความอนุเคราะห์ที่ได้รับ จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้กรุณาให้การอบรมสั่งสอน ให้ความรู้ ชี้แนะแนวทาง ขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้ให้คำแนะนำในการศึกษาและอำนวยความสะดวก ขอขอบคุณเพื่อน ๆ MSW รุ่นที่ 17 ที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการตอบแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาเพื่อ ประกอบการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ทุกท่าน ที่ได้กรุณาตอบแบบสอบถามและให้สัมภาษณ์ด้วยความเต็มใจ ซึ่งหากไม่มีทุกท่านในวันนั้น วิทยานิพนธ์ฉบับนี้คงไม่สามารถเสร็จสมบูรณ์ได้ในวันนี้

ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองสวัสดิภาพชุมชน ผู้อำนวยการส่วนพัฒนามาตรการ และกลไก คุณนันทิยา จันทศิริ และบุคลากรในส่วน ที่ได้ให้ความเมตตาแก่ผู้วิจัย ในการให้ คำปรึกษาแนะนำและให้โอกาสในการใช้เวลาทำงานเพื่อศึกษาเพิ่มเติม

ขอขอบคุณ คุณปาลิดา กล้าเขียว ผู้ที่คอยช่วยเหลือและเป็นທີ່ปรึกษาให้กับผู้วิจัยในการ จัดทำงานวิจัยเล่มนี้มาโดยตลอด

ขอขอบคุณ คุณพรทิพย์ เนินกลางและคุณสุทัศน์ ชัยกมนทัต ผู้ที่คอยช่วยเหลือผู้วิจัยใน การเก็บข้อมูลและประมวลผลมาโดยตลอด

ขอขอบคุณคุณพ่อสิทธิพงษ์และคุณแม่กนุช เลิศพฤกษา ที่ได้ให้การช่วยเหลือลูกมา โดยตลอดและเป็นกำลังใจที่ดีเยี่ยมของผู้วิจัย

คุณค่าและประโยชน์อันพึงเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่พระคุณบิดา มารดา ครูบาอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านด้วยความเคารพยิ่ง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(1)
Abstract.....	(3)
กิตติกรรมประกาศ.....	(5)
สารบัญ.....	(6)
สารบัญตาราง.....	(9)
สารบัญแผนภูมิ.....	(10)
บทที่	
1. บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	6
1.3 สมมติฐานการวิจัย.....	6
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	6
1.5 นิยามศัพท์ปฏิบัติการ.....	7
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดและทฤษฎีการรับรู้.....	9
2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวัยรุ่น.....	12
2.3 แนวคิดและทฤษฎีการเลียนแบบ.....	20
2.4 แนวคิดและทฤษฎีการขัดเกลาทางสังคม.....	23
2.5 แนวคิดและทฤษฎีบูรณาการ.....	27
2.6 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างนโยบาย.....	31
2.7 นโยบายและมาตรการเชิงรุกในการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์...	34
2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	42
2.9 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	58

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3. ระเบียบวิธีวิจัย	
3.1 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	59
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	61
3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	62
3.4 การทดสอบเครื่องมือ.....	62
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	62
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
4. การวิเคราะห์ข้อมูล	
4.1 ปัจจัยส่วนบุคคลและความคิดเห็นที่มีต่อการดัดเครื่องดัดที่มีแอลกอฮอล์ของ กลุ่มตัวอย่าง.....	66
4.2 ปัจจัยด้านครอบครัวของกลุ่มตัว.....	70
4.3 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและเพื่อนของกลุ่มตัวอย่าง.....	76
4.4 ความรู้ความเข้าใจใน โยบายและพิษภัยของการดัดเครื่องดัดที่มีแอลกอฮอล์.....	82
4.5 พฤติกรรมการดัดเครื่องดัดที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่าง.....	83
4.6 ผลการทดสอบสมมติฐาน.....	88
4.7 ผลการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการในการควบคุมการดัด เครื่องดัดที่มีแอลกอฮอล์.....	95
4.8 ผลการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับแนวทางการป้องกันหรือลดเลิกการดัด เครื่องดัดที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา.....	102
5. สรุปผลการศึกษา การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	107
5.2 อภิปรายผลการศึกษา.....	112
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	138

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม.....	127
ภาคผนวก.....	134
ผนวก ก. ใบรับรองจริยธรรม.....	135
ผนวก ข. ใบยินยอมในการสัมภาษณ์.....	136
ผนวก ค. แบบสอบถาม.....	137
ผนวก ง. แนวคำถามสัมภาษณ์เชิงลึก.....	147
ประวัติผู้เขียน.....	148

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 จำนวนร้อยละปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง.....	68
4.2 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่าง.....	70
4.3 จำนวนร้อยละปัจจัยด้านครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง.....	73
4.4 จำนวนร้อยละปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและเพื่อนของกลุ่มตัวอย่าง.....	79
4.5 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ปัจจัยที่ส่งเสริมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่าง.....	82
4.6 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความรู้ความเข้าใจนโยบายและพิษภัยของการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์.....	83
4.7 จำนวนร้อยละพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่าง	85
4.8 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน.....	89
4.9 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน.....	90
4.10 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานที่ศึกษาต่างกัน.....	91
4.11 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างที่มีคณะที่ศึกษาต่างกัน.....	92
4.12 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างที่มีผลการเรียนต่างกัน.....	93
4.13 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ที่ได้รับต่อเดือนต่างกัน.....	94
4.14 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างที่มีแหล่งที่มาของรายได้ต่างกัน.....	95

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1.1	แสดงภาพปริมาณการบริโภคแอลกอฮอล์ในประเทศไทย ปี พ.ศ 2534-2543.....	2
2.1	แสดงแผนภูมิกรอบแนวคิดการวิจัย.....	58

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสุราและเบียร์ กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันของกลุ่มเยาวชน และได้แพร่ขยายไปยังกลุ่มวัยรุ่นหญิง หญิงตั้งครรภ์ และเยาวชนที่อายุน้อยลง โดยมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ

ประเทศไทยถือว่าเป็นประเทศที่พลเมืองมีการบริโภคแอลกอฮอล์บริสุทธิ์โดยเฉลี่ยต่อหัวที่สูงที่สุดประเทศหนึ่ง จากฐานข้อมูลการบริโภคเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ขององค์การอนามัยโลก (WHO) ร่วมกับองค์การอาหารและการเกษตรศาสตร์ (FAO) ที่คำนวณการบริโภคแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ต่อหัวต่อปีของประชากร พบว่า ปี 2543 คนไทยบริโภคต่อหัวเท่ากับ 13.59 ลิตร สูงเป็นอันดับ 5 ของโลก รองจากโปรตุเกส สาธารณรัฐไอร์แลนด์ บาฮามาส์ และสาธารณรัฐเชก ตามลำดับ โดยคนไทยบริโภคแอลกอฮอล์เพิ่มเกือบหนึ่งเท่าตัวในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาเมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2533 คนไทยบริโภคแอลกอฮอล์บริสุทธิ์โดยเฉลี่ยต่อหัวต่อปีเพียง 7.46 ลิตร

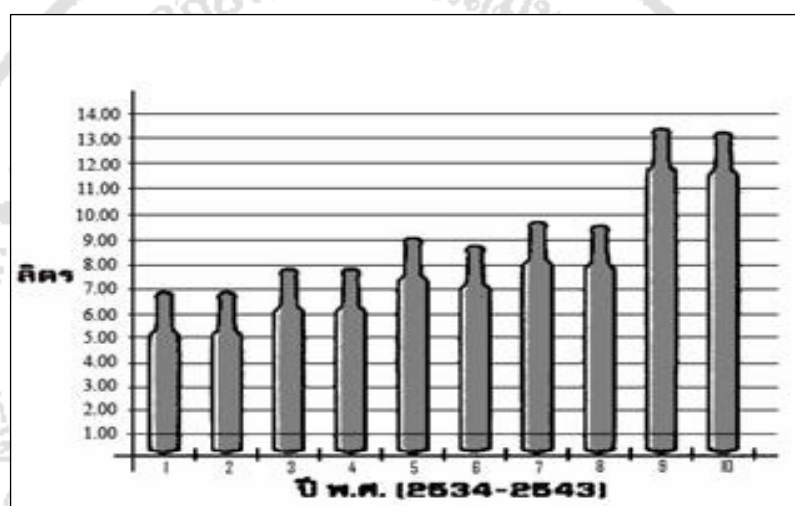
การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของคนไทยที่มีปริมาณมากติดอันดับโลก ได้รับการยืนยันจากสถาบันวิชาการและสำนักงานสถิติแห่งชาติที่ทำการสำรวจพบว่า ในปี พ.ศ. 2534 คนไทยร้อยละ 31.5 ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และเพิ่มเป็นร้อยละ 35.2 ในปี พ.ศ. 2546 (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. 2547 : 15) สำหรับในปี พ.ศ. 2547 จากผลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ในจำนวนผู้ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์นั้น เป็นผู้ดื่มที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี ร้อยละ 23.5 โดยจำนวนผู้ดื่มผู้ชายมีมากกว่าผู้หญิง ในกลุ่มผู้ดื่มที่มีอายุ 15-24 ปีนี้ ส่วนหนึ่งเป็นผู้กำลังศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษา เป็นนักเรียนชายและหญิงระดับชั้นมัธยมปลาย และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่เคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประมาณร้อยละ 50 โดยเริ่มดื่มเมื่ออายุต่ำกว่า 15 ปี ทั้งนี้ ผู้ชายเริ่มต้นดื่มในอายุที่น้อยกว่าผู้หญิง นักเรียนมัธยมปลายจนถึงอุดมศึกษาประมาณ 1 ใน 3 ของนักเรียนทั้งหมดยอมรับว่าตนเองเป็น “คนดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์” ในช่วงเวลาเพียง 7 ปี (2539-2546) กลุ่มผู้หญิงวัย 15-19 ปี เป็นกลุ่มที่น่าจับตามากที่สุด เนื่องจากมีการเพิ่มจำนวนขึ้นเกือบ 6 เท่า คือจากร้อยละ 1.0 เป็นร้อยละ 5.6 และในกลุ่มผู้หญิงในวัยนี้เป็นผู้ดื่มประจำถึงร้อยละ 14.1 (ดื่ม 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ถึงดื่มทุกวัน) (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ. ม.ป.ป. : ออนไลน์)

เป็นที่น่าสังเกตว่าประเทศไทยมีอัตราการคืบสูงกว่าประเทศที่เข้าใจกันโดยทั่วไปว่าคืบมาก เช่น ฝรั่งเศส เยอรมัน รัสเซีย อังกฤษ สหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ. ม.ป.ป. : ออนไลน์) ทั้งยังมีอัตราเพิ่มขึ้นสูงกว่าเมื่อที่แล้วอย่างน่าเป็นห่วง ดังแผนภูมิแสดงปริมาณการบริโภคแอลกอฮอล์ในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2534-2543

แผนภูมิที่ 1.1

ปริมาณการบริโภคแอลกอฮอล์ในประเทศไทยปี พ.ศ. 2534-2543

ปริมาณการบริโภคแอลกอฮอล์ในประเทศไทย

(คำนวณจากการบริโภคแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป)

ที่มา : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ. ม.ป.ป. : ออนไลน์.

จากแผนภูมิแสดงปริมาณการบริโภคแอลกอฮอล์ในประเทศไทยซึ่งคำนวณจากการบริโภคแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปจะเห็นว่าปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปี จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติครั้งล่าสุดปี 2546 คนไทยอายุ 11 ปีขึ้นไป ที่ดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์มีจำนวน 18.61 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 29.13 ของประชากรทั้งหมด 63.88 ล้านคน คนไทยบริโภคเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์เฉพาะที่ผลิตเองภายในประเทศรวมทั้งหมดประมาณ 3,691 ล้านลิตร คิดเป็นมูลค่าไม่ต่ำกว่า 1.5 แสนล้านบาทในท้องตลาด ที่น่าตกใจคือในปีงบประมาณ พ.ศ. 2546 กรมสรรพสามิตและกรมศุลกากรเก็บภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงถึง 6.27 หมื่นล้านบาท คิดเป็นมูลค่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากการขายกว่า 1.5 แสนล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก 7.8 พันล้านบาท ในปี พ.ศ. 2536 เป็นการเพิ่มเกือบ 10 เท่าตัวในเวลา 10 ปี เฉพาะอัตรา

การบริโภคเบียร์ต่อหัวต่อปีเพิ่มขึ้นในปี 2546 เทียบกับปี 2532 มากกว่า 8 เท่าตัว จากอัตราเฉลี่ย 4.4 ลิตรต่อคนในปี พ.ศ. 2532 เพิ่มขึ้นเป็น 39.4 ลิตรต่อคน ในปี 2546 (คิดจากจำนวนประชากร 63.88 ล้านคน) มีการคาดการณ์ว่าในอนาคตมีแนวโน้มที่จำนวนผู้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. ม.ป.ป. : ออนไลน์)

ลักษณะ อินเทอร์เน็ต (2551 : 5) กล่าวว่าปัจจุบันคนไทยดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์สูงเป็นอันดับ 5 ของโลก (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. ม.ป.ป. : ออนไลน์) โดยทั่วไปจำนวนผู้ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เพศชายจะมีมากกว่าเพศหญิง ตัวอย่างเช่น จากการสำรวจของจิราภรณ์ เทพหนู (2540 : 72) พบว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีอายุระหว่าง 15-22 ปี จำนวน 1,261 คนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เคยดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ร้อยละ 38.7 โดยผู้ที่ดื่มเป็นเพศชายร้อยละ 83.4 และเพศหญิงร้อยละ 16.6 เช่นเดียวกับ อติศวรรย์ หลายชูไทย และคณะ (2545 : 98) ที่สำรวจพบว่านักเรียนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายถึงอุดมศึกษาที่เคยดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เป็นเพศชายร้อยละ 30.0 และเพศหญิงร้อยละ 26.0 นอกจากนี้จากผลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติปี พ.ศ. 2547 พบว่าจำนวนผู้ชายที่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มีมากกว่าเพศหญิงในทุกกลุ่มอายุ และมากกว่าประมาณ 5 เท่า ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับนักศึกษาในมหาวิทยาลัย Suffolk ในประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการสำรวจนักศึกษาจำนวน 202 คน พบว่านักศึกษาชายที่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มีมากกว่านักศึกษาหญิง 2 เท่า แสดงว่านักศึกษาชายของประเทศไทยดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มากกว่านักศึกษาหญิงมากซึ่งอาจเนื่องจากวัฒนธรรมไทยที่ยังไม่ยอมรับให้ผู้หญิงดื่มเหล้าหรือสุรา ในขณะที่ผู้ชายสามารถทำได้โดยไม่ถูกสังคมตำหนิ

ด้านประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นิยมดื่ม ผลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2548 : 11) พบว่าคนไทยนิยมดื่มเบียร์ เหล้าขาว และเซี่ยงฮุน มากที่สุด สำหรับคนกรุงเทพมหานครนิยมดื่มเหล้ากลั่น (เช่น วิสกี้ และบรั่นดี) เป็นอันดับแรก รองลงไปคือ เบียร์ ในด้านความถี่ของการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และในกลุ่มคนไทยที่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์นั้น สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2548 : 18) พบว่า ดื่มเป็นประจำร้อยละ 9.5 ดื่มสัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง ร้อยละ 10.2 ดื่มสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง ร้อยละ 18.6 ดื่ม 1-2 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 16.2 และดื่มนาน ๆ ครั้ง ร้อยละ 45.5

ในปี 2549 สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้ทำการสำรวจพฤติกรรมการดื่มสุราของประชากรระดับประเทศ พบว่ามีประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปประมาณ 47 ล้านคน ในจำนวนนี้มีผู้ที่ดื่มสุราประมาณ 15.3 ล้านคน ในปี 2549 มีผู้ดื่มเพิ่มขึ้นจากปี 2544 ประมาณ 1.6 ล้านคน หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 2.3 ต่อปี เมื่อจำแนกผู้ดื่ม พบว่าวัยทำงานตั้งแต่อายุ 25-29 ปี เป็นกลุ่มที่มีอัตราการดื่มสูงสุด

รองลงมาคือกลุ่มเยาวชนอายุ 15-24 ปี และสุดท้ายคือกลุ่มผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป ผู้ที่เริ่มดื่มสุรามีอายุเฉลี่ยประมาณ 20 ปี ซึ่งเป็นวัยที่กำลังศึกษาในระดับชั้นอุดมศึกษา และหญิงตั้งครรถ์ตั้งแต่อายุ 15 ปีขึ้นไปก็ดื่มสุราถึงร้อยละ 23.3 อัตราร้อยละของผู้ดื่มจำนวน 55.9% เป็นวัยรุ่นชายอายุ 15 ปีขึ้นไป และเป็นวัยรุ่นหญิงอายุ 15 ปีขึ้นไป 9.8% เมื่อจำแนกตามถิ่นที่อยู่พบว่า วัยรุ่นชาย-หญิงภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นกลุ่มที่ดื่มสุรามากที่สุดถึง 66.4% รองลงมาคือกลุ่มวัยรุ่นภาคเหนือ กลุ่มวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครและในจังหวัดภาคกลางตามลำดับ และถ้าจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าชายที่จบการศึกษาในระดับอุดมศึกษาถึง 36.6% ที่ดื่มสุราแล้วขับรถ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2549 : 18)

อย่างไรก็ตาม จากสถิติปี 2552 นั้น พบว่าอัตราผู้ดื่มมีสูงขึ้นตามจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งจากการสำรวจพฤติกรรมการดื่มสุราของประชากรระดับประเทศของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในปี 2552 พบว่า มีประชากรที่อายุ 15 ปีขึ้นไป ประมาณ 49.4 ล้านคน ทั้งประเทศนั้นผู้ดื่มถึง 16.16 ล้านคน ซึ่งผลการสำรวจดังกล่าวสอดคล้องกับผลสำรวจพฤติกรรมเยาวชนอายุระหว่าง 11-16 ปี ใน 32 จังหวัดทั่วประเทศของสำนักวิจัยเอแบคโพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (2552 : 4) พบว่า 10 อันดับพฤติกรรมในเชิงไม่สร้างสรรค์ที่เยาวชนกระทำมากที่สุด ลำดับที่หนึ่งคือ การดื่มสุรา รองลงมาลำดับที่สองคือ การขาดเรียน นอกจากนี้ผลการสำรวจของเอแบคโพลล์ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพในการสำรวจความคิด ความเข้าใจ ความรู้สึก และปัญหาของเยาวชนในเดือนมีนาคม 2552 ใน 25 จังหวัดทั่วประเทศ พบว่าในกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาและปริญญาตรีนั้น ปัญหาอันดับหนึ่งในพฤติกรรมดำเนินชีวิตคือ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ผู้จัดการออนไลน์. 2552 : ออนไลน์) นอกจากนี้จากการศึกษาของ สุमित วัฒนธัญญากรรม และคณะ (2546 : 56) พบว่าสถิติผู้ดื่มสุรานั้นมีอายุน้อยลง แต่จำนวนผู้ดื่มจะเพิ่มมากขึ้นตั้งแต่ช่วงอายุ 12 ปีขึ้นไป

จากสถานการณ์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า ปัจจุบันกลุ่มเยาวชนเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงต่อการบริโภคสุราและบุหรี่ยุคใหม่ ศาสตราจารย์ นายแพทย์อุดมศิลป์ ศรีแสงนาม ได้กล่าวแสดงความคิดเห็นว่าเยาวชนไทยปัจจุบันมีปัญหาการสูบบุหรี่ ดื่มเหล้า ใช้ยาเสพติด และติดยาเสพติด เพราะขาดวินัยและขาดแรงจูงใจที่สร้างสรรค์ รวมทั้งปัจจัยอื่นๆ (ผู้จัดการรายวัน. 3552 : ออนไลน์) ดังนั้นการป้องกันและแก้ไขปัญหาค่าการดื่มสุราในวัยเรียนจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก เพราะบุคคลในวัยนี้เป็นวัยที่มีความอยากรู้อยากเห็น อยากทดลองในสิ่งแปลกใหม่ ต้องการความเป็นอิสระ จึงมักแสวงหาสถานที่ที่ทำให้ตนสามารถปลดปล่อยความรู้สึกได้ บางกลุ่มใช้การเล่นกีฬาเป็นทางออก แต่บางกลุ่มใช้สถานบันเทิงที่มีการจำหน่ายแอลกอฮอล์หรือร้านเหล้าเป็นจุดนัดหมาย เพราะเป็นสถานที่รวมกลุ่มของคนวัยเดียวกัน ปัจจุบันจึงเห็นได้ว่าบริเวณโดยรอบของ

สถาบันการศึกษาหลายแห่งจะมีร้านขายเหล้าเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะบริเวณด้านหน้าทางเข้าและรอบ ๆ มหาวิทยาลัย ทั้งมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งจากการสำรวจร้านขายเหล้าบริเวณรอบ ๆ มหาวิทยาลัยรัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ของภัทรพล พลพนาธรรม (2552) พบว่าทุกมหาวิทยาลัยที่ทำการสำรวจมีร้านขายเหล้าหรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ล้อมรอบมหาวิทยาลัยในรัศมี 500 เมตร โดยมีร้านขายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทั้งสิ้น 1,712 แห่ง เฉลี่ย 57 ร้านต่อหนึ่งตารางกิโลเมตร และจากการสำรวจพบว่าร้านขายเหล้าที่ตั้งอยู่รอบมหาวิทยาลัยดังกล่าวมักจะผสมเหล้าให้มีสีสังที่หลากหลายนำน้ำแข็งแล้วปั่นขาย จึงทำให้เป็นที่นิยมในหมู่นักศึกษามหาวิทยาลัย ด้วยเหล้าปั่นดังกล่าวจะมีสีสังสวยงาม รสชาติคล้ายน้ำหวาน แต่ทำให้เกิดอาการมึนเมาได้ และมีราคาไม่แพง ดังนั้น ร้านขายเหล้าที่ตั้งอยู่รอบมหาวิทยาลัยจึงกลายเป็นแหล่งมั่วสุมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษาหลังเลิกเรียน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องแสวงหาแนวทางและกำหนดนโยบายร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มเยาวชนที่จะเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีบทบาทต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต ซึ่งการที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ประสบผลสำเร็จได้นั้น ต้องอาศัยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราของผู้ที่อยู่ในวัยเรียนที่มากพอ แต่จากการที่ผู้วิจัยได้ค้นหาข้อมูลดังกล่าวพบว่ามียังไม่มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของทั้งรัฐและเอกชน

ผู้วิจัยในฐานะนักศึกษาหลักสูตรบูรณาการนโยบายสวัสดิการสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ และในฐานะนักสังคมสงเคราะห์ซึ่งนับเป็นบุคลากรสำคัญในการช่วยบำบัดและแก้ไขปัญหาสังคม จึงตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มนักศึกษา เพราะเป็นปัญหาสังคมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งซึ่งจะส่งผลไปสู่ปัญหาอื่น ๆ อีกมาก ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระตุ้นการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษาและการกำหนดนโยบายบูรณาการเชิงรุก ทั้งนี้ เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา ตลอดจนแนวทางในการป้องกันหรือลดเลิกการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เพื่อนำเสนอแนะนโยบายเชิงบูรณาการต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างเป็นระบบ

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษานโยบายและมาตรการในการควบคุมการดัดเครื่องดัดที่มีแอลกอฮอล์ในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและเพื่อน
ความคิดเห็นที่มีต่อการดัดเครื่องดัดที่มีแอลกอฮอล์ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและโทษ
พิษภัยของการดัดเครื่องดัดที่มีแอลกอฮอล์ และพฤติกรรมการดัดเครื่องดัดที่มีแอลกอฮอล์ของ
นักศึกษา
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้าน
สภาพแวดล้อมและเพื่อน และความคิดเห็นและพฤติกรรมที่มีต่อการดัดเครื่องดัดที่มีแอลกอฮอล์ของ
นักศึกษา
4. เพื่อศึกษาแนวทางในการป้องกันหรือลดเลิกการดัดเครื่องดัดที่มีแอลกอฮอล์ของ
นักศึกษา และนำเสนอแนวทางดังกล่าวต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.3 สมมติฐานการวิจัย

นักศึกษาที่มีลักษณะด้านบุคคล ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมและเพื่อนต่างกัน
จะมีความคิดเห็นและพฤติกรรมต่อการดัดเครื่องดัดที่มีแอลกอฮอล์แตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

มุ่งเน้นศึกษานโยบายการป้องกันการดัดเครื่องดัดที่มีแอลกอฮอล์ และปัจจัยที่ส่งผลต่อ
การกระตุ้นการดัดเครื่องดัดที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา ซึ่งประกอบด้วยปัจจัย 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัย
ส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและเพื่อน เพื่อนำไปสู่แนวทางการ
กำหนดนโยบายเชิงรุก

1.4.2 ขอบเขตด้านพื้นที่

เป็นการศึกษาพฤติกรรมการดัดเครื่องดัดที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
ของรัฐ จำนวน 2 แห่ง และสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 2 แห่ง ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่อยู่ใกล้กับ
สถานที่จำหน่ายเครื่องดัดที่มีแอลกอฮอล์ในรัศมี 500 เมตร

1.5 นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐจำนวน 2 แห่ง และสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 2 แห่ง ซึ่งผู้ศึกษาขออนุญาตไม่เปิดเผยชื่อสถาบันการศึกษา ดังกล่าว

เครื่องดัดที่มีแอลกอฮอล์ หมายถึง เครื่องดัดที่มีเอทิลแอลกอฮอล์ผสมอยู่ในปริมาณที่คนสามารถดัดได้ ซึ่งมีชื่อเรียกต่างกันตามกรรมวิธีการผลิต วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต ความเข้มข้นของเอทิลแอลกอฮอล์และสถานที่ผลิต เช่น เครื่องดัดประเภทสุรา แม่โขง แสงโสม หงษ์ทอง กะแซ่ บรันดี ไวน์ วิสกี้ เหล้าป่น และเบียร์ เป็นต้น

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระตุ้นการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ หมายถึง ปัจจัยที่ทำให้นักศึกษาดัดแอลกอฮอล์ ประกอบด้วยปัจจัย 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและเพื่อน

พฤติกรรมการดัดเครื่องดัดที่มีแอลกอฮอล์ หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกถึงการดัดเครื่องดัดที่มีแอลกอฮอล์ และความถี่ในการดัดเครื่องดัดที่มีแอลกอฮอล์

ร้านเหล้า หมายถึง ร้านจำหน่ายเครื่องดัดที่มีแอลกอฮอล์ทุกชนิดและอยู่ใกล้กับสถานศึกษา ในรัศมี 500 เมตร

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงนโยบายและมาตรการในการควบคุมการดัดเครื่องดัดที่มีแอลกอฮอล์ในปัจจุบัน
2. ได้ทราบถึงปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและเพื่อน ความคิดเห็นที่มีต่อการดัดเครื่องดัดที่มีแอลกอฮอล์ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและโทษพิษภัยของการดัดเครื่องดัดที่มีแอลกอฮอล์ และพฤติกรรมการดัดเครื่องดัดที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา
3. ได้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและเพื่อน และความคิดเห็นที่มีต่อการดัดเครื่องดัดที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา
4. ได้ทราบถึงแนวทางในการป้องกันหรือลดเลิกการดัดเครื่องดัดที่มีแอลกอฮอล์ และได้แนวทางในการกำหนดนโยบายเชิงบูรณาการในการลดปริมาณการดัดและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อการกระตุ้นการดัดเครื่องดัดที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา

5. ได้ทราบถึงแนวทางในการป้องกันหรือลดเลิกการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในทัศนะของนักศึกษา ซึ่งสามารถนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายเชิงบูรณาการในการลดปริมาณการดื่มและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อการกระตุ้นการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระตุ้นการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษาและการกำหนดนโยบายบูรณาการเชิงรุก” ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีการรับรู้
- 2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวัยรุ่น
- 2.3 แนวคิดและทฤษฎีการเลียนแบบ
- 2.4 แนวคิดและทฤษฎีการขัดเกลาทางสังคม
- 2.5 แนวคิดและทฤษฎีบูรณาการ
- 2.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างนโยบาย
- 2.6 นโยบายและมาตรการเชิงรุกในการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.8 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิดและทฤษฎีการรับรู้

2.1.1 ความหมายของการรับรู้

เทพพนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ (2529) : 6) ให้ความหมายของการรับรู้ว่าเป็นกระบวนการแปลความหมายของสิ่งของ บุคคล โดยมีกระบวนการในการเลือกรับ แต่ละบุคคลจะให้ความสำคัญแตกต่างกัน ซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ของแต่ละคน องค์ประกอบที่มีผลต่อการรับรู้ ได้แก่ สถานการณ์ ความต้องการ และหน้าที่ความรับผิดชอบ

สุภาภรณ์ พลนิกร (2548 : 122) กล่าวว่า การรับรู้ (Perception) คือ กระบวนการซึ่งแต่ละบุคคลคัดสรร (Select) จัดระเบียบ (Organize) และตีความ (Interpret) สิ่งที่มากระตุ้น (Stimuli) เพื่อให้เกิดภาพในสมอง (Image) ที่มีความหมายและสอดคล้องกันที่บุคคลนั้นสามารถสัมผัสได้ หรือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการประมวลผลข้อมูลของสมองซึ่งเริ่มจากการรับสัมผัส และตามด้วยการให้ความใส่ใจและการตีความหมาย

ซิดาภา สุขพลา (2548 : 88) ได้ให้ความหมายของการรับรู้ไว้ว่า เป็นกระบวนการในการรับประมวลผลและตีความข้อมูลต่าง ๆ ออกมา เพื่อประเมินค่าตัดสินใจและแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งนั้นอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยการรับรู้เป็นเรื่องของปัจเจกบุคคล ซึ่งจะเป็นแนวกำหนดพฤติกรรมในการสื่อสารระหว่างกันของบุคคล

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2541 : 139) กล่าวว่า การรับรู้ (Perception) เป็นกระบวนการซึ่งแต่ละบุคคลได้รับการคัดเลือก จัดระเบียบ และตีความหมายข้อมูลเพื่อสร้างภาพที่มีความหมาย ซึ่งการรับรู้เป็นกระบวนการของแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับปัจจัยภายใน เช่น ความเชื่อ ประสบการณ์ ความต้องการและอารมณ์ และยังมีปัจจัยภายนอก คือ สิ่งกระตุ้น ทั้งนี้ การรับรู้เป็นกระบวนการกลั่นกรองและรับรู้ความรู้สึกจากประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ การได้เห็น ได้ยิน ได้รสชาติ และได้รู้สึก

รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2548 : 25) กล่าวว่า การรับรู้ เป็นกระบวนการซึ่งแต่ละบุคคลได้รวบรวมและแปลความหมายตามความรู้สึก ความประทับใจ ซึ่งก่อให้เกิดความหมายต่อสภาวะแวดล้อมนั้น ๆ และยังพบว่าแต่ละบุคคลมองสิ่งเดียวกันแต่มีการรับรู้ต่างกัน

โดยสรุปแล้ว การรับรู้ คือ กระบวนการที่บุคคลได้คัดเลือก ประมวล แปลความ และตอบสนองต่อสิ่งที่เกิดขึ้น โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ หู ตา จมูก ปาก และทางผิวหนัง โดยกระบวนการในการรับรู้ของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกัน ซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ของแต่ละคน ส่วนองค์ประกอบที่มีต่อการรับรู้ นั้น ได้แก่ สถานการณ์ ความต้องการ และหน้าที่ความรับผิดชอบ

2.1.2 กระบวนการการรับรู้

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2543 : 7) กล่าวว่า กระบวนการหรือขั้นตอนของการรับรู้มีดังนี้

ขั้นที่ 1 การเปิดรับข้อมูลที่ได้เลือกสรร (Selectivity Exposure) เกิดขึ้นเมื่อผู้บริโภคริโภคเปิดโอกาสให้ข้อมูลเข้ามาสู่ตนเอง ถ้าข้อมูลที่รับเข้ามาน่าสนใจ เช่น ผู้ชมโทรทัศน์อาจเปลี่ยนช่องหรือเดินออกจากห้องเมื่อข่าวสารหรือโฆษณานั้นไม่น่าสนใจ หรือชมต่อไปถ้าข่าวสารหรือโฆษณานั้นน่าสนใจ

ขั้นที่ 2 การตั้งใจรับรู้ข้อมูลที่ได้เลือกสรร (Selective Attention) เกิดขึ้นเมื่อผู้บริโภคริโภคติดตามที่จะรับข้อมูลหรือสิ่งกระตุ้นอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยความตั้งใจ

ขั้นที่ 3 ความเข้าใจข้อมูลที่ได้เลือกสรร (Selective Comprehension) แม้ผู้บริโภคริโภคตั้งใจรับข่าวสาร แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าข่าวสารนั้นถูกตีความไปในทางที่ถูกต้อง ในขั้นนี้จึงเป็นการตีความหมายของข้อมูลที่ได้รับ ถ้าเข้าใจก็จะนำไปสู่ขั้นตอนต่อไป ซึ่งในการตีความนั้นขึ้นอยู่กับทัศนคติ ความเชื่อ หรือประสบการณ์ของผู้บริโภคด้วย

ขั้นที่ 4 การยอมรับข้อมูลที่ได้เลือกสรร (Selective Acceptation) เป็นการยอมรับในสิ่งที่เข้าใจ

ขั้นที่ 5 การเก็บรักษาข้อมูลที่ได้รับการเลือกสรร (Selective Retention) หมายถึง การที่ผู้บริโภครัดจำข้อมูลบางส่วนที่เข้าใจ ที่เห็น และยอมรับ ซึ่งสิ่งที่จดจำจะเป็นความทรงจำที่ถูกนำมาใช้ใหม่เมื่อได้รับข้อมูลแบบเดิมอีก ซึ่งจะนำไปสู่การซื้อซ้ำ

เดวิต (Devito, 1995 : 47 - 49) กล่าวว่า กระบวนการในการรับรู้ของมนุษย์ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

1. สิ่งเร้าต่าง ๆ ปรากฏหรือกระทบต่อประสาทการรับรู้ กระบวนการรับรู้จะเริ่มต้นขึ้นเมื่อมีสิ่งเร้ามากระตุ้นอวัยวะความรู้สึก โดยผ่านการเลือกสรรที่จะรับรู้จากกระบวนการเลือกรับ เช่น เพราะความสนใจหรือความใส่ใจที่มีอยู่แล้ว หรือเพราะความแปลกต่าง ๆ ของสิ่งที่มาตกระทบนำไปสู่การตื่นตัวของประสาทรับรู้พร้อมที่จะทำงาน

2. การประมวลความคิดเกี่ยวกับสิ่งเร้าเป็นขั้นตอนที่ต่อจากขั้นตอนแรก คือ เมื่อได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้า ก็เริ่มรวบรวมข้อมูลสังเกตเพิ่มเติมเพื่อหารายละเอียดและวิเคราะห์เชื่อมโยงข้อมูลเหล่านั้น ไปสู่ทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม สังคม ฯลฯ เพื่อที่จะตีความออกมา

3. ขั้นตีความและประเมินค่า เป็นการประเมินและตีความสิ่งที่มากระทบ โดยขั้นนี้ได้อาศัยจากประสบการณ์ ความคาดหวัง ความเชื่อ ค่านิยมเกี่ยวกับสิ่งนั้นอย่างที่จะเป็นทั้งด้านกายภาพและอารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งแต่ละบุคคลก็จะมีภูมิหลังแตกต่างกัน ทำให้การตีความและการประเมินค่าเกี่ยวกับสิ่งหนึ่ง ๆ ของแต่ละบุคคลแตกต่างกันไป

กล่าวโดยสรุปคือ กระบวนการรับรู้ เป็นกระบวนการที่แต่ละบุคคลรับรู้ข้อมูลหรือสิ่งเร้าจากประสาทสัมผัสทั้ง 5 และมีการประมวลและตีความหมายประเมิน ซึ่งการประเมินการรับรู้อาจแตกต่างกันไปตามประสบการณ์และความรู้ของแต่ละบุคคลในอดีต

จะเห็นว่าการรับรู้ นับว่ามีความสำคัญยังมีผลต่อพฤติกรรมการแสดงออกของบุคคล บุคคลที่มีการรับรู้แตกต่างกันย่อมมีพฤติกรรมแสดงออกที่แตกต่างกัน ดังนั้นในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระตุ้นการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษาและการกำหนดนโยบายเชิงรุกครั้งนี้ ผู้ศึกษาจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจด้านการรับรู้เกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการแสดงออกถึงพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา และนำเสนอสู่การกำหนดนโยบายเชิงรุกในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคาการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษาต่อไป

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวัยรุ่น

2.2.1 ความหมายของวัยรุ่น

สังคมไทยในปัจจุบันกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก แม้ว่าการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จะมีผลต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมได้ทุกเพศทุกวัย แต่วัยรุ่นเป็นกลุ่มที่มีการตอบสนองและได้รับอิทธิพลมากที่สุด เพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่วุฒิภาวะทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม เป็นช่วงเวลาที่คาบเกี่ยวระหว่างวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่ จึงนับได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ของชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะต้นของวัยจะมีการเปลี่ยนแปลงมากมายเกิดขึ้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จะมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มวัยรุ่นด้วยกันเองและบุคคลรอบข้าง หากกระบวนการดังกล่าวมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างเหมาะสม โดยมีการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด จะช่วยให้วัยรุ่นสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมและยังสามารถบรรเทาปัญหาต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางสรีรวิทยาของวัยรุ่น เช่น การมีประจำเดือน การมีเชื้ออสุจิ ฯลฯ (ขวัญใจ วัฒนอมปัญญาภิรักษ์, 2553)

คำว่า “วัยรุ่น” ในภาษาอังกฤษใช้คำว่า “Adolescence” มาจากภาษาลาตินว่า “Adolescere” หมายความว่า “to Grow into Maturity” แปลว่า การเจริญเติบโตสู่สภาวะหรือเป็นวัยที่พัฒนามาจากสภาวะความเป็นเด็กไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ (Herlock, 1973 : 391 อ้างถึงใน ขวัญใจ วัฒนอมปัญญาภิรักษ์, 2553 : 54) ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของโครว์ (Crow, 1961 : 113 อ้างถึงใน ขวัญใจ วัฒนอมปัญญาภิรักษ์, 2553 : 54) ได้ให้ความหมายของวัยรุ่นว่า วัยรุ่น หมายถึง การเจริญเติบโตอันเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างวัยเด็กกับวัยผู้ใหญ่ เด็กจะพัฒนามาจากการพึ่งพิงผู้ใหญ่ไปสู่ความเป็นอิสระอย่างเห็นได้ชัดในทุกๆ ด้าน และการที่เด็กจะบรรลุถึงขั้นวุฒิภาวะนั้นมีใช้เจริญเติบโตแต่เพียงทางร่างกายอย่างเดียวเท่านั้น ทางด้านจิตใจก็เจริญเป็นเงาตามตัวไปด้วย นั่นคือ ต้องมีการพัฒนาการทั้ง 4 ด้านไปพร้อม ๆ กัน ได้แก่ ทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทรเอม (2529 อ้างถึงใน อัญมณี สมด้ว, 2544 : 7) ให้ความหมายว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่สิ้นสุดความเป็นเด็ก เป็นสะพานไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่

ศรีเรือน แก้วกังวาน (2540 อ้างถึงใน อัญมณี สมด้ว, 2544 : 7) กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นช่วงวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ ค่านิยม อุดมคติ ฯลฯ

อัมพร เบญจพิทักษ์ (2543 อ้างถึงใน อัญมณี สมด้ว, 2544 : 8-14) กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นช่วงชีวิตระหว่างวัยเด็กกับผู้ใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงอันซับซ้อน และสับสนหลายด้าน ทั้งในระบบต่าง ๆ ของร่างกาย รวมทั้งระบบเพศ จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา และจริยธรรม

2.2.2 ลักษณะที่สำคัญของวัยรุ่น

พรพิมล เกียรติมากรินทร์ (2539 : 13 – 14 อ้างถึงใน ขวัญใจ ถนอมปัญญารักษ์. 2553 : 54) กล่าวว่า ลักษณะที่สำคัญของวัยรุ่นสามารถแบ่งออกได้เป็น 5 ประการ ดังนี้

ประการที่ 1 เป็นวัยแห่งหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต ผลลัพธ์ของพฤติกรรมในวัยนี้จะมีผลต่อบุคคลในระยะยาวในช่วงวัยอื่นต่อมา ทั้งด้านการเรียน การทำงาน การใช้ชีวิตคู่ เจตนาคติที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ในสังคม ความสับสนในบทบาทที่ไม่ชัดเจนของตนเอง เช่น ไม่แน่ใจว่าตนเองเป็นเด็กหรือเป็นผู้ใหญ่ ความคาบเกี่ยวระหว่างความเป็นเด็กและเป็นผู้ใหญ่นี้ มีผลต่อความรู้สึกนึกคิดของเด็กมาก เด็กจะรู้สึกวางตัวยากไม่รู้อะไรจะทำตัวอย่างไรจึงจะถูกต้องและเหมาะสม

ประการที่ 2 เป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมและเจตนาคติในวัยรุ่นจะคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายที่เกิดขึ้น เช่น การเปลี่ยนแปลงความสนใจ ความไม่มั่นใจเกี่ยวกับความสามารถและความถนัดของตนเอง

ประการที่ 3 เป็นวัยแห่งปัญหา อาจกล่าวได้ว่าวัยรุ่นเป็นวัยเจ้าปัญหามากที่สุด ส่วนใหญ่ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากสาเหตุที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายนั่นเอง ภาวะความว้าวุ่นใจ ไม่สบายตัว ไม่สบายใจ ทำตัวให้เกิดความหงุดหงิด วิตกกังวล อารมณ์เสื่อง่าย ไม่อยากพูดคุยกับใคร หรือพูดจาขี้ขลาดจนทำให้เกิดความไม่เข้าใจในกลุ่มเพื่อน หรือพี่น้อง เกิดเป็นปัญหาทางอารมณ์ และปัญหาทางสังคมของเด็กวัยนี้

ประการที่ 4 เป็นวัยที่ต้องการเรียนรู้ความเป็นตัวของตัวเอง เด็กจะแสดงให้เห็นว่าเขาต้องการการยอมรับจากกลุ่ม และถือเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม แต่กระนั้น เด็กเองก็ยังไม่แน่ใจในบทบาทของตน เขาต้องการรู้ว่าเขาต้องแสดงบทบาทในสังคม เขามีความสำคัญอย่างไรในสังคม หรือเขายังเป็นเด็กอยู่หรือว่าเป็นผู้ใหญ่แล้ว สิ่งหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าเขาต้องการความเป็นตัวของตัวเองคือ การพยายามหาเอกลักษณ์ของตนเองจากการแต่งกาย การใช้คำพูดที่เข้าใจกันเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นเท่านั้น

ประการที่ 5 เป็นช่วงวัยแห่งจินตนาการ วัยรุ่นชอบฝันสร้างวิมานในอากาศ จินตนาการตนเองเป็นสิ่งที่ต่าง ๆ หรือบุคคลต่าง ๆ ที่ตัวเองชอบ เด็กสามารถแสดงออกในรูปของการประพันธ์เพลง เขียนบทกลอนประกอบเพลง หรือแม้กระทั่งการแต่งกายเลียนแบบบุคคลในสังคมที่ตนชื่นชอบและต้องการเอาอย่าง

น้อยนภา สินธุปติ (2530 : 25 อ้างถึงใน ขวัญใจ ถนอมปัญญารักษ์. 2553 : 57) กล่าวว่า ลักษณะทั่วไปของวัยรุ่น อาทิ การเปลี่ยนแปลงในด้านร่างกาย อารมณ์ ความคิด สังคม เป็นผลให้วัยรุ่นมีความสนใจ ความต้องการในหลายอย่าง เช่น ต้องการความรัก ต้องการอิสระ มีความสนใจในเรื่องเพศ และการคบเพื่อน ต้องการเป็นตัวของตัวเอง ไม่ชอบให้ผู้ใหญ่ก้าวท้าวเรื่องส่วนตัว

เป็นต้น ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่บิดามารดา หรือผู้เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น ควรจะเข้าใจและศึกษาอย่างใกล้ชิด ทั้งนี้เพื่อให้วัยรุ่นได้รู้จักปรับตัวได้อย่างเหมาะสม และเป็นไปตามพัฒนาการของวัยนี้

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2540 : 336 อ้างถึงใน ขวัญใจ ถนอมปัญญารักษ์. 2553 : 57) ได้กล่าวถึงลักษณะอารมณ์ของวัยรุ่นไว้อย่างละเอียดว่า ความเปลี่ยนแปลง และความเจริญเติบโตทางร่างกายทั้งภายในและภายนอกกระทบกระเทือนแบบแผนอารมณ์ของเด็กวัยรุ่น เด็กมีอารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย สับสน อ่อนไหว มีความเข้มของอารมณ์สูง ไม่มั่นคง ระดับความเข้มของอารมณ์แต่ละอย่างนั้นขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพดั้งเดิมของเด็ก ขึ้นอยู่กับตัวเร้าที่ทำให้เด็กเกิดอารมณ์ เด็กแต่ละคนเริ่มแสดงกระบวนการบุคลิกประจำตัวออกมาให้ผู้รอบข้างได้อย่างเด่นชัดแล้วในขณะนี้ เช่น อารมณ์ร้อน อารมณ์ขี้วิตกกังวล อารมณ์อ่อนไหวง่าย เจ้าอารมณ์ ขี้อิจฉา ฯลฯ มีความรู้สึกด้อยเด่นในแง่อะไร ฝ่ายตัวเด็กก็สามารถรู้และรับทราบได้ และจะยิ่งทวีขึ้นในระยะปลายวัยรุ่น อารมณ์ที่เกิดกับเด็กวัยรุ่นนั้นมีทุกประเภท อาทิ รัก ชอบ โกรธ เกลียด อิจฉาริษยา โอ้อวด แข่งดี ถือดี เจ้าทิฐิ อ่อนไหว หลงใหล วุ่นวายใจ เห็นอกเห็นใจ สับสน หงุดหงิด ฯลฯ ไม่ว่าอารมณ์ประเภทใดมักมีความรุนแรง อ่อนไหวง่าย เปลี่ยนแปลงง่าย ควบคุมอารมณ์ยังไม่สู้ดี ไม่ค่อยเข้าระดับพอดี บางครั้งพลุ่งพล่าน บางครั้งเก็บกด บางครั้งมั่นใจสูง บางคราวไม่แน่ใจ บางคราวเห็นแก่ตัว บางคราวเห็นอกเห็นใจผู้อื่นเป็นพิเศษ บางครั้งยอมอะไรง่าย ๆ บางครั้งคืออันดิ่งดันเอาแต่ใจตนเอง

2.2.3 พัฒนาการของวัยรุ่น

วัยรุ่นเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อที่อยู่ระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ วัยรุ่นเริ่มต้นเมื่อเด็กมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายไปในทางที่แสดงให้เห็นชัดว่าเป็นชายหนุ่มหรือหญิงสาว ดังนั้นจึงได้ทำการแบ่งพัฒนาการของวัยรุ่นออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ พัฒนาการทางกาย พัฒนาการทางอารมณ์ พัฒนาการทางสังคม และพัฒนาการทางสติปัญญา (สุโท เจริญสุข. 2520 : 3 อ้างถึงใน ขวัญใจ ถนอมปัญญารักษ์. 2553)

2.2.3.1 พัฒนาการทางกาย

เมื่อเข้าสู่วัยรุ่น ต่อม Pituitary Gland ซึ่งอยู่ใต้สมองไฮโปโลทาลามัสได้สร้างฮอร์โมนสองชนิดที่เกี่ยวกับการพัฒนาทางด้านร่างกาย คือ ฮอร์โมนสำหรับการเจริญเติบโตและฮอร์โมนสำหรับกระตุ้นการทำงานของต่อมเพศ คือ โภนาโดโทรปิกฮอร์โมน (Gonadotropic Hormone) โดยฮอร์โมนทั้งสองชนิดจะทำให้มีการเจริญเติบโตของอวัยวะต่าง ๆ ทั้งในแง่ของขนาด รูปร่าง และการทำหน้าที่ต่าง ๆ

ฮอร์โมนสำหรับการเจริญเติบโตจะไปกระตุ้นการเจริญเติบโตของร่างกายอย่างรวดเร็ว ทำให้มีสัดส่วนของร่างกายเปลี่ยนไป ใหญ่กว้าง แขนยาว รูปร่างสมบูรณ์แข็งแรง กล้ามเนื้อแข็งแรง ทำงานได้อย่างมั่นคงขึ้น

ฮอร์โมนสำหรับกระตุ้นการทำงานของต่อมเพศ ทำให้ผลิตฮอร์โมน คือ แอนโดรเจน และ เอสโตรเจน พัฒนาลักษณะที่แสดงเพศทั้งชั้นปฐมภูมิและทุติยภูมิ มีการผลิตเซลล์สืบพันธุ์ เริ่มมีขนที่อวัยวะเพศและรักแร้ ในเด็กหญิงจะมีการขยายของเต้านมและสะโพก เริ่มมีประจำเดือน เด็กชายจะมีอวัยวะเพศขนาดโตขึ้น มีเสียงแตกและห้าว และเริ่มมีฝืนเปียก ผลการเปลี่ยนแปลงสรีระของร่างกายทำให้วัยรุ่นนี้รู้สึกอึดอัด และรู้สึกอ่อนไหวเกี่ยวกับสัดส่วนของร่างกาย เมื่อเข้าสู่ช่วงวัยรุ่นตอนปลาย การเปลี่ยนแปลงของร่างกายเต็มที่แล้ว และจะเป็นช่วงที่มีอารมณ์เพศสูงสุดและรุนแรง ในวัยรุ่นบางรายที่มีความคิดหมกมุ่นเกี่ยวกับเรื่องเพศมากเกินไปอาจทำให้พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศและเป็นปัญหาได้ (มณฑารพ ศรีเบญจรัตน์. 2551 : 33 - 34)

2.2.3.2 พัฒนาการทางอารมณ์

เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงความเจริญเติบโตทางร่างกายอย่างรวดเร็วทั้งลักษณะภายนอกและอวัยวะภายใน จึงทำให้เห็นว่าเด็กวัยนี้จะมีอารมณ์แปรปรวน สับสน อ่อนไหวง่าย อารมณ์ขึ้น ๆ ลง ๆ ไม่มั่นคง ซึ่งจะมีอารมณ์ทุกแบบ คือ ทั้งโกรธ คือดิ่ง ต่อต้าน อิจฉา เป็นต้น ซึ่งอารมณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ขึ้นอยู่กับพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูมาตั้งแต่เด็กเป็นส่วนสำคัญ รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับครอบครัวและบุคคลในครอบครัว และนอกจากนี้การเจริญเติบโตทางร่างกายว่าเร็วหรือช้าในกลุ่มเพื่อนเพศเดียวกัน จะมีอิทธิพลต่ออารมณ์ ความรู้สึกโดยการศึกษาทางจิตวิทยา พบว่าในกลุ่มเด็กชายที่เติบโตเป็นหนุ่มเร็วกว่าเพื่อนเพศเดียวกัน พบว่าเด็กจะมีความมั่นใจในตนเองมีความสามารถทางกีฬาและปรับตัวได้ดี มีลักษณะเป็นผู้นำและในขณะที่เดียวกันในกลุ่มเด็กผู้ชายที่เข้าสู่วัยรุ่นช้าจะมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับรูปร่างของตนเอง มีความภาคภูมิใจในตนเองระดับต่ำ และรู้สึกว่าตนมีปมด้อย และพ่อแม่มักมองว่าเป็นเด็ก ทั้งที่สติปัญญาพัฒนาว่าการเจริญเติบโต จึงมีเหตุให้มีความขัดแย้งสูงและมีพฤติกรรมต่อต้านกฎเกณฑ์ และคำสั่งจากผู้ใหญ่ได้ง่าย

สำหรับเด็กหญิงจะตรงข้ามกับเด็กชาย กลุ่มเด็กวัยรุ่นหญิงที่โตเร็วกว่าเพื่อนในวัยเดียวกันมักจะรู้สึกอึดอัด เศร้าซึม ประหม่าต่อสายตาและคำพูดของเพศตรงข้าม จึงทำให้มีลักษณะขี้อายระมัดระวัง ไม่ค่อยเข้าสังคม ในขณะที่เด็กหญิงที่โตช้าจะมีเวลาเตรียมตัวเตรียมใจที่จะพัฒนาก้าวสู่ความเป็นสาวน้อยได้นานกว่า ทำให้เด็กกลุ่มนี้มีพัฒนาการทางอารมณ์และจิตใจค่อนข้างราบรื่นและปรับตัวได้ดีกว่ากลุ่มแรก

เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นตอนกลาง เป็นช่วงที่จิตใจยอมรับในสภาพร่างกายเปลี่ยนเป็นหนุ่มสาวได้แล้ว และเป็นช่วงที่มีลักษณะอารมณ์เข้มข้นขึ้น นั่นคือ อารมณ์มักมีความรุนแรงอ่อนไหวง่ายเปลี่ยนแปลงง่าย การควบคุมอารมณ์ยังไม่ดีนัก และเด็กในวัยนี้จะเข้ากับบุคคลต่างวัยยาก และเมื่ออายุประมาณ 16-17 ปี อารมณ์ก็จะลดความรุนแรงลง

ส่วนวัยรุ่นตอนปลาย สภาพอารมณ์มั่นคงขึ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบทบาทในสังคมจะเป็นแบบใด และพร้อมที่จะยอมรับของการเป็นผู้ใหญ่เต็มขึ้นที่จะต้องควบคุมตนเอง แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าโดยใช้ความรู้ที่ได้มา อารมณ์ที่มั่นคงเกิดจากวัยรุ่นค้นหาเอกลักษณ์ที่แท้จริงของตนเองได้ ยอมรับเอาส่วนดีและส่วนไม่ดีภายในตนเองและวกกลับมาสร้างความสัมพันธ์กับพ่อแม่อีก ส่งผลให้มีอารมณ์ที่เบิกบาน มองโลกในแง่ดี และสามารถที่จะสร้างความผูกพันและความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ (วินัดดา ปิยะศิลป์, ม.ป.ป. : 123 - 166 อ้างถึงใน มณฑารพ ศรีเบ็ญรัตน์, 2551 : 33 - 34)

2.2.3.3 พัฒนาการทางสังคม

การคบเพื่อนเป็นเรื่องจำเป็นและเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับชีวิตวัยรุ่น เพราะการมีเพื่อนจะทำให้วัยรุ่นรู้สึกว่าตนเองมีพรรคพวกเป็นที่ยอมรับและเป็นส่วนร่วมของกลุ่ม ทำให้เสริมความเข้มแข็ง มั่นใจ และมีพลังอำนาจมากขึ้น ทำให้ลดความเห็นแก่ตัวลง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และมีการช่วยเหลือผู้อื่นทำให้เพิ่มความภาคภูมิใจและมั่นใจกับตนเอง และเด็กวัยรุ่นนี้พยายามทำหลายสิ่งหลายอย่างให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อน ทำตามแบบเพื่อน เช่น ในเรื่องของแฟชั่น เสื้อผ้า ทรงผม คนตรี รองเท้า ภาษาแสดง เป็นต้น (มณฑารพ ศรีเบ็ญรัตน์, 2551 : 33 - 34) ซึ่งในการคบเพื่อน ประกอบด้วย

- การแบ่งกลุ่มเพื่อน ในช่วงวัยแรกเริ่มก็จะคบกลุ่มเพื่อนที่มีลักษณะเหมือนกันกับตน เช่น กลุ่มวัยรุ่นหญิงที่โตเร็ว ซึ่งในวัยแรกเริ่มนี้จะชอบคบอยู่ในเพื่อนเพศเดียวกัน จนเข้าสู่วัยรุ่นตอนกลาง จึงเริ่มสร้างกลุ่มเพื่อนทั้งชายหญิง มีการจัดกลุ่มตั้งชมรมในกลุ่มที่มีความคิดคล้าย ๆ กัน และเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นตอนปลายพวกเขาค้นพบลักษณะที่เป็นตัวของตัวเอง คือ ในช่วงอายุประมาณ 18 ปีขึ้นไป จึงมีการพัฒนาตนเข้าสู่การมีความรักใคร่กับเพศตรงข้าม

- การพัฒนาพื้นฐานทางอารมณ์ การมีเพื่อนสนิทในวัยแรกเริ่มเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นมาก เพราะเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงการมีมนุษยสัมพันธ์ในวัยผู้ใหญ่ได้ ซึ่งการที่เด็กได้พัฒนาสภาพจิตใจนั้นมีความสัมพันธ์กับการที่เด็กมองตนเองและนับถือตนเอง

- หากภาพพจน์ของตนเอง การคบเพื่อนของวัยรุ่นจะบ่งบอกถึงความรู้สึกที่เขามีต่อตัวเอง ยอมรับบทบาทของเขาในสังคมเพื่อน เช่น เป็นผู้นำ ผู้ตาม ผู้แก้ปัญหา หรือผู้สร้างปัญหา ซึ่งมีส่วนสำคัญในการสร้างความภาคภูมิใจ มั่นใจและนับถือตนเอง หากวัยรุ่นคนใดชอบอยู่อย่างโดดเดี่ยวก็จะขาดทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์หรือมีภาพพจน์ของตนเองในด้านลบ มีปมค้อยในเรื่องทักษะการเข้าสังคม พัฒนาการทางอารมณ์ และบุคลิกภาพเสียได้

- ใช้เป็นที่พึ่ง การได้อยู่ร่วมกับเพื่อนจะทำให้วัยรุ่นรู้สึกเป็นสุข ในขณะที่เด็กก็จะมีค้อย ๆ แยกตัวจากพ่อแม่ที่ละน้อย มีความขัดแย้งกับพ่อแม่สูง คิดว่าพ่อแม่ไม่เข้าใจตนเอง จึงยึด

กลุ่มเพื่อนเป็นสำคัญ และในช่วงนี้อาจเกิดสภาวะที่เรียกว่า “ช่องว่างระหว่างวัย” และวัยรุ่นมีความรู้สึกที่ขัดแย้งกับพ่อแม่สูง ถ้าหากขาดความรักความผูกพันมาตั้งแต่วัยเด็กจะก่อให้เกิดความคับข้องใจ เกือบคอารมณ์ และอาจทำให้เกิดปัญหาทางพฤติกรรมออกมาได้ เช่น การเรียนตกต่ำ อาชญากร ยาเสพติด คี๋มเครื่องคีมแอลกอฮอล์ เป็นต้น

2.2.3.4 พัฒนาการทางด้านสติปัญญา

ยีน พิวาเจต์ (Jean Piaget อ้างถึงใน พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2530 : 51 - 52) ได้แบ่งพัฒนาการทางสติปัญญาและความคิดออกเป็นระดับใหญ่ ๆ 3 ระดับ คือ เริ่มตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 2 ปี เด็กจะพัฒนาการเรียนรู้ทางประสาทสัมผัสและการใช้กล้ามเนื้อเพื่อการเรียนรู้ และการเคลื่อนไหวไปสู่ระดับพัฒนาการทางความคิดรวบยอด อย่างใช้เหตุผล เมื่ออายุ 12 ปีขึ้นไป วัยรุ่นจะก้าวเข้าสู่การรับรู้ตัวเองได้มากขึ้น ซึ่งเขาสามารถมองความสัมพันธ์ ระหว่างความเป็นจริง และสิ่งที่สมมติได้อย่างมีหลักเกณฑ์ และเข้าใจคำที่จับต้องไม่ได้ เช่น ความดี ความชั่ว ความรักชาติ ความจงรักภักดี และเริ่มมีความคิดแบบแนววิทยาศาสตร์ ตั้งสมมติฐานและอาจคิดถึงสิ่งที่เป็นไปได้ พัฒนาการด้านสติปัญญาในวัยรุ่นตอนต้น พัฒนาการจะเป็น ไปอย่างรวดเร็วและเจริญถึงขีดสุด เมื่ออายุประมาณ 19 ปี แล้วค่อย ๆ ลดลงเมื่ออายุ 19 - 20 ปี ซึ่งลักษณะพัฒนาการทางสติปัญญาของวัยรุ่น มีดังนี้

- ความจำดีมาก แต่มักไม่ค่อยใช้ความจำของตนให้เป็นประโยชน์ เนื่องจากต้องการใช้ความคิดในการแสดงความคิดเห็นทางด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับประโยชน์ของสังคม
- มีสมาธิดี โดยเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องที่ตนสนใจมากเป็นพิเศษ และพยายามค้นหาความจริงเกี่ยวกับสิ่งนั้น โดยไม่ยอมให้อดง่าย ๆ
- มีความคิดก้าวหน้า กว้างขวาง พยายามแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มพูนความสามารถของตัวเอง
- มีจินตนาการมาก มักชอบเพื่อฝันสร้างวิมานในอากาศอยู่คนเดียว เป็นเวลานาน ๆ การฝันกลางวันของเด็กวัยรุ่นมักเกี่ยวกับเรื่องเพื่อนต่างเพศ ความรัก และเรื่องเกี่ยวกับการประสบความสำเร็จในชีวิตในอนาคตของตน
- ความเชื่อมั่นต่าง ๆ เป็นไปอย่างรุนแรง โดยปักใจเรื่องอะไรแล้วมักเชื่ออย่างจริงจังและถ้าไม่เชื่ออะไรแล้วก็ยากที่จะทำให้เชื่อได้ง่าย ๆ นอกจากจะมีหลักฐานมาอ้างอิง ซึ่งสิ่งเหล่านี้นับว่ามีทั้งประโยชน์และโทษ เพราะถ้าเด็กวัยรุ่นเชื่อมั่นในสิ่งที่ดีย่อมเกิดประโยชน์อย่างมาก แต่ถ้าไปหลงเชื่อมั่นในสิ่งที่ผิดแล้ว อาจก่อให้เกิดความเสียหาย ดังจะเห็นได้ว่าวัยรุ่นนี้เป็นวัยที่ใช้สารเสพติดอยู่ในอัตราสูง

ดังนั้น อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่สำคัญของชีวิตส่วนหนึ่ง ซึ่งควรแก่การให้ความสนใจ เอาใจใส่อย่างใกล้ชิดจากผู้ใหญ่ ทั้งนี้เพราะเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ อาทิ ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม อันจะมีผลสืบเนื่องไปสู่พฤติกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ทดลองเสพสิ่งเสพติด เที้ยวเตร่ สนุกสนานในยามค่ำคืน ก่อการทะเลาะวิวาท แสดงอาการแปลก ๆ เป็นต้น ซึ่งอาจทำให้เกิดความไม่เข้าใจกันระหว่างวัยรุ่นและผู้ใหญ่ บางครั้งอาจเกิดความผิดพลาดในการดำเนินชีวิตตลอดจนมีปัญหาเกิดขึ้นได้ ฉะนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาการเกิดพฤติกรรมของวัยรุ่นในแง่มุมต่าง ๆ

2.2.4 วัยรุ่นกับการคบเพื่อน

วัยรุ่น เป็นช่วงเวลาหนึ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงจากเด็กไปเป็นผู้ใหญ่ เป็นวัยแห่งการเจริญเติบโตและเตรียมตัวที่จะพึ่งพาตนเอง และต้องการความอิสระคู่สังคมภายนอก วัยรุ่นจะศึกษาประสบการณ์ชีวิต สังคมภายนอกด้วยการคบเพื่อนที่มีวัยเดียวกับเขา ในการพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดและทัศนคติระหว่างกัน

การคบเพื่อน เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นและเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมาก สำหรับชีวิตวัยรุ่น เพราะการมีเพื่อนจะช่วยให้วัยรุ่น มีความรู้สึกว่าตนเอง มีกลุ่มที่เข้าใจในตัวเขา มีความรู้สึกว่าเป็นที่ยอมรับ และมีความเป็นส่วนร่วม เสริมความเข้มแข็ง มั่นใจ และมีอำนาจมากขึ้น นอกจากนี้ ยังช่วยให้วัยรุ่นลดความเห็นแก่ตัวลง ฝึกหัดให้รู้จักรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น หัดคล้อยตามผู้อื่น และที่สำคัญได้มีโอกาสปรับปรุงนิสัย และบุคลิกภาพของตนเอง ให้เป็นที่ยอมรับจากเพื่อน ทำตามแบบเพื่อน และมีการแสดงออกในเรื่องของแฟชั่น เสื้อผ้า ทรงผม รองเท้า คนตรี ความคิดอ่าน ภาษาแสดงต่าง ๆ อาจจะมีการแตกต่างกันไปตามยุคสมัยสังคมนวัตกรรมในขณะนั้นได้ สิ่งที่เป็นสื่อกลางในการแสดงออกที่สำคัญของวัยรุ่น คือ การโทรศัพท์ครั้งละนาน ๆ การเล่นดนตรี การเดินร่ำในจังหวะแปลก ๆ การเขียนโคลง กลอน อันเป็นลักษณะเฉพาะที่วัยรุ่นแสดงออกเกี่ยวกับอารมณ์รัก ความรู้สึก ฯลฯ ซึ่งเป็นการแสดงออกของวัยรุ่นจะเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปเรื่อย ๆ ตามระยะเวลา (คณะอนุกรรมการการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ. 2539 : 149 - 150 อ้างถึงใน วินัดดา ปิยะศิลป์. ม.ป.ป.) โดยแบ่งความสำคัญของการคบเพื่อน ไว้ดังนี้ คือ

2.2.4.1 การแบ่งกลุ่มเพื่อน

วัยรุ่นเติบโตในอัตราที่เร็วช้าต่างกัน ในช่วงเวลานี้จะทำให้วัยรุ่น ต้องเปลี่ยนกลุ่มเพื่อน โดยเฉพาะในวัยรุ่นหญิงที่ร่างกายจิตใจจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และเริ่มมีความสนใจที่แตกต่างกัน จึงหันไปสนใจที่จะใช้เวลาอยู่กับเพื่อนกลุ่มใหม่ มีการพูดคุยปรึกษา ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย รูปร่าง การคบเพื่อนต่างเพศ การมีคู่รัก วัยรุ่นมักสูงส่ง คลุกคลีกับ

เพื่อนเพศเดียวกัน จนย่างเข้าสู่วัยรุ่นตอนกลาง จึงจะมีการพัฒนาเข้าไปสู่การมีความรักใคร่ ผูกพันกับผู้อื่นที่เป็นเพศตรงข้ามได้ เมื่อถึงวัยรุ่นตอนปลายจะเริ่มมีการจับคู่เป็นแฟนกัน ทำความรู้จักรู้จักคุ้นเคยกันมากขึ้นกว่าเพื่อนทั่วไป แต่ในขณะเดียวกันต้องรอให้มีพัฒนาทางจิตใจอีกระยะหนึ่ง เพราะหนุ่มสาวส่วนใหญ่จะมีการเจริญเติบโตทางด้านร่างกายที่เต็มที่แต่ยังไม่พร้อมที่จะมีชีวิตคู่

2.2.4.2 การพัฒนาพื้นฐานทางอารมณ์

การมีเพื่อนสนิทในวัยรุ่น เป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็น อย่างมาก เพราะเป็นสิ่งที่แสดงถึงทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ในวัยผู้ใหญ่ต่อไป ในวัยเด็กจะมีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนอย่างผิวเผิน ส่วนใหญ่จะคำนึงแต่ความต้องการและความพอใจ ของตนเป็นใหญ่ ช่วยผ่อนคลายความผูกพันที่มีต่อพ่อแม่ลดลง ในขณะที่เพื่อนยังสามารถที่จะให้ความช่วยเหลือ ปลอดภัย และเสริมสร้างส่วนที่ขาดหายไปได้ ทำให้วัยรุ่นเมื่ออยู่กับเพื่อนมีพลังเพิ่มขึ้นในการต่อสู้เพื่อที่จะคงสภาพความเป็นตัวของตัวเองไว้

สุชา จันทรธรม (2528 : 118) ได้กล่าวถึง การคบเพื่อนของวัยรุ่นว่า เพื่อนมีความสำคัญและมีความหมายต่อวัยรุ่นมาก วัยรุ่นจะรู้สึกว่เพื่อนมีความจำเป็น ขาดเสียไม่ได้ ในการประกอบกิจกรรมใด ๆ ก็ตาม มักอาศัยเพื่อนเมื่อมีเรื่องก็มักเล่า หรือขอความคิดเห็นจากเพื่อนและปรึกษา กับเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ของตนเอง

ดังนั้นจึงอาจได้กล่าวว่ เพื่อนมีอิทธิพลอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในชีวิตวัยรุ่น เพราะวัยรุ่นมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะทำให้อเพื่อนฝูงยอมรับนับถือ วัยรุ่นจะมีความเข้าใจดีว่ เพื่อนมีความรู้สึกต่อตนอย่างไร ถ้าวัยรุ่นได้รับความนิยมนกย่องจากเพื่อนฝูงมากเพียงใด ย่อมทำให้อเป็นคนที่มัลักษณะเป็นมิตร นำคบ กล้าแสดงออก วางตัวในการเข้าสังคมเป็น และมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น ซึ่งลักษณะต่าง ๆ ของบุคลิกภาพดังกล่าวนี้ ย่อมจะช่วยให้วัยรุ่นได้รับความนิยมนกย่องจากกลุ่มเพื่อน

วัยรุ่นเป็นวัยที่สำคัญของชีวิตส่วนหนึ่ง ซึ่งควรแก่การให้ความสนใจ เอาใจใส่อย่างใกล้ชิดจากผู้ใหญ่ ทั้งนี้เพราะเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ อาทิ ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม อันจะมีผลสืบเนื่องไปสู่วุฒิกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การเที่ยวเตร่สนุกสนานในยามค่ำ ค่ำ ก่อการทะเลาะวิวาท ตลอดจนการทดลองดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์และทดลองเสพยาเสพติด ดังนั้นการป้องกันและแก้ไขปัญหาค่าการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ เนื่องจากการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์นั้นเป็นเสมือนจุดเริ่มต้นของการมีพฤติกรรมอื่น ๆ ที่ไม่เหมาะสมตามมา เช่น พฤติกรรมทะเลาะวิวาท และพฤติกรรมการทดลองเสพยาเสพติด เป็นต้น อีกทั้งวัยรุ่น โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นซึ่งเป็นนิสิตนักศึกษาที่กำลังอยู่ในวัยเรียน เป็นวัยที่กำลัง

จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่และเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต แต่อย่างไรก็ตามการที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ประสบผลสำเร็จได้นั้น ต้องอาศัย ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดัดเครื่องดัดที่มีแอลกอฮอล์ของผู้ที่อยู่ในวัยเรียนซึ่งได้ จากการศึกษาวัยที่มากพอ แต่จากการค้นคว้าหาข้อมูลพบว่ามีอยู่ไม่มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่อง พฤติกรรมการดัดเครื่องดัดที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชน ซึ่งความจริงแล้วในปัจจุบันมีสถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชนที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับปริญญาตรี ขึ้นไปอยู่หลายแห่งและมีนักศึกษาเรียนอยู่จำนวนมาก ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของปัญหา การดัดเครื่องดัดที่มีแอลกอฮอล์ในกลุ่มนักศึกษา จึงได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการดัดเครื่องดัดที่มี แอลกอฮอล์ในกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรีของสถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชนในเขต กรุงเทพมหานคร

2.3 แนวคิดและทฤษฎีการเลียนแบบ

2.3.1 ความหมายของการเลียนแบบ

การเลียนแบบ เป็นวิธีการที่บุคคลรับเอาลักษณะเด่นของบุคคลอื่นเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของ บุคลิกภาพของตนเอง (สวนา พรพัฒน์กุล, 2550 : 10)

ฟรอยด์ (Hall and Lindzey, 1973 : 10) มักจะชอบใช้คำว่า “Identification” ในความหมาย ของคำว่า “การเลียนแบบ” มากกว่า “Imitation” โดยใช้เหตุผลว่าคำหลังเป็นการแสดงให้เห็น ความหมายเพียงผิวเผินและไม่ยั่งยืนในการลอกเลียนแบบพฤติกรรมมาเป็นบุคลิกภาพของบุคคลว่า มีอย่างถาวรและมีมากน้อยเพียงใด

การเลียนแบบเห็นได้ชัดในวัยเด็กและเด็กวัยรุ่น โดยบุคคลที่เด็กเลียนแบบอาจเป็นบุคคลที่ เด็กพบปะคุ้นเคยหรือไม่รู้จักเป็นส่วนตัวก็ได้ ซึ่งบุคคลที่เด็กเลียนแบบนี้ก็คือ “ตัวแบบ (Model)” ที่ เด็กพอใจการเลียนแบบเป็นการลดความเครียดทางอารมณ์ซึ่งเกิดจากความขัดแย้งหรืออุปสรรคใน การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งของเด็กก็ได้

2.3.2 ทฤษฎีการเลียนแบบ

อัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura, 1997 : 123) ได้นำเสนอทฤษฎีเกี่ยวกับการเลียนแบบ ไว้ว่า มนุษย์เรียนรู้พฤติกรรมใหม่ ๆ จากการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลอื่น ๆ หรือพฤติกรรมที่ ปรากฏในสื่อมวลชน ทั้งนี้จะทำการศึกษาเฉพาะแม่แบบในเชิงบวกที่แสดงออกซึ่งพฤติกรรม ที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับของสังคมอันมีแนวโน้มที่จะทำให้ผู้รับสารเรียนรู้พฤติกรรมที่น่า ฟังปรารถนาของสังคม

การเรียนแบบในวัยเด็กมักจะเรียนรู้ความเป็นไปในโลกจากสิ่งแวดล้อม ประสบการณ์ที่ได้เห็นจะทำให้เกิดการจดจำและเลียนแบบพฤติกรรมนั้น ๆ ประสบการณ์ที่ได้รับผ่านสื่อมวลชน ไม่ว่าจะเป็นภาพยนตร์ โทรทัศน์ วิทยุ ก็ทำให้เด็กได้รับและจดจำในการนำมาทำตามเช่นกัน ทั้งนี้แบนดูรา (Bandura, 1997 : 123) กล่าวว่า การเลียนแบบไม่ต้องการการเสริมแรงและรางวัลผลตอบแทน แต่การให้รางวัลจะทำให้เกิดการเลียนแบบได้ง่ายขึ้น แบนดูรา (Bandura, 1997 : 123) ได้แบ่งการเรียนรู้เพื่อเป็นแบบอย่างออกเป็น 2 รูปแบบใหญ่ ๆ คือ

รูปแบบที่ 1 การเรียนรู้จากผลของการกระทำ เป็นแบบพื้นฐานของการเรียนรู้ที่มีมาจากระบบการรับรู้โดยตรง ซึ่งรูปแบบพฤติกรรมที่เป็นผลสำเร็จจะถูกเลือกมาใช้ต่อไป

รูปแบบที่ 2 การเรียนรู้จากการสังเกต เนื่องจากข้อจำกัดในการเรียนรู้โดยประสบการณ์ตรง ซึ่งรวมถึงการสังเกตจากระบบการรับรู้ผ่านสื่อมวลชนด้วย

การเรียนรู้จากตัวแบบอาศัยกระบวนการเรียนรู้โดยการสังเกตเป็นสำคัญ ซึ่งมีขั้นตอนการเรียนรู้จากต้นแบบ 4 กระบวนการ ได้แก่ (ประจักษ์ เก้าหมื่น, 2549 : 53 - 54)

กระบวนการที่ 1 กระบวนการใส่ใจ (Attention Process) มีองค์ประกอบหลักเกี่ยวข้องกับ 2 ประการ คือ สิ่งเร้าที่เป็นตัวแบบ กับบุคลิกภาพของผู้รับสาร ซึ่งสิ่งเร้าที่เป็นตัวแบบนี้ขึ้นอยู่กับแรงจูงใจและความสนใจที่มีต่อสิ่งเร้าว่าอยู่ในระดับใด เพราะโดยปกติเราไม่อาจเลียนแบบตัวแบบได้ถ้าเราไม่ใส่ใจตัวแบบ และตัวแบบที่ดึงดูดความสนใจของเราต้องเป็นตัวแบบที่มีลักษณะเด่นหรือเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จ มีศักดิ์ศรี มีอำนาจ และมีคุณลักษณะที่ดึงดูดอื่น ๆ การนำเสนอตัวแบบผ่านทางสื่อโทรทัศน์มีอิทธิพลอย่างมากในชีวิตเรา กล่าวคือ ยิ่งถ้าเป็นแบบอย่างที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ก็ย่อมมีโอกาสที่จะทำให้ผู้รับสารเกิดพฤติกรรมตามตัวแบบมากยิ่งขึ้น

กระบวนการที่ 2 กระบวนการจดจำ (Retention Process) การที่เราจะเลียนแบบตัวแบบในเวลาต่อมาได้ เราต้องมีวิธีจดจำพฤติกรรมของตัวแบบในรูปสัญลักษณ์ (Symbolic Form) คือการจดจำเป็นภาพและการจดจำเป็นคำพูด

กระบวนการที่ 3 กระบวนการถอดแบบ (Reproduction Process) เป็นกระบวนการแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบ ซึ่งผู้สังเกตจะนำเอาการเก็บจำเป็นสัญลักษณ์ (Symbolic Form) มาแปลงเป็นการกระทำในการแสดงพฤติกรรมได้ถูกต้องแม่นยำ บุคคลต้องมีทักษะในการใช้กล้ามเนื้อ กล่าวคือ มีทักษะในการกระทำตามตัวแบบที่เห็นนั่นเอง

กระบวนการที่ 4 กระบวนการเสริมแรงและการจูงใจ (Reinforcement And Motivational Process) บุคคลจะไม่กระทำทุกสิ่งทุกอย่างที่ได้เรียนรู้ออกไปทั้งหมด พฤติกรรมที่ดูเหมือนจะนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพกับบุคคลอื่น จะมีการรับเอามาทำตามมากกว่าพฤติกรรมที่เห็นว่า จะนำไปสู่ผลลัพธ์ทางลบ คือ เราจะเลียนแบบคนอื่นถ้าเราคิดว่าจะได้รับรางวัล หรือเลียนแบบเพราะการเสริมแรงที่คนอื่นได้รับด้วย

และการที่บุคคลจะเลียนแบบตัวแบบมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับสิ่งต่อไปนี้ (ฉจิต ตีปานวงศ์, 2539 อ้างถึงใน ประจักษ์, 2549 : 53 - 54)

1. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแบบกับผู้เลียนแบบ คือ ยิ่งมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมาก โอกาสที่จะเลียนแบบย่อมมีมากขึ้น เช่น เด็กวัยรุ่นในกลุ่มเดียวกันมักจะเลียนแบบพฤติกรรมซึ่งกันและกันภายในกลุ่มมากกว่าต่างกลุ่ม

2. ความสนใจของผู้เลียนแบบที่มีต่อตัวแบบ ถ้าผู้เลียนแบบให้ความสนใจต่อพฤติกรรมของตัวแบบมาก ผู้เลียนแบบก็จะเลียนแบบตัวแบบได้มาก เช่น เด็กวัยรุ่นที่สนใจดารานักแสดงหรือนักร้องคนใด ก็จะเลียนแบบพฤติกรรมของดารานักแสดง หรือนักร้องคนนั้น มากกว่าคนอื่น

3. ผลของพฤติกรรมที่ตัวแบบได้รับ ที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ มีผลให้ผู้เลียนแบบทำแบบอย่างตามพฤติกรรมของตัวแบบ ดังคำกล่าวของแบนดูรา (Bandura, 1997 : 123) ที่ว่าเป็นการก่อให้เกิดการสร้างพฤติกรรมใหม่จากการที่ได้ยินได้เห็นออกมาเป็นการกระทำ ซึ่งแม่แบบนั้นอาจจะเป็นแม่แบบในสื่อต่าง ๆ ที่มีการช่วยพัฒนาพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ได้เห็นจากแม่แบบ และสามารถนำมาพัฒนาขึ้นเป็นพฤติกรรมใหม่ๆ อีกทั้งแม่แบบยังมีอิทธิพลทางด้านอารมณ์โดยกระตุ้นให้เกิดแนวคิดและความรู้สึกคล้ายตามแม่แบบ ซึ่งลักษณะเช่นนี้เห็นได้ชัดในสื่อมวลชนที่มีการเผยแพร่แนวคิดและการกระทำให้บุคคลในสังคมทำตาม นอกจากนี้แม่แบบยังสามารถเผยแพร่แนวคิดและการกระทำนั้นจากสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่งด้วย ทั้งในแบบการกระทำโดยตรงหรือการคัดแปลงตามที่สังเกตเห็น ดังนั้น การเรียนรู้จากการเลียนแบบ นอกจากจะทำให้ผู้รับเกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตนเองแล้ว ยังมีผลทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงอีกด้วย

จากงานวิจัยของแบนดูรา (Bandura, 1997 : 130) ซึ่งให้เห็นว่า แม่แบบในสื่อโทรทัศน์มีประสิทธิภาพในการดึงดูดความสนใจของผู้ชมมากจนกระทั่งผู้ชมเกิดการเรียนรู้และเลียนแบบสิ่งที่ตนเห็น โดยไม่ต้องใช้แรงจูงใจใด ๆ เสริมเลย นอกจากนี้จากการศึกษาของไลเบิร์ต นีล และเดวิดสัน (Libert Neale And Davison, 1973 : 105) ซึ่งให้เห็นว่า ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ต่างก็ได้รับเจตคติและพฤติกรรมใหม่ ๆ จากแม่แบบในโทรทัศน์ ด้วยเหตุนี้แม่แบบในโทรทัศน์จึงมีอิทธิพลอย่างมากในการสร้างรูปแบบของเจตคติและพฤติกรรมในสังคม

ทฤษฎีการเลียนแบบแสดงให้เห็นว่าส่วนหนึ่งของพฤติกรรมของบุคคลเป็นผลมาจากแม่แบบหรือแบบอย่างพฤติกรรม ดังนั้นหากวัยรุ่นมีแม่แบบหรือพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดีแสดงออกในทางที่เหมาะสม ก็มีแนวโน้มที่จะทำให้อายุรุ่นมีพฤติกรรมแสดงออกที่ไม่เหมาะสมได้เช่นเดียวกัน ดังนั้นการศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ครั้งนี้ จึงจำเป็นต้องศึกษาปัจจัยหรือตัวแบบที่เป็นแบบแผนพฤติกรรมของวัยรุ่นไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเพื่อน ครอบครัว หรือสังคมที่มีความสำคัญต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น เพื่อให้เข้าใจถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น อันนำไปสู่การนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นได้อย่างเหมาะสมต่อไป

2.4 แนวคิดและทฤษฎีการขัดเกลาทางสังคม

2.4.1 ความหมายของการขัดเกลาทางสังคม

การขัดเกลาทางสังคม (Socialization) คือ กระบวนการทางสังคมกับทางจิตวิทยา ซึ่งมีผลทำให้บุคลิภาพตามแนวทางที่สังคมต้องการ ทำให้มนุษย์เปลี่ยนแปลงตามสภาพธรรมชาติ เป็นมนุษย์ผู้มีวัฒนธรรมแตกต่างจากสัตว์ร่วมโลกชนิดอื่น (ปิยาพร คงทรัพย์สินศิริ. 2549 : 34)

การขัดเกลาทางสังคม (Socialization) หมายถึง กระบวนการทางสังคมกับจิตวิทยาซึ่งมีผลทำให้บุคคลมีบุคลิภาพตามแนวทางที่สังคมต้องการ เด็กที่เกิดมาจะต้องได้รับการอบรมสั่งสอนให้มีความเป็นคน โดยแท้จริงสามารถอยู่ร่วมและมีความสัมพันธ์กับคนอื่น ได้อย่างราบรื่น (ราชบัณฑิตยสถาน. 2524 : 370)

การขัดเกลาทางสังคม หมายถึง กระบวนการของคนในสังคมในการกระทำระหว่างกันทางสังคม การได้รับรูปแบบของบุคลิภาพ (Personality) และการเรียนรู้ (Learning) การดำเนินวิถีชีวิตในรูปแบบต่าง ๆ จากสังคมและกลุ่ม (Popenoe. 1993 : 126)

การขัดเกลาทางสังคม (Socialization) หมายถึง กระบวนการเรียนรู้วัฒนธรรมและวัฒนธรรมย่อยของคนในสังคมหรือกลุ่มสังคม รวมถึงพฤติกรรมและการกระทำที่จะต้องแสดงตามสถานภาพและบทบาทที่เปลี่ยนไป (Theodorson. 1990 : 103)

จอร์ดี ทรีโอดอลสัน (Theodorson. 1990 : 119 อ้างถึงใน ปิยาพร คงทรัพย์สินศิริ. 2549 : 32) ได้นำเอาแนวความคิดทางสังคมวิทยาอธิบายการขัดเกลาทางสังคมไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีหน้าที่นิยม (Functionalism) มีความคิดว่าการขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการที่จะทำให้บุคคลได้รับการถ่ายทอดบรรทัดฐาน ทักษะ และความคิดทางสังคม เพื่อที่จะนำไปใช้แสดงการกระทำทางสังคมของตน ตามบทบาทและหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม

2. ทฤษฎีความขัดแย้ง (Conflict Theory) มีความคิดว่าการขัดเกลาทางสังคมเป็นเสมือนเครื่องมือที่จะรักษาโครงสร้างของอำนาจในสังคมให้คงอยู่ตลอดไป

3. ทฤษฎีการกระทำระหว่างกันทางสังคม (Interactionism) มีความคิดว่าการขัดเกลาทางสังคม เป็นความสัมพันธ์ที่ทำให้แต่ละคนมีปฏิริยาโต้ตอบซึ่งกันและกัน

คำที่มักใช้ในความหมายเดียวกัน คือ สังคมกรรม สังคมประกิต การอบรมเรียนรู้ทางสังคม การทำให้เหมาะสมแก่สังคม เป็นกระบวนการสังคมกับทางจิตวิทยา ซึ่งมีผลทำให้บุคคลมีบุคลิภาพตามแนวทางที่สังคมต้องการ เด็กที่เกิดมาจะต้องได้รับการอบรมสั่งสอนให้เป็นสมาชิกที่สมบูรณ์ของสังคม สามารถอยู่ร่วมและมีความสัมพันธ์กับคนอื่น ได้อย่างราบรื่น ทำให้มนุษย์เปลี่ยนแปลงสภาพตามธรรมชาติเป็นมนุษย์ผู้มีวัฒนธรรม มีสภาพต่างจากสัตว์โลกชนิดอื่น (Theodorson. 1990 : 119 อ้างถึงใน ปิยาพร คงทรัพย์สินศิริ. 2549 : 34)

การขัดเกลาทางสังคม เป็นเครื่องมืออันหนึ่งในการสร้างพฤติกรรมที่พึงปรารถนาของสมาชิกในสังคม ดังนั้นหากสังคมต้องการที่จะมีสมาชิกที่มีคุณภาพในการพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้า สังคมจะต้องมีการวางแผนระยะยาวที่ดีในการอบรมและสั่งสอนสมาชิกในสังคม ซึ่งวิธีการขัดเกลาทางสังคม ทำได้ 2 ทางคือ

1. การขัดเกลาทางตรง (Direct Socialization) เป็นการสอนหรือบอกโดยตรง เช่น พ่อแม่สอนลูก ครูสอนนักเรียน เป็นต้น

2. การขัดเกลาทางอ้อม (Indirect Socialization) เป็นการเรียนรู้โดยอาศัยการสังเกตและเลียนแบบ เช่น ลูกเรียนรู้จากการสังเกต หรือการฟัง การอ่าน การเข้ากลุ่มเพื่อน ทำให้เกิดการปรับตัวและพัฒนาบุคลิกภาพ เป็นต้น

โดยสรุปแล้ว การขัดเกลาทางสังคม คือ การเรียนรู้ของสมาชิกในสังคมทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพตามความต้องการของสังคม

2.4.2 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการขัดเกลาทางสังคม (Socialization)

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ได้แก่

1. ปัจจัยทางชีววิทยา เช่น สรีระร่างกาย เพศ ส่งผลต่อการได้รับการอบรมที่แตกต่างกัน
2. การปฏิสัมพันธ์ในครอบครัว
3. สถานภาพทางสังคม
4. ภาษา
5. การได้รับการยอมรับในสังคม

ทั้งนี้ การที่มนุษย์จะสามารถได้รับการขัดเกลาอย่างมีประสิทธิภาพนั้น มีปัจจัยที่สำคัญ 2 ประการ คือ ปัจจัยภายใน เช่น พันธุกรรมและลักษณะทางชีวภาพ และปัจจัยภายนอก คือ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวบุคคล เช่น การเลี้ยงดู สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

2.4.3 แนวคิดการขัดเกลาทางสังคมกับการสร้างตัวตน

เมื่อใดก็ตามที่บุคคลยอมรับค่านิยมจากกลุ่ม ก็จะมีการเปลี่ยนแปลงบางอย่างเกิดขึ้นในตัวบุคคล การยอมรับค่านิยมเป็นจุดเริ่มต้นของการเกิดขึ้นมาแห่งตัวตน ซึ่งจะพร้อมับกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ตามแนวคิดของนักจิตวิทยา และนักสังคมวิทยา ดังนี้

Jean Piaget (อ้างถึงใน ปิยาพร คงทรัพย์สินศิริ. 2549 : 35) นักจิตวิทยาชาวสวิส ได้ทำการศึกษา สังเกต บันทึก และทดลองพัฒนาการของเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 18 เดือน พบว่ามีลักษณะพัฒนาการที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. ทารกเรียนรู้ความแตกต่างระหว่างตัวเองและสิ่งแวดล้อม
2. เริ่มสนใจสิ่งเร้าและแสวงหาประสบการณ์ต่าง ๆ รอบตัว
3. รู้ภาษา และเข้าใจความหมายต่าง ๆ โดยอาศัยการใช้ร่างกายและใช้ประสาทสัมผัส

จากแนวคิดดังกล่าว อธิบายได้ว่า เด็กจะใช้วิถีทางกายสำรวจสิ่งแวดล้อม ทำให้เด็กเริ่มสร้างแบบแผนของความคิดเป็นของตนเอง อันจะเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้ และพบว่าความก้าวหน้าทางความคิดของเด็กเริ่มขึ้นเมื่อกลไกของอวัยวะต่าง ๆ มีปฏิกิริยาตอบสนองเกิดการเคลื่อนไหวและเป็นการเคลื่อนไหวในทิศทางเดียว ซึ่งก่อให้เกิดความคิดรวบยอดที่กลายมาเป็นแบบแผนของการคิดเฉพาะประจำตัวของเขาต่อไป ซึ่งเรียกว่า การคิดแบบเอกลักษณ์ (Identity)

Charles Horton Cooley (อ้างถึงใน ปิยาพร คงทรัพย์สินศิริ. 2549 : 35) นักสังคมวิทยาชาวอเมริกัน ให้ความสำคัญในเรื่องกระบวนการปฏิสัมพันธ์ต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ โดยใช้ทฤษฎี “Looking-glass Self” คือ ความสำนึกของตัวตนเป็นผลสะท้อนจากการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น และจากการที่คนอื่นมองเราซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจ หรือกล่าวได้ว่าเป็นการมองตัวเองโดยใช้สายตาของคนอื่น เหมือนการมองตัวเองจากกระจกเงา แต่ละคนสามารถจะตัดสินใจว่าตัวเองควรเป็นอะไร แลไหน โดยใช้ความคิดของคนอื่นที่มองตน หรือตัดสินใจว่าตนเป็นอย่างไรเป็นเกณฑ์สำคัญ ซึ่ง หลัก Looking-glass Self ประกอบไปด้วย 2 ส่วน คือ

1. การสำนึกถึงความมีอยู่ของตนเอง (Self Consciousness) หมายถึง ความสำนึกได้ว่าตนนั้นดำรงอยู่มีความต้องการต่าง ๆ ของชีวิตที่แยกจากผู้อื่นได้
2. การสำนึกในความมีอยู่ของผู้อื่น (Social Consciousness) หมายถึง ความสำนึกได้ว่าบุคคลอื่นที่แวดล้อมตนนั้น มีความต้องการ มีการกระทำต่าง ๆ ตามหน้าที่ และบทบาทของตนซึ่งมีความต้องการหรือเกิดความพอใจ เกิดการยอมรับ

ในวัยต้นของชีวิตเด็กจะแสดงออกถึงความมีอยู่ของตนเองชัดเจนมาก ซึ่งจะใช้ตนเองเป็นศูนย์กลาง (Ego Centered) ซึ่งกระบวนการนี้จะมีความละเอียดลึกซึ้งและเที่ยงตรงเพียงใดขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์แบบปฐมภูมิ (Primary Relationship) คือกลุ่มครอบครัวจากพ่อแม่หรือคนเลี้ยงที่ใช้ภาษาพูดและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เด็กได้เลียนแบบ และเด็กจะแปลความหมายของพฤติกรรมต่าง ๆ โดยเปรียบเทียบกับความรู้สึกของตนเอง (ปิยาพร คงทรัพย์สินศิริ. 2549 : 36)

George Herbert Mead (อ้างถึงใน ปิยาพร คงทรัพย์สินศิริ. 2549 : 36) นักจิตวิทยาสังคมชาวอเมริกัน ได้อธิบายความเป็นตัวตนโดยใช้หลักของคูเลียวีเคราะห์ ซึ่งมีแนวคิดว่าคุณคนได้เริ่มสร้างความรู้สึกรู้จักเกี่ยวกับตนเอง จิตใจ และความรู้สึกทั่วไป อันเป็นผลมาจากกระบวนการจัดเกลาทางสังคมจนสร้างความเป็นตัวตนขึ้น ซึ่งแบ่งตัวตนออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. “I” หมายถึง ส่วนที่เป็นความต้องการของเจ้าตัวเองแสดงออก
2. “Me” หมายถึง ส่วนที่เป็นการยอมทำตามความต้องการของสังคม

หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าพฤติกรรมนั้นจะเกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากตนเองและผู้อื่นในตัวบุคคล นั้นมีส่วนประกอบอยู่ 2 ส่วน คือ “I” ซึ่งเป็นความต้องการเฉพาะตัว และ “Me” ซึ่งบุคคลนั้นคิดว่า ตนควรมีพฤติกรรมอย่างไร การแสดงออกของบุคคลจะเริ่มต้นด้วย “I” และลงท้ายด้วย “Me” (ปิยาพร คงทรัพย์สินสิริ. 2549 : 36)

ซึ่งจากทฤษฎีของ George Herbert Mead สามารถสรุปได้ดังนี้

1. มนุษย์เราโดยทั่วไปจะไม่มีความเป็นตัวตน ระบบสังคมจะเริ่มสร้างให้บุคคลเกิด ความเป็นตัวตนจากวัยเด็กโดยผ่านพ่อแม่ และกลุ่มเพื่อน
2. ความเป็นตัวตนจะเริ่มเกิดจากเด็กมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยเริ่มจากพ่อแม่ทำให้เกิด ความสำนึกเกี่ยวกับจิตใจของตนเองในความเป็นตัวตน
3. ในการขัดเกลาทางสังคม ปัจจัยสำคัญที่สร้างความเป็นตัวตนทางสังคม คือ ภาษา
4. เมื่อทารกได้เติบโตขึ้น จะเริ่มพัฒนาความรู้สึกว่าอะไรถูกอะไรผิดโดยยึด “บุคคลอื่น” เป็นเกณฑ์พื้นฐาน นั่นคือ บุคคลเริ่มเข้าใจว่าสังคมต้องการให้ “เขา” ปฏิบัติอย่างไรและจากผล สะท้อนที่บุคคลอื่นมีต่อตน เด็กจะเริ่มรู้จักว่าตัวของตัวคือใคร และมีเอกลักษณ์ของตัว (Self - Identity) ซึ่งในที่สุดเด็กจะถูกขัดเกลาให้เรียนรู้วัฒนธรรมของสังคม
5. ความเป็นตัวตนทางสังคม มีทั้งส่วนที่เป็น “I” คือ ลักษณะความเป็นตัวของตัวเองกับ ส่วนที่เป็น “Me” คือการยอมรับความต้องการของคนหรือกลุ่ม
6. ผลกระทบจากการขัดเกลา เริ่มตั้งแต่เด็ก ทั้งนี้เพราะบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลเกิดจาก ประสบการณ์ตั้งแต่ในวัยเด็กเพราะความเป็นตัวตนนั้นไม่ได้มีมาแต่เกิด แต่ต้องมาสร้างโดยผ่าน ทางครอบครัวเป็นแกนสำคัญ

Sigmund Freud (อ้างถึงใน ปิยาพร คงทรัพย์สินสิริ. 2549 : 36) นักจิตวิเคราะห์ชาว ออสเตรีย เชื่อว่าปัจจัยทางชีววิทยามีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลิกภาพ ซึ่งฟรอยด์แบ่งตัวตน ออกเป็น 3 ส่วน คือ Id Ego และ Super-ego

ผู้ที่มีสุขภาพจิตดีนั้นระบบทั้งสามต้องประสานงานกันอย่างสอดคล้องกลมเกลียว Id (อิด) เป็นตัวตนที่เกิดขึ้นโดยสัญชาตญาณ และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตามธรรมชาติ ตัวตนแบบนี้เป็นส่วนของบุคลิกภาพที่อยู่ในจิตไร้สำนึก ทำให้คนรู้สึกโกรธ ยินดี หิว และมีความต้องการทางเพศเป็นความต้องการทางธรรมชาติ ซึ่งต้องใช้ความรู้สึกจาก Super-ego คอย ควบคุมบังคับอยู่เรื่อยไป และบางครั้งอาจบังคับไม่สำเร็จ Ego (อีโก้) หรืออัตตา คือ ตัวตนที่เป็น ส่วนของบุคลิกภาพที่ทำให้บุคคลรู้สึกกับรู้สิ่งต่างๆ ตามความเป็นจริง คือ ผลลัพธ์ ที่เกิดขึ้น จากการปรับเข้าหากันระหว่าง Id (อิด) และ Super-ego (ซูเปอร์-อีโก้) เป็นตัวประนีประนอม ระหว่างความต้องการทางชีววิทยากับความต้องการทางสังคม Super-ego (ซูเปอร์-อีโก้) เป็น

ส่วนที่เป็นความสำนึกเรียกร้องความต้องการของสังคม ซึ่งอาจปรากฏในลักษณะของระเบียบแบบแผนต่าง ๆ ศีลธรรม ประเพณี เป็นต้น ที่บุคคลต้องยอมทำตามเรียกว่า เป็น “ความรู้สึกฝ่ายสูง” ที่จะตัดสินใจว่าจะอะไรผิดอะไรถูก ควรทำหรือไม่ควรทำ Super-ego (ซูเปอร์-อีโก้) จะเป็นส่วนที่กำหนดอุดมคติของบุคคล ตัวตนแบบนี้มีความหมายเท่ากับตัวมโนธรรมซึ่งมักเกิดในสังคมที่มีการเน้นระเบียบวินัย

จากแนวคิดทั้งหมด สรุปได้ว่า การขัดเกลาทางสังคมช่วยสร้างตัวตนขึ้นมา 3 อย่าง คือ

1. ภาพเกี่ยวกับตัวตน (Self-image) โดยอาศัยการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น
2. ตัวตนในอุดมคติ (Ideal-self) จากทัศนคติที่คนอื่นมีต่อตน บุคคลจะสร้างภาพของสิ่งที่ควรจะเป็นเพื่อแสวงหาความรัก การเป็นส่วนหนึ่งของสังคมของตน
3. ตัวตนปฏิบัติการ (Super-ego) คือ สิ่งที่ตนเองทำไปในแต่ละวัน ซึ่งเป็นตัวช่วย และส่งเสริมความเป็นตัวตน ให้รู้จักควบคุมตนเอง เช่น ความอดทน เป็นต้น

การขัดเกลาทางสังคม ถือว่ามีความสำคัญมาก หากมนุษย์ขาดการอบรมให้เรียนรู้ระเบียบแบบแผนของสังคม มนุษย์ก็จะมีลักษณะของความเป็นมนุษย์ จะกลายเป็นคนที่ไม่สามารถปรับตัวอยู่ร่วมกันคนอื่นในสังคมได้ การขัดเกลาทางสังคมจะเป็นกระบวนการเรียนรู้จากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง ในบุคคลใดชั่วอายุหนึ่งจะต้องเรียนรู้ด้วยตนเอง แล้วจึงนำไปสอนคนรุ่นต่อไปให้ปฏิบัติตามต่อ ๆ กันไป เป็นมรดกทางสังคม

จากแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวจะเห็นว่า การขัดเกลาทางสังคมเป็นเครื่องมือที่สำคัญอันหนึ่งในการสร้างพฤติกรรมที่พึงปรารถนาของสมาชิกในสังคม ดังนั้นในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระตุ้นการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา เพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายเชิงรุกในการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษานั้น จำเป็นต้องวางแผนในการป้องกัน แก้ไข และพัฒนาภายใต้แนวคิดของการขัดเกลาทางสังคมซึ่งผู้วิจัยตระหนักเสมอว่าหากสังคมต้องการสมาชิกที่มีคุณภาพในการร่วมกันสร้างสรรค์และพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้า นั้น สังคมจะต้องมีการวางแผนระยะยาวที่ดีในการอบรมและสั่งสอนสมาชิกในสังคม โดยเริ่มต้นตั้งแต่ในระดับบุคคล กลุ่ม ครอบครัว ชุมชน และสังคม

2.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบูรณาการ

การบูรณาการ หมายถึง การทำให้หน่วยย่อย ๆ ทั้งหลายที่สัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เข้ามาร่วมทำหน้าที่ประสานกลมกลืนเป็นองค์รวมหนึ่งเดียว ที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ในตัวเอง การบูรณาการนั้นอาจจะเอาหน่วยย่อยหน่วยหนึ่งมารวมเข้าในองค์รวมที่มีหน่วยย่อยอื่นอยู่แล้วก็ได้

หรือจะเอาหน่วยย่อยทั้งหลายที่ต่างแยก ๆ กันอยู่มารวมเข้าด้วยกันเป็นองค์รวมก็ได้ ซึ่งเรียกว่า บูรณาการ ได้ทั้งสิ้น แต่ข้อสำคัญจะต้องมีตัวอื่นที่เป็นหลักอยู่ 3 อย่างในเรื่องบูรณาการ คือ

1. มีหน่วยย่อยองค์ประกอบ ชิ้นส่วน อวัยวะ หรือชั้น ระดับ แง่ ด้านที่จะเอามาประมวลผลเข้าด้วยกัน อันนี้เป็นสิ่งที่จะเอามาประมวลผลเข้าด้วยกัน คือ สิ่งย่อย ส่วนย่อย

2. หน่วยย่อยที่เป็นหน่วยต้นนั้นมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงอิงอาศัยซึ่งกันและกัน อันนี้อาจจะเลยไปถึงลักษณะที่ว่ายึดหยุ่นปรับตัวได้ มีความเคลื่อนไหวตลอดเวลาด้วย

3. เมื่อรวมเข้าด้วยกันแล้วก็จะเกิดความครบถ้วนเต็มบริบูรณ์โดยมีความประสานกลมกลืน เกิดภาวะได้ที่ พอดี หรือสมดุล พอได้ที่หรือพอดีสมดุลแล้ว องค์รวมนั้นก็มีชีวิตชีวา ดำรงอยู่และดำเนินไปด้วยดีอันเป็นภาวะของบูรณาการ

ถ้าครบ 3 อย่างนี้ก็จะเป็นบูรณาการ ซึ่งสามอย่างนี้เป็นตัวอื่นที่จำเป็นตามสภาวะ ส่วนในทางปฏิบัติจะมีหลักและกระบวนการวิธีอย่างไรนั้นนับเป็นการพิจารณาว่ากันอีกส่วนหนึ่ง แต่สิ่งที่จะต้องเน้นก็คือว่าความพอดีหรือได้ที่หรือสมดุล ซึ่งเป็นภาวะที่ต้องการของบูรณาการนั้น อันอาจจะแสดงลักษณะออกมาให้เห็นเป็นข้อสำคัญได้ 2 อย่าง คือ เมื่อเป็นองค์รวมแล้ว องค์รวมนั้นมีชีวิตชีวาหรือดำเนินไปด้วยดี องค์รวมนั้นเกิดมีภาวะและคุณสมบัติของมันเอง ที่ต่างหากจากภาวะและคุณสมบัติขององค์ประกอบทั้งหลาย (สำนักงานการศึกษาแห่งเอเชียแปซิฟิก, ม.ป.ป.: ออนไลน์) หรือที่ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546 อ้างถึงใน พาฝัน อารีมา. 2547 : 20) ได้ให้ความหมายว่า การบูรณาการก็คือการผนวก การประสาน การเติมเต็ม การเชื่อมโยง การรวมกัน การร่วมกัน เป็นต้น

ทฤษฎีการบูรณาการในทางการเมือง มุ่งที่จะทำให้องค์การระหว่างประเทศเป็นเสมือนครอบครัวใหญ่ครอบครัวหนึ่ง โดยมีประเทศสมาชิกเปรียบเสมือนสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน แนวความคิดของทฤษฎีบูรณาการนี้อาจจะเทียบได้กับแนวความคิดเกอไมน์ซาฟ ทางสังคมวิทยา ซึ่งหมายถึง ลักษณะสังคมที่เน้นความสำคัญของการที่สมาชิกในสังคมมีความใกล้ชิดสนิทสนม เป็นกันเอง เน้นความเคร่งครัดในขนบธรรมเนียมประเพณีและค่านิยมของชุมชน ดังนั้นแนวคิดของการบูรณาการจึงไม่พ้นความสัมพันธ์กับระบบการเมืองการปกครองและระบบเศรษฐกิจ

ในมิติของสวัสดิการสังคมนั้นมีนักวิชาการหลายท่านที่พยายามศึกษาและจัดหมวดหมู่ ซึ่งเริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ. 1965 ที่ Wedderburn ได้จัดกลุ่มที่เรียกว่า Integrationism ซึ่งบางคนเช่น Titmuss ได้ให้ความหมายที่ใกล้เคียงกันกล่าวคือ Institutional Model ซึ่งในความหมายก็คือเป็นการมองการจัดสวัสดิการในเชิงสถาบัน ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นต้องรวมกลุ่มสวัสดิการเป็นสถาบันเพื่อความต่อเนื่องและมั่นคง แต่การบูรณาการระยะหลังที่แนวโน้มเปลี่ยนไปตามการเมือง วิธีคิดก็ปรับตาม มาเป็นช่วง ๆ เช่น Classical Liberalism มาสู่ Neo-liberalism มาสู่ The New Right หรือตามแต่กลุ่มนักวิชาการกลุ่มใดจะให้คำจำกัดความและรูปแบบของการจัดกลุ่ม

ปัจจุบันแนวคิดบูรณาการเกิดมาพร้อม ๆ กับความพยายามที่จะหาคำตอบแบบ Intuition หรือการหยั่งรู้ เพราะว่าความเชื่อตลอดทศวรรษที่ผ่านมาในหลักของ Exact Science มีข้อจำกัด ทำให้แนวคิดของระบบการเรียนรู้ปรับเป็นแบบ Multidisciplinary มองเหตุและปัจจัยแบบองค์รวม (Holistic) และคิดเชิงระบบ (System Thinking) มากขึ้น แนวคิดนี้ขยายตัวอย่างรวดเร็วในกลุ่มธุรกิจ ซึ่งมีเป้าหมายของการบูรณาการเพื่อแข่งขันและผลตอบแทนทางธุรกิจ ต่อมาขยายมาสู่ระบบรัฐ มากขึ้น ซึ่งการบูรณาการดูจะเหมาะสมกับช่วงเวลาของวิหิตเกี่ยวกับการผลักดันในการพึ่งตนเอง ด้านสวัสดิการสังคมขององค์กรชุมชน ที่มองว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญ รัฐไม่ควรเข้ามาจัดการหรือทำให้รัฐสวัสดิการมีบทบาทน้อยที่สุด เพราะแนวคิดนี้มองว่าสวัสดิการสังคม ทำให้รัฐต้องรับภาระมากขึ้นและเป็นตัวถ่วงเศรษฐกิจ เพื่อให้กลไกตลาดเป็นตัวกำหนดองค์กรชุมชนเพื่อการรวมและจัดการกับสวัสดิการสมาชิกของตนเอง และรูปแบบดังกล่าวได้ก่อร่างขยายครอบคลุมทุกหมู่บ้านการบูรณาการเพื่อให้กลุ่มองค์กรชุมชนมีศักยภาพในการจัดการสวัสดิการของชุมชนได้ครอบคลุมและกว้างขวางยิ่งขึ้นซึ่ง Gusztav Names (2005 อ้างถึงใน ปวีณา ซาลีเครือ. 2553 : 21) ได้ใช้แนวคิดของการบูรณาการเพื่อเสนอทางออกของระบบการบริหารจัดการของรัฐที่เป็น Top-down มาเป็น Bottom-up ดังที่ปรากฏในงานของเขาชื่อ Integrated Rural Development the Concept and Its Operation เขากล่าวว่าการบูรณาการสามารถกระทำได้ทั้งการบูรณาการโดยนำสิ่งที่มีอยู่จริงมาบูรณาการ (Factual Integration) หรือการบูรณาการความคิด (Conception Integration) โดยขั้นตอนของการบูรณาการได้เสนอในวิหิตแบบบูรณาการไว้อย่างน่าสนใจคือ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ถอดกรอบเพื่อที่จะให้หลุดจากกับดักทางความคิด ทางวัฒนธรรม ทางความรู้ ทางประสบการณ์ เป็นต้น

ขั้นที่ 2 ขยายกรอบโดยอาศัยฐานแนวคิดในเรื่อง องค์กรร่วม สหวิทยาการ คิดโดยวิธีอุปนัย การมองประสานข้ามตรงข้าม และมองแบบทุกฝ่ายชนะ

ขั้นที่ 3 คุมกรอบ ซึ่งเป็นขั้นกลับมาบูรณาการอีกครั้ง

John Ditch (2002 อ้างถึงใน ปวีณา ซาลีเครือ. 2553 : 22) ได้สรุปเงื่อนไขความสำเร็จของการบูรณาการสวัสดิการของชุมชนในระดับนโยบายคือ

1. ผู้ดำเนินกิจกรรมหลักและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
2. เป้าประสงค์
3. ทรัพยากร
4. กระบวนการและแนวทางการทำงาน
5. ผลกระทบ ผลผลิต และวิวัฒนาการ

นอกจากคำนิยามของบูรณาการดังกล่าวข้างต้นแล้ว ศิริพร มโนพิเชฐวัฒนา (2547 : 13) ได้กล่าวถึงความหมายของการบูรณาการด้านการเรียนรู้ว่า คำว่า “บูรณาการ” เป็นศัพท์บัญญัติที่มุ่งให้มีความหมายตรงกับคำว่า Integration ใน ภาษาอังกฤษ ซึ่งหมายถึง ลักษณะของการผสมผสาน เนื้อหาวิชาหรือวิธีการสอนเพื่อส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีประสบการณ์ในอันที่จะรวบรวมความคิด มโนทัศน์ ความรู้ ทักษะ และมีประสบการณ์ในการแก้ปัญหาพร้อมที่จะนำไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ (ศิริพร มโนพิเชฐวัฒนา. 2547 : 13)

กูด (Good. 1973 : 308 อ้างถึงใน ศิริพร มโนพิเชฐวัฒนา. 2547 : 13) กล่าวว่า การบูรณาการเป็นกระบวนการหรือการปฏิบัติในการที่จะรวบรวมรายวิชาต่าง ๆ ที่แตกต่างเข้าด้วยกัน แล้วนำมารายงานผลหรือแสดงออกมาในเชิงกิจกรรมหรือโครงการเดียวกัน

บีเน (Beane. 1991 : 9 อ้างถึงใน ศิริพร มโนพิเชฐวัฒนา. 2547 : 14) กล่าวว่า การบูรณาการเป็นการสร้างความรู้และประสบการณ์ขึ้นใหม่ ๆ ในลักษณะของการผสมผสานเข้าด้วยกันทั้งหมด เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและสภาพชีวิตจริงของผู้เรียน

ลาร์ดิเซบอล และคณะ (Lardizabal et al. 1970 : 141 อ้างถึงใน ศิริพร มโนพิเชฐวัฒนา. 2547 : 14) ได้ให้ความหมายการสอนแบบบูรณาการว่า เป็นการสอนเพื่อจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน เน้นความสนใจ ความสามารถ และความต้องการของผู้เรียน โดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ให้ผู้เรียนสามารถแก้ไขปัญหาพัฒนาบุคลิกภาพ และทำกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับจุดประสงค์

ทิสนา แคมมณี และคณะ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2548 : 54 – 59) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นการฝึกทักษะการคิดให้กับผู้เรียนโดยผู้เรียนได้เห็นความสัมพันธ์ขององค์ความรู้มาผสม กลมกลืนเป็นหนึ่งเดียว ทำให้เกิดการเรียนรู้แบบองค์รวม ซึ่งทักษะกระบวนการคิดดังกล่าว ประกอบด้วย ทักษะการสังเกต การสำรวจรวบรวมข้อมูล การเปรียบเทียบ การคิดวิเคราะห์ การเชื่อมโยง ทักษะการผสมผสานข้อมูล ทักษะการสร้างองค์ความรู้ใหม่ และทักษะการประยุกต์ใช้องค์ความรู้

ประดิษฐ์ เหล่าเนตร (2549 : 1) กล่าวว่า “การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ” เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักเรียน โดยผสมผสานความรู้ในกลุ่มสาระวิชาเดียวกัน เข้าด้วยกัน หรือเชื่อมโยงความรู้ให้สัมพันธ์กับกลุ่มสาระวิชาอื่น ๆ ได้อย่างผสมกลมกลืน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการสืบค้นข้อมูล การสำรวจตรวจสอบ ซึ่งอาจจะให้นักเรียนเขียนออกมาในรูปแบบรายงาน (Report) หรือจัดกระบวนการเรียนรู้แบบโครงการ (Project Work)

วิเศษ ชินวงศ์ (2544 : 23) กล่าวว่า การบูรณาการเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนโดยมีการเชื่อมโยงผสมผสานกระบวนการสอน และสร้างคุณธรรมให้สอดคล้องกับความสามารถของตัวผู้เรียน ให้นำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การบูรณาการ หมายถึง กระบวนการหรือการปฏิบัติที่นำส่วนต่าง ๆ มารวมเป็นหนึ่งเดียว มีความสมดุล สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ เป็นการทำให้หน่วยย่อยต่าง ๆ มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างสมบูรณ์ และกลมกลืนกัน เพื่อประโยชน์ในการแก้ปัญหา และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

2.6 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างนโยบาย

2.6.1 ความหมายของนโยบาย

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดความหมายของนโยบายไว้ว่า นโยบาย หมายถึง หลักการและวิธีปฏิบัติซึ่งถือเป็นแนวดำเนินการ และพจนานุกรม Oxford English Dictionary ได้ให้คำจำกัดความของนโยบายไว้ว่า นโยบาย หมายถึง ความฉลาดและการใช้ดุลยพินิจที่หลักแหลมในทางการเมือง ศิลปะแห่งการดำเนินกิจการของบ้านเมือง การดำเนินการที่ฉลาดรอบคอบ แนวทางการดำเนินการของรัฐบาลพรรคการเมือง เป็นต้น (จุมพล หนิมพานิช. 2549 : 5) นอกจากนี้ ยังมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของคำว่า นโยบายไว้เพิ่มเติม ดังนี้

Helco (อ้างถึงใน จุมพล หนิมพานิช. 2549 : 5) ได้กล่าวถึงความหมายของนโยบายไว้ว่า นโยบายเป็นมากกว่าแนวทางการดำเนินการที่จริงจังหรือตั้งใจ

Brain W. Hogwood and Lewis A. Gunn (อ้างถึงใน จุมพล หนิมพานิช. 2549 : 6) ได้ให้คำนิยามของคำว่านโยบายในฐานะต่าง ๆ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ คือ นโยบายในฐานะป้ายประกาศกิจกรรมของรัฐบาล ในฐานะเป้าหมายทั่วไปของกิจกรรมของรัฐที่พึงปรารถนา ในฐานะข้อเสนอที่เฉพาะเจาะจง ในฐานะการตัดสินใจของรัฐบาล ในฐานะการให้อำนาจอย่างเป็นทางการ ในฐานะแผนงาน ในฐานะผลผลิต ในฐานะผลลัพธ์ ในฐานะทฤษฎีและตัวแบบ และสุดท้ายในฐานะกระบวนการ

Friedrich (1963 : 70) กล่าวว่าไว้ว่า นโยบาย คือ ข้อเสนอสำหรับแนวทางการดำเนินงานของบุคคล กลุ่มบุคคลหรือรัฐบาล ภายในสภาพแวดล้อมแบบหนึ่งซึ่งจะมีทั้งอุปสรรคและโอกาสบางประการด้วย โดยอุปสรรคและโอกาสที่มีนั่นเองที่ผลักดันให้มีการเสนอนโยบายขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์และเอาชนะสภาพการณ์เช่นนั้น ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่เป้าหมายอย่างหนึ่งอย่างใดนั่นเอง

Knezevich (1969 : 217) ได้ระบุไว้ว่า นโยบาย หมายถึง ข้อความทั่วไปที่อธิบายถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะบรรลุถึงค่าแถลงนโยบาย (Policy Statement) เป็นแนวทางในการดำเนินงาน

Mc Nichols (1977 : 3) กล่าวว่า นโยบาย หมายถึง การตัดสินใจที่มีความฉลาดและหลักแหลม กล่าวคือเป็นการกระทำที่ไตร่ตรองและลึกซึ้งของผู้บริหารระดับสูง

Chang and Campo-folres (1980 : 7) ระบุว่า นโยบาย หมายถึง กรอบพื้นฐาน (A Basic Framework) ที่เป็นตัวกำหนดปัญหาหลักของบริษัท จุดมุ่งหมาย ปณิธาน วัตถุประสงค์ทั่วไป และแนวทางชุดหนึ่ง ซึ่งครอบคลุมการดำเนินงานทางธุรกิจภายใต้กรอบแนวคิดรวมของบริษัท

Stecklein (1989 : 8) อธิบายว่า นโยบาย หมายถึง ข้อความที่ให้แนวทาง (Guideline) สำหรับการพัฒนาและการดำเนินงานของหน่วยงานหรือแผนงาน (Program) ซึ่งสะท้อนให้เห็นทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ถึงหลักการพื้นฐานหรือความเชื่อของผู้รับผิดชอบสำหรับหน่วยงานหรือแผนงานนั้น ๆ

อมร รักษาสัตย์ (2522 : 1) ได้ให้ความหมายของนโยบายไว้ว่า นโยบาย หมายถึง อุดมหรือกลเม็ดที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ได้พิจารณาเห็นว่าเป็นทางที่จะนำไปสู่เป้าหมายส่วนรวมในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างเหมาะสมที่สุด

ประชุม รอดประเสริฐ (2544 : 13) กล่าวว่า นโยบายเป็นข้อความหรือความเข้าใจร่วมกันอย่างกว้าง ๆ ที่ใช้เป็นแนวทางตัดสินใจเพื่อการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ของผู้บริหารและของหน่วยงาน

วิจิตร ศรีสะอ้าน (2549 : 8) ได้เปรียบเทียบว่า นโยบายเปรียบเสมือนเข็มทิศและหางเสือในการเดินเรือ ที่จะพาเรือไปในทิศทางที่กำหนดไว้ได้ ดังนั้นรัฐบาลจึงจำเป็นต้องกำหนดนโยบายการศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศและการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน เพื่อจะพาประเทศให้พัฒนาไปในทิศทางที่ต้องการ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า นโยบาย หมายถึง แนวทางหรือกรอบที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้ในการดำเนินงานหรือปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายตามต้องการ

2.6.2 กระบวนการสร้างนโยบาย

กุลชน ชนาพงศ์ธร (2519 : 2 อ้างถึงใน อมร รักษาสัตย์, 2522 : 10) กล่าวว่า การสร้างนโยบายเป็นการพิจารณาสภาพปัญหาและความต้องการ กำหนดเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ของนโยบาย วิเคราะห์ทางเลือก ตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดภายใต้เงื่อนไขและข้อจำกัด การสร้างนโยบายเป็นกระบวนการที่ทำให้นโยบายเกิดขึ้น เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลตามที่ตั้งใจไว้ (อมร รักษาสัตย์, 2522 : 10)

ประชุม รอดประเสริฐ (2544 : 43 - 44) กล่าวว่า การสร้างนโยบายเป็นกระบวนการของแนวคิดที่มีรากฐานจากความเชื่อในทฤษฎีทางสังคมศาสตร์

ศุภชัย ขาวประภาส (2548 : 37) กล่าวว่า การสร้างนโยบายเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่สำคัญและเกี่ยวเนื่องกันหลายประการ ที่สำคัญได้แก่ การระบุประเด็นปัญหา การพัฒนาทางเลือก และการเสนอทางเลือก

ดังนั้น การสร้างนโยบายจึงเป็นกระบวนการที่ประกอบด้วยหลักการและเหตุผลที่สำคัญหลายประการ ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การระบุปัญหา เป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการสร้างนโยบาย ซึ่งถือว่าค่อนข้างยากและลำบาก ผู้มีหน้าที่ในการสร้างนโยบายจะต้องทำการศึกษาถึงปัญหาที่แท้จริงและสามารถอธิบายให้ทราบได้ถึงสภาพที่ชัดเจนของปัญหาเหล่านั้น ซึ่งโดยทั่วไปปัญหานโยบายอาจมีลักษณะที่สำคัญ 4 ประการ ดังนี้ (ศุภชัย ขาวประภาส. 2548 : 37)

- ความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน คือปัญหานโยบายในเรื่องหนึ่ง ๆ จะไม่สามารถจะแยกพิจารณาออกจากกันกับปัญหานโยบายตัวอื่น ๆ ได้โดยเด็ดขาด

- ความเป็นอັນัยของปัญหา นั่นก็คือการมองปัญหาที่ไม่ตรงกัน ซึ่งปัญหาของคน ๆ หนึ่งอาจจะไม่ใช่ปัญหาของคนอื่นหนึ่งก็ได้ และปัญหาเร่งด่วนของคนบางคน ก็อาจจะไม่ใช่ปัญหาสำคัญของกลุ่มคนอีกกลุ่มก็ได้

- ความไม่มีตัวตนที่แท้จริงของปัญหา ซึ่งขึ้นอยู่กับความรู้และการนิยามของแต่ละกลุ่มบุคคล ดังนั้นจึงสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาตามแต่วิสัยทัศน์ของผู้ทำหน้าที่กำหนดปัญหา

- ความเป็นพลวัตของปัญหา ปัญหานโยบายมีลักษณะไม่คงที่คงวา สามารถแปรเปลี่ยนไปได้ตามสถานการณ์และสภาพแวดล้อม ดังนั้นการแก้ปัญหาที่จะปรับเปลี่ยนตามไปด้วยตลอดเวลา ซึ่งในขั้นตอนนี้อาจมีปัญหาก่อเกิดขึ้นได้ในทางปฏิบัติ โดยปัญหาที่จะเกิดขึ้นในขั้นตอนการระบุปัญหานี้ ได้แก่ ความรู้ความสามารถของผู้ระบุปัญหา การละเลยปัญหาบางปัญหาที่เกิดขึ้น การสร้างสถานการณ์ที่ไม่เป็นปัญหาให้เป็นปัญหา ความเอาใจใส่ของประชาชนที่มีต่อปัญหานั้น ๆ และการใช้กลวิธีทางการเมือง เพื่อป้องกันและปกปิดปัญหาที่จะก่อให้เกิดการสูญเสียผลประโยชน์ของกลุ่มตนเอง

2. ขั้นตอนการพัฒนาทางเลือก เมื่อเราสามารถระบุประเด็นปัญหาที่มีทั้งหมดได้แล้ว ขั้นตอนต่อไปที่ต้องดำเนินการ คือ การพัฒนาทางเลือกต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางหรือหลักการในการแก้ปัญหาต่อไป จึงมีข้อควรแก่การพิจารณา ได้แก่ อุปสรรคและโอกาสของนโยบาย ข้อสมมติฐานที่นำมาใช้เป็นพื้นฐานในการสร้างนโยบาย ความขัดแย้งหรือความเห็นด้วยกับนโยบายที่สร้างขึ้น รูปแบบของพฤติกรรมทั่วไปที่ต้องการสร้างขึ้นจากผลกระทบที่มีต่อนโยบาย เรื่องของมิติของเวลา และขอบเขตของนโยบาย

3. ขั้นตอนการเสนอทางเลือก เป็นขั้นตอนที่เราดำเนินการหลังจากที่ได้ข้อสรุปของรายละเอียดในแง่ข้อดีข้อเสียของแต่ละทางเลือกแล้ว ซึ่งในการเสนอทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งเพื่อการตัดสินใจประกาศใช้นั้น จะต้องคำนึงถึงเกณฑ์ที่สำคัญหลายประการ อันได้แก่ เกณฑ์ประสิทธิผล ประสิทธิภาพ เกณฑ์ความพอเพียง เกณฑ์ความเป็นธรรม เกณฑ์ความสามารถในการสนองตอบ และเกณฑ์ความเหมาะสม เมื่อนโยบายได้ถูกสร้างขึ้นโดยเสร็จสิ้นกระบวนการสร้างนโยบายโดยสมบูรณ์ ขั้นตอนต่อไปที่มีความสำคัญที่ไม่ด้อยไปกว่ากันเลยนั่นก็คือ การนำนโยบายที่ได้สร้างขึ้นเป็นอย่างดีเข้าสู่กระบวนการปฏิบัติให้เกิดประสิทธิผลตามที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติจะขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ อันได้แก่ ความสามารถของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ทักษะของผู้ชำนาญนโยบายไปปฏิบัติ ความพอเพียงของทรัพยากรที่มีอยู่ ความเป็นไปได้ทางการเมืองและเทคโนโลยี หรือการได้รับการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งขั้นตอนนี้เรียกว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งถือเป็นขั้นตอนที่สองของกระบวนการสร้างนโยบาย

2.7 มาตรการเชิงรุกในการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

ในการศึกษานี้ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทยเกี่ยวกับมาตรการเชิงรุกที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

2.7.1 มาตรการเชิงรุกในการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในต่างประเทศ

มาตรการในการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในต่างประเทศ พบว่ามีมาตรการสองประเภท ได้แก่ ประเภทที่หนึ่ง มาตรการที่เข้มงวดที่สุด คือ การห้ามบุคคลในประเทศดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์โดยสิ้นเชิง ดังที่พบในประเทศที่ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม และประเภทที่สองได้แก่ มาตรการควบคุมที่มีได้เข้มงวดมากเกินไป ซึ่งมีการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในบางสถานที่ โดยพบว่ากฎหมายที่จัดอยู่ในมาตรการควบคุมที่มีได้เข้มงวดมากเกินไป จะมุ่งเน้นในการควบคุมผู้ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์สองกลุ่มในการเข้าถึงเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ นั่นคือ กลุ่มเยาวชน และกลุ่มบุคคลทั่วไปให้อยู่ในระดับที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อตนเองและผู้อื่น

2.7.1.1 กลุ่มบุคคลทั่วไป

พบว่ามีกฎหมายห้ามสองประเภทที่จัดว่าเป็นการควบคุมผู้ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในการเข้าถึงหรือดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งประกอบด้วย การจำกัดการดื่มในที่สาธารณะ (Consumption Restriction in Public Places) และการจำกัดการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในงานสังสรรค์ต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในชุมชน (Consumption Restriction at Community Events)

- การจำกัดการดื่มในที่สาธารณะ (Consumption Restriction in Public Places) พบว่าการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ตามที่สาธารณะจะเป็นการดื่มโดยอิสระที่ไม่มีผู้กำกับดูแล ดังนั้นแนวโน้มของการเกิดปัญหาที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์จึงมีสูงกว่าตามร้านค้า ผับ บาร์ ที่มีพนักงานของร้านที่มีหน้าที่กำกับดูแล นั่นคือมีกฎของร้านในการทำการเสิร์ฟอย่างมีความรับผิดชอบ มีวิธีการในการปฏิบัติต่อผู้ที่แสดงอาการเมาอย่างชัดเจน เป็นต้น ดังนั้นเป้าหมายของการจำกัดการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในที่สาธารณะ ซึ่งรวมถึงชายหาด สวนสาธารณะ และในที่สาธารณะอื่น ๆ จะอยู่ที่การควบคุมบุคคลมิให้ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ส่วนนโยบายกฎระเบียบที่บังคับใช้อื่น ๆ ซึ่งจะเพิ่มประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมายนี้ยังรวมถึง การห้ามเปิดภาชนะที่บรรจุเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในรถยนต์ (Restrictions on Open Alcohol Containers in Cars) ซึ่งพบว่าชุมชนที่เพิ่มการบังคับใช้ของนโยบายนี้หรือชุมชนที่ทำการออกกฎหมายนี้มีการลดลงของปัญหาที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ (Cohen Mason & Scribner, 2002 : 71)

- การจำกัดการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในงานสังสรรค์ต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในชุมชน (Consumption Restriction at Community Events) พบว่าการดื่มในงานสังสรรค์ต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในชุมชนเป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าไปสู่การเพิ่มขึ้นของปริมาณการเกิดอุบัติเหตุที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการขับขี่รถยนต์ขณะเมาภายหลังจากการร่วมงานสังสรรค์ และการเพิ่มขึ้นของการทะเลาะวิวาทของผู้เข้าร่วมชมกีฬา (Johannessen et al. 2001) เป้าหมายของการจำกัดการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในงานสังสรรค์ต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในชุมชน ซึ่งรวมถึง การแสดงดนตรี งานวัด การออกร้าน การแข่งขันกีฬา จะอยู่ที่การควบคุมการใช้เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ นโยบายกฎระเบียบที่บังคับใช้ซึ่งมีขอบเขตในการควบคุมผู้ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์โดยตรงคือ การกำหนดบริเวณที่สามารถดื่มได้ และห้ามมิให้บุคคลนำเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ออกจากบริเวณดังกล่าว และการห้ามดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในสถานที่จอดรถ

พบว่ามีการศึกษาวิจัยที่ได้จัดทำขึ้นเพื่อตรวจสอบประสิทธิผลของการบังคับใช้ของนโยบายนี้อย่างเข้มงวดหรือออกกฎหมายดังกล่าวเพื่อบังคับใช้ในชุมชนและพบว่านโยบายนี้สามารถส่งผลให้เกิดการลดลงของปัญหาที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งรวมถึง

การลดลงของการเกิดอุบัติเหตุจากการขับขี่ยานยนต์ขณะเมา การทำร้าย และทำลายข้าวของในที่สาธารณะ (Johannessen et al. 2001 : 16)

2.7.1.2 กลุ่มเยาวชน

พบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นซึ่งเกี่ยวเนื่องจากการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในหลาย ๆ ประเทศ เช่น อุบัติเหตุบนท้องถนน บาดเจ็บ มักจะมีสาเหตุมาจากประชากรส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่น ดังนั้นในหลาย ๆ ประเทศจึงได้กำหนดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดอายุขั้นต่ำของผู้ซื้อ (Minimum Legal Drinking Age/MLDA) ที่จะซื้อเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ได้ เพื่อป้องกันและลดจำนวนการเกิดอุบัติเหตุจากประชากรกลุ่มนี้ โดยพบว่ากฎหมายการจำกัดอายุผู้ซื้อได้ถูกบังคับใช้ในหลาย ๆ ประเทศทั่วโลก อายุสูงสุดที่กฎหมายกำหนดให้สามารถซื้อหรือดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ได้ คือ 21 ปี (อเมริกา มาเลเซีย ยูเครน) และต่ำที่สุดคือ 16 ปี (ออสเตรีย เบลเยียม ฝรั่งเศส อิตาลี และสเปน) และพบว่าอายุส่วนใหญ่ที่กฎหมายในหลาย ๆ ประเทศ ซึ่งรวมทั้งประเทศไทยที่ได้กำหนดไว้ซึ่งจะอยู่ที่อายุ 18 ปี ถึงแม้ว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดอายุขั้นต่ำของผู้ซื้อ (Minimum Legal Drinking Age/MLDA) จะได้รับการยอมรับว่าเป็นกฎหมายที่ส่งผลให้ลดปริมาณการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ลดอุบัติเหตุ และลดการบาดเจ็บที่เกิดขึ้นในกลุ่มเยาวชน (Johnson O'Malley & Bachman. 2002 : 35) อย่างไรก็ตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในหลาย ๆ ประเทศภายหลังจากการที่ได้มีการออกและบังคับใช้กฎหมายการจำกัดอายุขั้นต่ำของผู้ซื้อ คือความรุนแรงของปัญหายังไม่ลดลง นั่นคือการดื่มในเยาวชนยังมีอยู่สูงมาก ตัวอย่างเช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าผลจากการรายงานปริมาณการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในกลุ่มเยาวชนอายุต่ำกว่า 21 ปี มีอัตราสูงและมีความสัมพันธ์กับปัญหาสุขภาพที่เกี่ยวข้องจากการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งรวมทั้งอุบัติเหตุรถจักรยานยนต์ การฆ่าตัวตาย การฆ่าผู้อื่น การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ตั้งใจ (NIAAA. 2002 : 45) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของเวกเนอร์และวอลท์ฟสตัน (Wagenaar & Wolfson. 1994 : 92) ที่ระบุว่าอัตราการบังคับใช้กฎหมายนี้ต่ำมาก มีการดำเนินการตามกฎหมายต่อสถานจำหน่าย ผู้ขาย และผู้ใหญ่ที่จำหน่ายหรือให้เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์แก่เยาวชนในจำนวนที่ต่ำมาก พบว่าอัตราการถูกจับของเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 21 ปี ที่ทำผิดกฎหมายนี้จะมีแค่สองครั้งจากการทำความผิดทั้งหมดหนึ่งพันครั้ง ต่อจากนั้นผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจในการบังคับใช้กฎหมายและกำหนดนโยบายจึงมีการพัฒนากลไกในการบังคับใช้กฎหมายนี้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยการทำการศึกษาดังบริบทที่เยาวชนจะมีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ รวมทั้งบริบทที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการควบคุมหรือมีส่วนช่วยในการป้องกันมิให้เยาวชนดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ แล้วจึงออกกฎระเบียบข้อบังคับ

ที่เหมาะสมกับบริบทนั้น ๆ ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 3 หมวดหมู่ด้วยกันคือ 1) การเข้าถึงหรือได้มาซึ่งการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์จากสังคม (Social Access to Alcohol) 2) การเข้าถึงหรือได้มาซึ่งการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์จากธุรกิจการค้าขาย (Commercial Access to Alcohol) 3) การเข้าถึงหรือได้มาซึ่งการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์จากสถาบันต่าง ๆ ในชุมชน (Community Institution) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) การเข้าถึงหรือได้มาซึ่งการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์จากสังคม (Social Access to Alcohol) พบว่าเยาวชนสามารถเข้าถึงเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ได้จากแหล่งต่าง ๆ ในสังคม ซึ่งรวมถึงจากเพื่อน เพื่อนร่วมงาน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ญาติพี่น้อง และคนแปลกหน้า พบว่านโยบายข้อบังคับที่เน้นในการป้องกันเยาวชนในการเข้าถึงหรือได้มาซึ่งการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์จากสังคม มีขอบเขตทั้งการควบคุมพฤติกรรมผู้ใหญ่ที่ทำการจำหน่ายหรือให้เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์แก่เยาวชนและผู้ดื่มที่เป็นเยาวชน ซึ่งรายละเอียดของมาตรการข้อบังคับในการป้องกันเยาวชนในการเข้าถึงหรือได้มาซึ่งการเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์จากแหล่งสังคมมีดังต่อไปนี้

- การตรวจสอบว่าเยาวชนได้เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มาจากร้านค้าของใคร โดยที่เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์จะมีหมายเลขทะเบียนที่ภาษาระบบระบุ ซึ่งสามารถตรวจสอบได้ว่าใครเป็นผู้จำหน่าย (Beer Keg Registration)

- การห้ามเยาวชนดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในที่สาธารณะ (Alcohol Consumption restriction in public places)

- การห้ามดื่มในงานเทศกาลหรืองานสังสรรค์ที่จัดในชุมชน (Alcohol Restrictions at Community Events)

- การควบคุมพฤติกรรมของเจ้าของบ้านที่เป็นเจ้าภาพในงานเลี้ยงสังสรรค์ซึ่งมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเสิร์ฟเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ร่วมด้วย (Social Host Liability)

เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายในการศึกษากับกลุ่มนักศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มเยาวชน ผู้วิจัยจึงเน้นศึกษาเฉพาะมาตรการหรือกฎหมายที่ใช้ควบคุมเฉพาะการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มเยาวชนโดยตรง ซึ่งจะมี 2 มาตรการคือการห้ามเยาวชนบริโภคในที่สาธารณะ (Alcohol Consumption Restriction in Public Places) และการห้ามดื่มในงานเทศกาลหรืองานสังสรรค์ที่จัดในชุมชน (Alcohol Restrictions at Community Events)

2) การเข้าถึงหรือได้มาซึ่งการดื่มแอลกอฮอล์จากธุรกิจ การค้าขาย (Commercial Access to Alcohol) พบว่าเยาวชนสามารถซื้อเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ได้จากร้านจำหน่ายที่ได้รับใบอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย เช่น บาร์ ร้านอาหารซื้อ ร้านขายของชำ ร้านจำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ห้างสรรพสินค้า และภัตตาคาร พบว่านโยบาย

ข้อบังคับใช้กฎหมายที่เน้นในการป้องกันเยาวชนในการเข้าถึงหรือได้มาซึ่งเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์จากรูทกิจ การค้าขาย ได้แก่

- การควบคุมผู้จำหน่ายมิให้ทำการขายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ให้กับเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 21 ปี (Compliance Checks) โดยการให้เยาวชนที่อายุต่ำกว่าปลอมตัวไปทำการซื้อเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ตามร้านที่จำหน่ายเพื่อดูว่าผู้จำหน่ายจะทำการขายให้กับผู้ซื้อหรือไม่

- มาตรการการห้ามเยาวชนซื้อเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ โดยการจัดหาเจ้าหน้าที่ซึ่งทำหน้าที่ตรวจสอบว่ามีเยาวชนได้ทำการซื้อเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในร้านค้าต่าง ๆ บ้างหรือไม่ (Cops in Shops)

- การกำหนดว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐในองค์กรท้องถิ่นสามารถทำการปรับยึดใบอนุญาตจำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของร้านค้าที่ถูกจับฐานจำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ให้กับเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 21 ปี โดยไม่ขึ้นกับผลการพิจารณาความผิดในชั้นศาล (Administrative Penalties)

- การอบรมวิธีการเสิร์ฟอย่างมีความรับผิดชอบ (Responsible Beverage Service Training)

- การกำหนดนโยบายการตรวจสอบอายุของผู้ซื้อจากบัตรประจำตัวให้เป็นข้อปฏิบัติของร้านค้าที่จำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ (Checking Age Identification)

- การควบคุมการจำหน่ายโดยการให้บริการการขายแบบการส่งซื้อเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทางโทรศัพท์ โดยให้พนักงานนำเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ไปส่งลูกค้าที่บ้าน (Regulations or Bans on Home Delivery of Alcohol)

- การจำกัดอายุต่ำสุดของผู้ขายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ (Minimum Age of Seller Requirements)

- การติดคำเตือนพิษภัยของเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในร้านค้าที่จำหน่าย (Alcohol Warning Posters)

พบว่ามาตรการข้อบังคับในการป้องกันเยาวชนในการเข้าถึงหรือได้มาซึ่งเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์จากรูทกิจ การค้าขาย ดังที่ได้กล่าวข้างต้นส่วนใหญ่จะมีขอบเขตควบคุมพฤติกรรมผู้ขายมากกว่าควบคุมพฤติกรรมของผู้ดื่ม เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายในการศึกษากับกลุ่มนักศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มเยาวชน ผู้วิจัยจึงเน้นศึกษาเฉพาะมาตรการหรือกฎหมายที่ใช้ควบคุมเฉพาะการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มเยาวชน โดยตรง ซึ่งมาตรการข้อบังคับในการป้องกันเยาวชนในการเข้าถึงหรือได้มาซึ่งเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์จากรูทกิจ การค้าขายมีเพียงประเภทเดียวคือ มาตรการที่เกี่ยวข้องกับการห้ามเยาวชนทำการซื้อเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

โดยการจัดหาเจ้าหน้าที่ซึ่งทำหน้าที่ตรวจสอบว่ามีเยาวชนได้ทำการซื้อเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในร้านค้าต่าง ๆ บ้างหรือไม่ (Cops in Shops) ซึ่งคาดว่ากลไกที่จะทำให้เยาวชนไม่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์จากมาตรการดังกล่าว คือการเพิ่มการรับรู้ว่าคุณจะมีโอกาสเสี่ยงที่จะถูกจับกุมขณะทำการซื้อเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ พบว่ามีการศึกษาวิจัยที่ได้จัดทำขึ้นเพื่อตรวจสอบประสิทธิผลของการบังคับใช้ของนโยบายนี้อย่างเข้มงวดหรือออกกฎหมายดังกล่าวเพื่อบังคับใช้ในชุมชนและพบว่านโยบายนี้ สามารถส่งผลให้เกิดการลดลงของปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในกลุ่มเยาวชน (Wagenaar & Toomey, 2000 : 62)

3) บริบทที่เป็นสถาบันต่าง ๆ ในชุมชน (Community Institution) ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับในการควบคุมหรือมีส่วนช่วยในการป้องกันมิให้เยาวชนดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ พบว่าสถาบันต่าง ๆ ในชุมชนที่สามารถระทำการต่าง ๆ เพื่อควบคุมหรือมีส่วนช่วยในการป้องกันมิให้เยาวชนบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ได้แก่ สถานศึกษาระดับเตรียมอุดมศึกษา โรงเรียน ศาสนา โรงแรม สถาบันครอบครัว ตำรวจ สถานที่ทำงาน ซึ่งพบว่ามาตรการต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นมุ่งเน้นในการควบคุมหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชนให้ปฏิบัติตามกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การป้องกันมิให้เยาวชนดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์แต่มีได้มุ่งเน้นในการควบคุมพฤติกรรมผู้ดื่มโดยตรง

จากการศึกษามาตรการหรือนโยบายเชิงรุกเกี่ยวกับการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ข้างต้น สรุปได้ว่า กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ที่พบในต่างประเทศซึ่งได้รับการตรวจสอบว่ามีประสิทธิผล ประกอบด้วย กฎหมาย 3 ประเภท ได้แก่

- 1) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดอายุขั้นต่ำของผู้ซื้อ (Minimum Legal Drinking Age/MLDA)
- 2) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการห้ามดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในที่สาธารณะ (Consumption Restriction in Public Places) และ 3) การห้ามเปิดภาชนะที่บรรจุเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในรถยนต์ (Restrictions an Open Alcohol Containers in Cars) อย่างไรก็ตามพบว่าในหมวดหมู่ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมผู้ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ที่พบในต่างประเทศนั้น กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดอายุขั้นต่ำของผู้ซื้อ (Minimum Legal Drinking Age/MLDA) เป็นกฎหมายที่ได้รับการศึกษาวิจัยในแง่ของประสิทธิผลของตัวบทกฎหมายนี้เป็นจำนวนมากที่สุด ซึ่งพบว่ามีการใช้รูปแบบการศึกษาวิจัยเชิงทดลองที่ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างในการจำแนกกลุ่มตัวอย่างเข้าสู่กลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ (Randomized Control Trial) และยืนยันว่าการเพิ่มอายุของผู้ซื้อสามารถส่งผลให้ลดปริมาณการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ลดอุบัติเหตุ และลดการบาดเจ็บที่เกิดขึ้นในกลุ่มเยาวชน ส่วนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการห้ามดื่มในที่สาธารณะ (Consumption Restriction in Public Places) และการห้ามเปิดภาชนะที่บรรจุเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในรถยนต์ (Restrictions an Open Alcohol Containers in Cars) พบว่ามีการศึกษาเพื่อตรวจสอบประสิทธิผลในจำนวนที่น้อยมาก

2.7.2 มาตรการเชิงรุกในการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในประเทศไทย

เนื่องจากเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์หรือสุรา ได้แทรกอยู่ในวิถีชีวิตจนกลายเป็นวงจรปกติของการดำเนินชีวิตของประชาชนในสังคมไทย การควบคุมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์โดยบทบัญญัติของกฎหมายจึงมีมาแต่โบราณโดยปรากฏเป็นหลักฐานอ้างอิงได้ตั้งแต่ในสมัยอาณาจักรล้านนา ซึ่งในระยะแรกนโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เป็นไปเพื่อประโยชน์ด้านจัดเก็บภาษีอากรเป็นรายได้เข้ารัฐ ซึ่งยังไม่ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการควบคุมหรือจำกัดการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์แต่อย่างใด ต่อมามีการเปลี่ยนแปลงนโยบายและมาตรการตามพัฒนาการของสังคมและการแก้ไขสถานการณ์ปัญหาอันเนื่องมาจากการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งพบว่านโยบายการควบคุมผู้ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์โดยตรงที่พบในกฎหมายไทยได้รับความสนใจเมื่อ 3 ปีที่ผ่านมา โดยเกี่ยวข้องกับการควบคุมด้วยการกำหนดว่าใครควรจะดื่มได้โดยถูกกฎหมาย

นโยบายการควบคุมผู้ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์บริโภคโดยตรง จะเกี่ยวข้องกับ การจำกัดผู้ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในการเข้าถึงหรือซื้อเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งพบว่าประเทศไทยมีบุคคลกลุ่มเดียวเท่านั้นที่ได้รับการจำกัดการเข้าถึงนั่นคือ กลุ่มเยาวชน ซึ่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องคือ การจำกัดอายุผู้ซื้อและดื่มไม่ให้ต่ำกว่า 18 ปี โดยการห้ามร้านค้าทำการจำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์แก่เด็ก และห้ามเด็กซื้อหรือดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ตามที่ปรากฏในพระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) คุ้มครองเด็ก 2546 ซึ่งเกี่ยวข้องกับกฎหมายสองมาตราได้แก่ มาตรา 26 (10) “ห้ามมิให้ผู้ใดจำหน่ายหรือแลกเปลี่ยนหรือให้สุราแก่เด็ก เว้นแต่ปฏิบัติทางการแพทย์ ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกิน 30,000 บาท หรือทั้งจำและปรับ” และมาตรา 45 “ห้ามมิให้เด็กซื้อหรือเสพสุรา หากฝ่าฝืนต้องเรียกผู้ปกครองมาหาหรือว่ากล่าว ตักเตือน ทำทัณฑ์บน หรือจัดให้ทำงานบริการสังคมและทำงานสาธารณประโยชน์ (ยงยุทธ ขจรธรรม, พิมพา ขจรธรรม และบัณฑิต ศรีไพศาล. 2547 : 11)

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่า พ.ร.บ. ดังกล่าวมีผลบังคับใช้ทางกฎหมายแล้ว แต่พบว่าในทางปฏิบัติจริงยังไม่พบว่ามี การดำเนินการอย่างจริงจังกับผู้กระทำความผิด ดังนั้นจึงมีการดำเนินงานโครงการรณรงค์บังคับใช้กฎหมายดังกล่าว โดยการลงนามข้อตกลงให้ร้านค้าทำการตรวจบัตรประจำตัวประชาชนเพื่อตรวจสอบว่าผู้ซื้ออายุเกิน 18 ปีหรือไม่ ซึ่งอธิบดีกรมพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้ระบุว่าได้มีการจัดชุดเฉพาะกิจออกปฏิบัติการ โดยจะนำเด็กและเยาวชนไปทดลองซื้อเหล้าและบุหรี่ในสถานประกอบการที่ร่วมลงนามว่าพนักงานจะปฏิบัติตามกฎที่ได้กำหนดไว้คือ ตรวจบัตรประจำตัวประชาชนที่ได้รับการสงสัยว่าอาจมีอายุต่ำกว่า 18 ปี ซึ่งถ้าสถานประกอบการดังกล่าวละเลยจะถูกลงโทษเพื่อดำเนินคดี โดยมีโทษปรับ 30,000 บาท และจำคุก 3 เดือน (ยงยุทธ ขจรธรรม, พิมพา ขจรธรรม และบัณฑิต ศรีไพศาล. 2547 : 11)

มาตรการทางกฎหมายที่มุ่งเน้นในการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์โดยตรงที่พบในประเทศไทยและในต่างประเทศ จะมีความคล้ายคลึงกันในเรื่องการกำหนดอายุขั้นต่ำของผู้ซื้อ อย่างไรก็ตามประเด็นที่พบที่มีความแตกต่างกันระหว่างกฎหมายไทยและต่างประเทศสามารถจำแนกได้เป็น 4 ประการดังต่อไปนี้

ประการที่หนึ่ง ความแตกต่างในการกำหนดอายุต่ำสุดที่จะซื้อเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ได้ ซึ่งพบว่าในประเทศไทยจะกำหนดไว้ที่อายุ 18 ปี แต่ในประเทศที่พัฒนาแล้วได้กำหนดอายุไว้ที่ 21 ปี ถึงแม้ว่าผลจากการศึกษาในต่างประเทศจะพบว่าการขายขบเซตของอายุขั้นต่ำที่อนุญาตให้ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ได้จะส่งผลให้การทวีความรุนแรงของปัญหาที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ลดลง ดังนั้นจึงเป็นที่น่าสนใจว่าควรมีการทดลองใช้และตรวจสอบประสิทธิผลในระดับอายุที่แตกต่างกันในบริบทของประเทศไทย

ประการที่สอง ความแตกต่างในกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการควบคุมพฤติกรรม ในขณะที่ต่างประเทศมุ่งเน้นในการควบคุมพฤติกรรมทั้งกลุ่มเยาวชนและกลุ่มบุคคลทั่วไป แต่พบว่าเป็นประเทศไทยมีมาตรการใดที่จัดว่าเป็นการควบคุมพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในกลุ่มบุคคลทั่วไป เนื่องจากผลการสำรวจปัญหาที่เกี่ยวข้องจากการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์นั้น พบว่าผู้ที่ดื่มในประเทศไทยมิได้จำกัดอยู่เพียงแก่กลุ่มเยาวชน ดังนั้นจึงเป็นข้อที่น่าสังเกตว่าเพราะสาเหตุใดประเทศไทยจึงมิได้มีความสนใจในการพัฒนามาตรการที่มุ่งเน้นในการควบคุมพฤติกรรมของกลุ่มประชากรวัยผู้ใหญ่ด้วย

ประการที่สาม ในขณะที่ต่างประเทศโดยเฉพาะในประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการใช้กระบวนการวิทยาศาสตร์ ซึ่งได้แก่ การจัดทำการศึกษาวิจัยอย่างเป็นระบบถึงการพัฒนาและตรวจสอบประสิทธิผลของการออกและการบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นระยะ ๆ ว่าสามารถส่งผลให้บุคคลดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์น้อยลง หรือเกิดการลดลงของปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มากน้อยเพียงใด และเกณฑ์ในการบังคับใช้กฎหมายยังขึ้นอยู่กับหลักฐานทางวิทยาศาสตร์มากกว่าข้อคิดเห็น นั่นคือกฎหมายที่ได้รับการบังคับใช้ส่วนใหญ่่มักจะได้รับการตรวจสอบว่ามีประสิทธิผลด้วยกระบวนการศึกษาวิจัย ทั้งการวิจัยเชิงสำรวจความคิดเห็นประชาชนในการออกกฎหมาย การวิจัยศึกษาปฏิบัติการความรุนแรงของปัญหาที่เกี่ยวข้องและการวิจัยพัฒนาและตรวจสอบประสิทธิผล นอกจากนี้ ยังพบว่าในประเทศอเมริกาได้มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่หลักในการศึกษาค้นคว้าและพัฒนาการตรวจสอบประสิทธิผลของกฎหมาย และการเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมและแก้ไขปัญหานั้นเนื่องจากการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ นั่นคือ มหาวิทยาลัยมินเนโซต้า ดังนั้นจึงมีแนวโน้มว่ากฎหมายที่บังคับใช้ในประเทศที่พัฒนาแล้วจะมีความน่าเชื่อถือสูงว่าจะก่อให้เกิดประสิทธิผล ซึ่งพบว่าแตกต่างจาก

ประเทศไทยโดยสิ้นเชิง และจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไม่พบว่ามีการจัดทำการศึกษาวิจัยใด ๆ เลยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินประสิทธิผลกฎหมายการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในประเทศไทย

ประการที่สี่ ความพยายามในการเชื่อมโยงแนวคิด การควบคุมปริมาณการบริโภคและแนวคิดการลดอันตรายหรือผลเสียที่เกิดขึ้นจากการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในระดับที่เป็นโทษต่อสังคม (Harm-reduction Approach) พบว่ากฎหมายในประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีความพยายามในการออกและบังคับใช้กฎหมายที่มีการเชื่อมโยงของสองแนวคิดดังกล่าว ในขณะที่ไม่พบว่ามีกฎหมายดังกล่าวเกิดขึ้นในการพัฒนาและบังคับใช้กฎหมายที่พบในประเทศไทย ซึ่งตัวอย่างของการกระทำดังกล่าว คือ การพัฒนาและบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจำกัดการดื่มในที่สาธารณะ (Consumption Restriction in Public Places) และการจำกัดการบริโภคในงานสังสรรค์ต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในชุมชน (Consumption Restriction at Community Events) ซึ่งการพัฒนาเริ่มต้นขึ้นจากการทำการศึกษาวิจัยเพื่อหาบริบทสถานที่ซึ่งมีแนวโน้มว่าถ้าบุคคลไปดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในสถานที่ดังกล่าวแล้วจะมีความสัมพันธ์กับการเกิดความเสียหายเพิ่มมากขึ้น และต่อจากนั้นจึงทำการพัฒนาการควบคุมการดื่มในสถานที่ดังกล่าว ซึ่งการกระทำดังกล่าวอาจจะทำให้เกิดการลดลงของการต่อต้านหรือข้อคัดค้านต่อมาตรการการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์โดยตรง ว่าเป็นนโยบายที่ไม่คำนึงถึงความสำคัญของแนวคิดที่เกี่ยวกับการที่บุคคลทุกคนมีทางเลือกในการกระทำใด ๆ (Concept of Personal Choice) ซึ่งหมายถึง กลุ่มผู้ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ที่ทำการดื่มในปริมาณที่เหมาะสม และก่อให้เกิดผลประโยชน์ในเชิงเศรษฐศาสตร์มากขึ้น ดังนั้นเพื่อเป็นการยืนยันว่าผู้มีส่วนรับผิดชอบในการพัฒนามาตรการนี้ได้คำนึงถึงสิทธิโดยชอบธรรมหรือทางเลือกที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งจึงควรที่จะขยายขอบเขตโดยคำนึงถึงสิทธิของบุคคล โดยมุ่งเน้นในการควบคุมการดื่มในผู้ดื่มที่มีแนวโน้มชัดเจนว่ามีความเสี่ยงสูงที่จะก่อให้เกิดความเสียหายในระดับที่เป็นโทษต่อตนเองและสังคม

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.8.1 งานวิจัยเกี่ยวกับปริมาณการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

ศูนย์ป้องกันและควบคุมโรคของประเทศสหรัฐอเมริกา (Centers for Disease Control and Prevention, 2001) ได้สำรวจการเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยงของเยาวชน ในปี ค.ศ. 2001 พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 40 เคยดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และร้อยละ 41 เคยดื่มในเดือนที่ผ่านมา

กมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล (2542) ได้สำรวจพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักเรียนอาชีวศึกษาชาย ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ในสถาบันสังกัดกรมอาชีวศึกษาและคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 614 คน พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ร้อยละ 66.8

สายพิน ศาประเสริฐ (2544) ได้สำรวจพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักเรียนนายสิบทหารบก เหล่าวิทยาการต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด จำนวน 1,325 คน พบว่านักเรียนนายสิบทหารบกกลุ่มตัวอย่างเคยดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ร้อยละ 82.6

ญาณี น้อยพันธ์, พิชญา ขจรเวหาสน์ และมณฑน์รส จิตรังษี (2546) ได้ทำการสำรวจพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนิสิตปริญญาตรี ปีการศึกษา 2545 ที่เรียนสายวิทยาศาสตร์ทั่วไปสายวิทยาศาสตร์สุขภาพและสายศิลป์ จำนวน 340 คน พบว่า มีนิสิตหญิงที่เคยดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ถึงร้อยละ 47.6

2.8.2 งานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

จิราภรณ์ เทพหนู (2540) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญศึกษาในจังหวัดพัทลุง พบว่าเพศชายมีโอกาสเสี่ยงที่จะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็น 13.03 เท่าของเพศหญิง นักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำและปานกลางมีโอกาสเสี่ยงต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็น 9.85 และ 2.30 เท่า ของนักเรียนที่มีผลการเรียนสูงตามลำดับ นักเรียนที่มีทัศนคติเชิงบวกต่อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีโอกาสเสี่ยงต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็น 55.32 เท่าของนักเรียนที่มีทัศนคติเชิงลบ นักเรียนที่ได้รับการสนับสนุนการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากพ่อแม่สูงควบคุมต่ำ และปานกลาง มีโอกาสเสี่ยงต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็น 14.23 และ 1.83 เท่า ของนักเรียนที่ได้รับการสนับสนุนจากพ่อแม่ต่ำควบคุมสูงตามลำดับ นักเรียนที่เพื่อนมีอิทธิพลสูงและปานกลางมี โอกาสเสี่ยงต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็น 10.64 และ 0.30 เท่าของนักเรียนที่เพื่อนมี อิทธิพลต่ำตามลำดับ นักเรียนชายมีโอกาสเสี่ยงต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็น 8.94 เท่าของนักเรียนหญิง การได้รับอิทธิพลจากสื่อมวลชนสูงและปานกลางมี โอกาสเสี่ยงต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็น 4.11 และ 2.40 เท่าของการได้รับอิทธิพลจากสื่อมวลชนจากพ่อแม่สูงควบคุมต่ำมี โอกาสเสี่ยงต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็น 3.43 เท่าของการสนับสนุนการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากพ่อแม่ต่ำ ควบคุมสูง

อมรา ศรีสังข์ (2545) ได้ศึกษาเรื่อง “ความรู้ ความเข้าใจและปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อการใช้สารเสพติดของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์” ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ สุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เป็นเพศชาย 236 คน เพศหญิง 317 คน รวม 553 คน ผลการศึกษาพบว่า

สารเสพติดที่นักศึกษาใช้มากที่สุด คือ เหล้า เบียร์ รองลงมาคือ บุหรี่ ผู้เสพบอกว่าลองเสพตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษา สำหรับปัจจัยที่สำคัญที่สามารถอธิบายพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของนักศึกษาเรียงตามลำดับความสำคัญได้แก่ บุคลิกชอบทำท่าย การเสพสารเสพติดของเพื่อน ทักษะติดต่อสารเสพติด และความรู้ความเข้าใจต่อสารเสพติด โดยปัจจัยทั้ง 4 สามารถอธิบายพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของนักศึกษาได้ร้อยละ 39.6 สำหรับนักศึกษากลุ่มเสี่ยงบอกว่าเหล้า-บุหรี่เป็นสารเสพติดที่นักศึกษาทดลองใช้ครั้งแรกก่อนสารเสพติดชนิดอื่น

จิราพัชร กรเพชรปानी (2546) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 200 คน ผลการศึกษา พบว่า บุคคลที่ดื่มด้วยนั้นคือเพื่อนเป็นปัจจัย ในการดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่าง ขณะที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติในด้านบวกต่อเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ดื่มสไปรไวน์คูลเลอร์ โดยสถานที่ส่วนใหญ่ที่กลุ่มตัวอย่างเลือก ดื่ม คือ สถานบันเทิง โอกาสส่วนใหญ่ที่ดื่มแอลกอฮอล์ คือ สอบเสร็จ โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือก ดื่มแอลกอฮอล์กับเพื่อนและส่วนใหญ่ดื่มในเวลา 18.01- 24.00 น. มากที่สุด

อรุษา วงศ์ไชยคง (2547) ได้ศึกษาแนวทางของการสื่อสารเกี่ยวกับเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทาง โทรทัศน์ และผลของการสื่อสารที่มีต่อวัยรุ่น รวมทั้งปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของ วัยรุ่น โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัย 2 รูปแบบคือ ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณโดยการแจกแจงความถี่และร้อยละ และระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยการจัดสัมภาษณ์กับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น นักเรียน มัธยมศึกษาตอนปลาย และนักศึกษาอุดมศึกษาที่ดื่มหรือเคยดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ผลการวิจัย พบว่า เนื้อหาภาพยนตร์โฆษณาเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทางโทรทัศน์ 59 ชิ้นงาน มีทั้งสิ้น 6 แนวคิดคือ แนวคิดส่งเสริมค่านิยมการบริโภค แนวคิดสัมพันธภาพ แนวคิดส่งเสริมสรรพคุณสินค้า แนวคิดส่งเสริม การช่วยเหลือสังคม แนวคิดที่เป็นคำคมและแนวคิดส่งเสริมการขาย ส่วนจุดสนใจในสารพบว่า ปรากฏ จุดสนใจเชิงเหตุผลร่วมกับอารมณ์ 53 ชิ้นงานโดยจุดสนใจเชิงเหตุผลและจุดสนใจเชิงอารมณ์ที่พบมาก ที่สุดคือ ด้านคุณลักษณะและด้านการนิยมนิยมผู้ซื้อเสียง ตามลำดับ ผลการสื่อสารที่มีต่อวัยรุ่นพบว่า มีผล 4 ด้าน คือ ผลแจ้งให้ทราบมีผลมากที่สุดสำหรับกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลต่อการเลียนแบบมี ผลมากที่สุดสำหรับกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ผลต่อการดื่มมีผลมากที่สุดสำหรับกลุ่มนักศึกษา อุดมศึกษา และผลต่อการอยากออกไปเที่ยวสำหรับกลุ่มนักศึกษาอุดมศึกษาเพียงกลุ่มเดียว ปัจจัยที่มีผล ต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เป็นครั้งแรกของวัยรุ่นมาจาก ปัจจัยภายใน ได้แก่ ความอยากลอง ความอยากรู้รสชาติ ปัจจัยภายนอก ได้แก่ เพื่อน ญาติพี่น้องและพ่อแม่ ชักชวนให้ดื่ม และปัจจัยแวดล้อม ได้แก่ การเห็นบุคคลรอบข้างหรือดาราดื่ม ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มี

แอลกอฮอล์ใน ปัจจุบันมาจาก ปัจจัยแวดล้อม ได้แก่ การมีงานเลี้ยงสังสรรค์ การหาซื้อง่ายและราคาไม่แพง และปัจจัย ภายใน ได้แก่ การมีความรู้หรือทัศนคติที่ดีต่อการดื่ม

จินตนา วงศ์วาน (2548) ได้ศึกษาความชุกและพฤติกรรมการบริโภคแอลกอฮอล์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า นักเรียนชายดื่ม แอลกอฮอล์ ร้อยละ 52.10 นักเรียนหญิง ร้อยละ 31.30 อายุเฉลี่ยของการบริโภคครั้งแรกอายุ 14.60 ปี โดยมีสาเหตุในการบริโภคครั้งแรก คือ อยากรอง ร้อยละ 49.60 รองลงมาคือเพื่อนชวนและดื่มเพื่อเข้า สังคม ร้อยละ 16.50 และ 12.00 และสาเหตุในการบริโภคในปัจจุบัน ร้อยละ 30.40 มาจากเพื่อน ชักชวน รองลงมาคือเข้าสังคม ร้อยละ 24.20 โอกาสในการบริโภคคือดื่มในงานเทศกาลต่าง ๆ และดื่มใน โอกาสเลี้ยงสังสรรค์กับเพื่อน ร้อยละ 43.00 และ 31.80 และพบว่า ปัจจัยด้านเพศ ค่าใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน พฤติกรรมการเที่ยวกลางคืน มีความสัมพันธ์กับการบริโภคแอลกอฮอล์

เสาวณีย์ ทวีวานิชย์ (2548) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของข้าราชการทหารในเขตจังหวัดนครราชสีมา ศึกษาถึงปัจจัยนำ พบว่า กลุ่มข้าราชการทหารมีความรู้ เกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับปานกลาง แต่มีการรับรู้ถึงผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์อยู่ในระดับมาก ด้านปัจจัยเอื้อมีการเข้าถึงแหล่งซื้อขายในระดับปานกลาง ปัจจัยเสริม พบว่า กลุ่มข้าราชการทหารมีความคิดเห็นว่าเพื่อนสนิทผู้บังคับบัญชาและสื่อโฆษณาต่อพฤติกรรมการ ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีส่วนทำให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับปานกลางและความสัมพันธ์ ระหว่าง ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อและปัจจัยเสริม พบว่า ความรู้เรื่องเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์เชิง ลบกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปนัดดา ดงขันตี (2549) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อ นโยบาย การจำกัดอายุผู้ซื้อและดื่มสุราไม่ต่ำกว่าอายุ 18 ปี ในตำบลหนองแคน อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ส่วนใหญ่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในตำบลหนองแคนเป็นเพศชาย ร้อยละ 57.90 อายุเฉลี่ย 14 ปี อาศัยอยู่บ้านกับบิดา-มารดามากที่สุด ร้อยละ 74.30 รายได้ของครอบครัวเฉลี่ย 4,980.70 บาทต่อ เดือน งานอดิเรกที่ชอบมากที่สุด คือ ฟังเพลง ร้อยละ 37.40 เคยดื่มสุรา ร้อยละ 27.50 อายุที่เริ่มดื่มสุรา เฉลี่ย 13 ปี การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบาย การจำกัดอายุผู้ซื้อและดื่มสุราไม่ต่ำกว่าอายุ 18 ปี ร้อยละ 74.90 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในตำบลหนองแคนมีความคิดเห็นต่อนโยบายการจำกัดอายุผู้ ซื้อและดื่มสุราไม่ต่ำกว่าอายุ 18 ปี อยู่ในระดับ เห็นด้วย (Mean = 3.72 S.D. = 0.46) และมีข้อคิดเห็น และเสนอแนะของนักเรียนมัธยมศึกษา ที่มีต่อนโยบายการจำกัดอายุผู้ซื้อและดื่มสุราไม่ต่ำกว่าอายุ 18 ปี ร้อยละ 60.20 ส่วนใหญ่เกี่ยวกับ

การเห็นด้วยกับนโยบายการจำกัดอายุผู้ซื้อและดื่มสุราไม่ต่ำกว่าอายุ 18 ปี และทุกคนควรปฏิบัติให้ได้ตามนั้น เพราะการดื่มสุราเป็นการทำลายสุขภาพ ร่างกายทรุดโทรม สมอง เหี่ยวชา ทำให้ผล การเรียนตกต่ำ ร้อยละ 52.40

พนิดา นามจันดี (2549) ศึกษาความชุกและพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอสีชมพู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 จังหวัดขอนแก่น พบว่า นักเรียนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร้อยละ 68.57 โดยนักเรียนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ร้อยละ 71.71 นอกเขตเทศบาลร้อยละ 64.84 นักเรียนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นนักเรียนชายร้อยละ 39.29 นักเรียนหญิงร้อยละ 29.28 นักเรียนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกอายุเฉลี่ย 14.8 ปี เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ชนิดแรกที่นักเรียนดื่มมากที่สุดคือ เบียร์ สาเหตุที่ดื่มอันดับแรก คืออยากลองเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นักเรียนชอบดื่มมากที่สุดคือ เบียร์ สาเหตุที่นักเรียนยังคงดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปัจจุบัน คือ เพื่อคลายเครียด ลดความวิตกกังวล สาหรับความถี่ของการดื่มส่วนใหญ่ นักเรียนดื่มบ้างเป็นบางครั้งไม่เกิน 1 ครั้งต่อสัปดาห์ นักเรียนชอบดื่มกับเพื่อนมากที่สุด โอกาสในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่วนใหญ่ คือ งานเลี้ยงสังสรรค์กับเพื่อนและเทศกาลงานต่าง ๆ นักเรียนมีการใช้สารเสพติดร่วมกับการดื่ม โดยสารเสพติดที่ใช้ร่วมกับการดื่มส่วนใหญ่คือ บุหรี่ นักเรียนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่วนใหญ่มีการทะเลาะวิวาท ขับขี่ยานพาหนะแล้วเกิดอุบัติเหตุ นักเรียนดื่มแอลกอฮอล์ส่วนใหญ่แล้วมีพฤติกรรมมีเพศสัมพันธ์ มีความรู้เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในระดับปานกลาง มีทัศนคติและค่านิยมต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในระดับปานกลาง นักเรียนสามารถซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้จากร้านค้าเบ็ดเตล็ดในหมู่บ้าน สามารถซื้อได้ตามความต้องการ ทุกคนทราบกฎระเบียบข้อบังคับของโรงเรียนเกี่ยวกับการห้ามดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บิดามารดามีการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง เพื่อนและสื่อโฆษณามีอิทธิพลสูงต่อนักเรียนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

สาวิตรี อัญฉางค์กรชัย และคณะ (2551) ศึกษาการเฝ้าระวังพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่านักเรียนชายและหญิงร้อยละ 39.8 และ 24.5 มีพฤติกรรมเคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาแล้วในชีวิต อายุเฉลี่ยที่นักเรียนเริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นครั้งแรก ประมาณ 13 ปีในผู้ชายและ 14 ปีในผู้หญิง ส่วนใหญ่จะดื่มเพียง 1-2 ครั้งเท่านั้นและดื่มเพียง 1-2 หน่วยต่อครั้ง นักเรียนชายมีอัตราการดื่มนักเรียนหญิงในทุกระดับชั้น สถานที่ที่นักเรียนมักจะดื่มสุรากันมากที่สุดได้แก่ ในสวนไร่นา และหอพัก ส่วนใหญ่นักเรียนจะได้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาจากผู้อื่นทั้งเป็นผู้ที่อายุมากกว่าหรือน้อยกว่า 20 ปี นักเรียนชายระดับ ปวช. 2 จำนวนเกือบครึ่งหนึ่ง

สามารถซื้อหาเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์มาดื่มเองโดยที่ผู้ชายไม่ได้ตรวจบัตรประจำตัว และมีนักเรียนชั้น ม.1 และ ม.3 ร้อยละ 4-16 ที่เคยซื้อเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์มาดื่มเองโดยที่ผู้ชายก็ไม่ได้ตรวจบัตรประจำตัวเช่นกัน นักเรียนชายและหญิงร้อยละ 13.1 และ 6.2 สามารถซื้อหาเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์มาได้จากร้านค้า ร้านอาหารบริเวณรอบโรงเรียนในรัศมีไม่เกิน 500 เมตร นักเรียนใช้เวลาเพียงประมาณ 12-14 นาที ก็สามารถหาซื้อเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ได้ ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดื่มน้ำแอลกอฮอล์ของนักเรียน ได้แก่

1. ลักษณะประชากรด้านเพศ ระดับชั้นเรียน ศาสนา สถานที่อยู่อาศัย และผลการเรียน โดยระดับชั้นเรียนเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มน้ำแอลกอฮอล์สูงสุด นักเรียนหญิงมีความเสี่ยงในการดื่มน้ำน้อยกว่านักเรียนชายประมาณครึ่งหนึ่ง เมื่อเปรียบเทียบกับนักเรียนชั้น ม.1 นักเรียนชั้น ม.3 ม.5 และปวช.2 มีความเสี่ยงในการดื่มน้ำแอลกอฮอล์เป็น 4-12 เท่า โดยความเสี่ยงนี้เพิ่มขึ้นตามชั้นปี

2. การรับรู้สภาพแวดล้อมทางสังคมในโรงเรียน และนโยบายกฏระเบียบของโรงเรียน โดยนักเรียนที่ดื่มน้ำแอลกอฮอล์มีแนวโน้มที่จะรับรู้สภาพแวดล้อมและนโยบายกฏระเบียบของโรงเรียนในด้านที่สอดคล้องกับการดื่มน้ำแอลกอฮอล์ ในขณะที่นักเรียนที่ไม่ดื่มน้ำแอลกอฮอล์มองว่าตนเองอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีผู้ดื่มน้ำแอลกอฮอล์น้อยกว่า และรับทราบกฏระเบียบของโรงเรียนในเชิงที่ไม่ส่งเสริมการดื่มน้ำแอลกอฮอล์ของนักเรียน โดยนักเรียนที่ดื่มน้ำแอลกอฮอล์มีโอกาสเป็น 2-3 เท่าของนักเรียนที่ไม่ดื่มน้ำแอลกอฮอล์ที่จะมองว่าตนเองอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีผู้ดื่มน้ำแอลกอฮอล์หรือดื่มน้ำอย่างหนักจำนวนมาก

3. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดื่มน้ำแอลกอฮอล์ของนักเรียน ได้แก่การสัมผัสกับโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นักเรียนที่ดื่มน้ำแอลกอฮอล์มีอัตราการสัมผัสโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บ่อยครั้งกว่านักเรียนที่ไม่ดื่มน้ำและสามารถจดจำ รวมทั้งมีความรู้สึกลอยลางดื่มน้ำมากกว่านักเรียนที่ไม่ดื่มน้ำแอลกอฮอล์อย่างชัดเจน โดยนักเรียนที่ดื่มน้ำแอลกอฮอล์มีอัตราการสัมผัสกับสื่อโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิดบ่อยครั้งกว่านักเรียนที่ไม่ดื่มน้ำแอลกอฮอล์ ประมาณหนึ่งเท่าครึ่ง และมีอัตราการจำชื่อยี่ห้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้มากกว่านักเรียนที่ไม่ดื่มน้ำถึงเกือบ 2 เท่า รวมทั้งยังมีความรู้สึกลอยลางดื่มน้ำแอลกอฮอล์มากกว่านักเรียนที่ไม่ดื่มน้ำประมาณ 2 เท่าเช่นกัน

2.8.3 งานวิจัยเกี่ยวกับอายุที่เริ่มดื่มน้ำ บุคคลที่ร่วมดื่มน้ำ และสถานที่ดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์

จากผลการสำรวจ National Household Survey on Drug Abuse ของประเทศสหรัฐอเมริกา (1998) พบว่า ในปี ค.ศ. 1997 อายุเฉลี่ยที่ประชาชนเริ่มดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์ คือ 15.9 ปี

ในประเทศไทยจากผลการสำรวจของ อิศวรร หลายนุไทย และคณะ (2545 : 77) พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดลพบุรี เริ่มดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ อายุต่ำกว่า 10 ปี ร้อยละ 7.0 ในขณะที่ ญาณี น้อยพันธ์, พิชญา ขจรเวหาสน์ และมณฑนร์ส จิตรังษี (2546 : 93) ได้สำรวจพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนิสิตหญิงปริญญาตรี พบว่า ในกลุ่มผู้ดื่ม เริ่มดื่มครั้งแรกเมื่ออายุต่ำกว่า 12 ปี ร้อยละ 2.6 และอายุ 12-18 ปี ร้อยละ 34.1 จึงเป็นที่น่าสังเกตว่า คนไทยบางคน เริ่มดื่มสุราตั้งแต่อายุยังน้อย

สำหรับบุคคลที่ร่วมดื่ม ปกติผู้ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ สามารถดื่มคนเดียวหรือร่วมกับผู้อื่นก็ได้ จากผลการสำรวจกลุ่มตัวอย่างของอิศวรร หลายนุไทย และคณะ (2545 : 78) พบว่า ผู้ชายที่ดื่มสุราร้อยละ 50 ดื่มกับเพื่อน ส่วนศูนย์พิทักษ์สิทธิสตรี มูลนิธิเพื่อนหญิง (2546 : 36) สำรวจกลุ่มตัวอย่าง พบว่าผู้ที่ดื่มสุราร้อยละ 89.1 ดื่มร่วมกับเพื่อน/เพื่อนร่วมงานร้อยละ 6.5 ดื่มคนเดียวและร้อยละ 4.3 ดื่มกับสมาชิกในครอบครัว

ส่วนสถานที่ดื่ม จากการสำรวจของ Wechsler, H. and Lee, J.E. (2002 : 102) พบว่า นักศึกษาในสหรัฐอเมริกา อายุต่ำกว่า 21 ปี และอายุระหว่าง 21-23 ปี ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในงานปาร์ตี้ที่หอพักร้อยละ 22.3 และร้อยละ 10.2 ในงานปาร์ตี้นอกสถานศึกษาร้อยละ 72.9 และร้อยละ 65.8 นอกจากนั้นยังพบว่า มีการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในบาร์นอกสถานศึกษาร้อยละ 43.6 และร้อยละ 83.6 ตามลำดับ

สำหรับประเทศไทย โดยทั่วไปมีสถานที่หลายแห่งถูกใช้เป็นที่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ จากผลการสำรวจกลุ่มตัวอย่างของญาณี น้อยพันธ์, พิชญา ขจรเวหาสน์ และมณฑนร์ส จิตรังษี (2546 : 93) อิศวรร หลายนุไทย และคณะ (2545 : 78) ศูนย์พิทักษ์สิทธิสตรี มูลนิธิเพื่อนหญิง (2546 : 36) และบริษัทวิจัยเอกชนแห่งหนึ่ง (ไทยรัฐ, 2548 : ออนไลน์) พบว่าผู้ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มักจะดื่มที่บ้านตนเองหรือบ้านเพื่อน ร้านอาหารทั่วไป สถานบันเทิง ร้านขายสุรา และสถานที่จัดงานสังสรรค์

2.8.4 งานวิจัยเกี่ยวกับแหล่งซื้อเครื่องดื่ม และปริมาณการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

อิศวรร หลายนุไทย และคณะ (2545 : 78) และบริษัทวิจัยเอกชนแห่งหนึ่ง (ไทยรัฐ, 2548 : ออนไลน์) สำรวจพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ซื้อเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์จากร้านขายของชำ ร้านขายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ร้านสะดวกซื้อนอกปั้มน้ำมัน ร้านสะดวกซื้อในปั้มน้ำมัน ดิสเคาน์ส โตร์ และซูเปอร์มาร์เก็ต เป็นต้น

ศูนย์พิทักษ์สิทธิสตรี มูลนิธิเพื่อนหญิง (2546 : 37) สํารวจกลุ่มตัวอย่างพบว่า ในแต่ละครั้ง มีผู้ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ น้อยกว่า 3 แก้ว ร้อยละ 21.7 ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ 3 - 5 แก้ว ร้อยละ 28.3 และดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ มากกว่า 5 แก้ว ร้อยละ 39.1

สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย (2548 : 10) พบว่าเมื่อปี พ.ศ. 2539 ซึ่งเป็นช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ คนไทยดื่มเหล้าเฉลี่ยต่อคน อยู่ที่ 110.6 ลิตรต่อคน ปี พ.ศ. 2544 เพิ่มขึ้นเป็น 125.9 ลิตรต่อคน ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี พ.ศ. 2539-2544 ผลลัพธ์ออกมาว่าคนไทยบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นปีละ 15 ลิตร ในเวลา 5 ปี

2.8.5 งานวิจัยเกี่ยวกับสาเหตุของการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ครั้งแรก และค่าใช้จ่ายต่อเดือนในการซื้อเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

จากผลการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2548 : 13) กมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล (2542 : 21) ญาณี น้อยพันธ์, พิชา ขจรเวหาสน์ และมณฑนรัส จิตรังษี (2546 : 78) ศูนย์พิทักษ์สิทธิสตรี มูลนิธิเพื่อนหญิง (2546 : 40) พบว่า สาเหตุที่ทำให้ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ คืออยากลอง เพื่อเข้าสังคม เพื่อนชวน ดื่มตามประเพณี กลายเครียด หนีปัญหา และเชื่อว่าเป็นยารักษาโรค เป็นต้น

ส่วนค่าใช้จ่ายสำหรับการซื้อเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เพื่อดื่มของแต่ละคนอาจแตกต่างกันไป แต่จากการสำรวจของอดิศวร์ หลายชูไทย และคณะ (2545 : 78) พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ใช้จ่ายเพื่อซื้อเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มาดื่มต่อเดือนดังนี้

ผู้ดื่มเพศชาย

- ในเมือง ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเดือนละ 789 บาท
- ในชนบท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเดือนละ 508 บาท

ผู้ดื่มเพศหญิง

- ในเมือง ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเดือนละ 494 บาท
- ในชนบท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเดือนละ 326 บาท

ศูนย์พิทักษ์สิทธิสตรี มูลนิธิเพื่อนหญิง ในปี พ.ศ. 2547 สํารวจกลุ่มตัวอย่างภาคกลางพบว่า มีค่าใช้จ่ายเพื่อซื้อเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ต่อเดือนน้อยกว่า 100 บาท ร้อยละ 17.4 ประมาณ 101 - 300 บาท ร้อยละ 26.1 ประมาณ 301-500 บาท ร้อยละ 17.4 และมากกว่า 500 บาท ร้อยละ 6.5

สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2548 : 13) ได้สำรวจพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของประชาชน (2548 : 13) พบว่าโดยเฉลี่ยผู้ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์จะใช้จ่ายเงินเดือนละ 328.6 บาท เพื่อซื้อเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ แต่ในกรุงเทพมหานคร พบว่า ใช้จ่ายเงินเฉลี่ยเดือนละ 634.9 บาท

2.8.6 งานวิจัยเกี่ยวกับลักษณะด้านบุคคลและครอบครัวกับการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

รายได้ของนักศึกษา/ ค่าใช้จ่ายที่นักเรียนได้รับ สุริย์ สถาพรนันท์ (2529 : 82) ศึกษาพบว่ากลุ่มนักเรียนที่มีรายได้ต่อเดือนมาก มีความตั้งใจที่จะดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์สูงกว่านักเรียนที่มีรายได้ต่อเดือนน้อย

การใช้เวลาว่าง ภาวิณี อยู่ประเสริฐ (2540 : 91) ศึกษาพบว่าการใช้เวลาว่างของนักเรียน มีความสัมพันธ์กับการใช้สารเสพติด โดยมักจะใช้เวลาว่างไปร่วมกิจกรรมกับเพื่อน ไปเดินเล่นตามศูนย์การค้าและแหล่งบันเทิง จิราภรณ์ เทพหนู (2540 : 57) ศึกษาพบว่านักเรียนที่ใช้เวลาว่างในการเล่นดนตรีกับเพื่อน ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ มากกว่านักเรียนที่ใช้เวลาว่างในการดูหนัง ฟังเพลงอยู่กับบ้าน

ลักษณะที่พักอาศัย ยูพา ชูสิทธิกุล (2534 : 96) ศึกษาพบว่านักเรียนที่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 82.9) พักอยู่หอพักหรือบ้านเช่า สำหรับ Wechsler, H. and Lee, J.E. (2002 : 87) ศึกษาพบว่านักศึกษาที่อายุต่ำกว่า 21 ปี และอายุระหว่าง 21-23 ปี ที่อาศัยอยู่บ้านเดียวกับบิดา มารดา จะดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ร้อยละ 29.9 ซึ่งน้อยกว่านักศึกษาที่ไม่ได้พักอยู่บ้านเดียวกับบิดามารดา ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ร้อยละ 53.9 เป็นต้น คล้ายคลึงกับผลการศึกษาของจิราภรณ์ เทพหนู (2540 : 57) ที่ศึกษาพบว่า นักเรียนที่พักอาศัยอยู่บ้านเดียวกับบิดามารดา มักจะไม่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ หรือดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์น้อยกว่านักเรียนที่พักอาศัยอยู่กับเพื่อนหรืออยู่ตามลำพัง

สัมพันธภาพในครอบครัว รุ่งวิทย์ มาสงามเมือง (2539 : 38) ได้ศึกษาการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักเรียนกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี พบว่า ครอบครัวที่บิดามารดาทะเลาะกันเป็นประจำ นักเรียนจะดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มากกว่านักเรียนในครอบครัวที่บิดามารดารักใคร่กันดี

ประกิจ โพธิาศน์ (2541 : 65) พบว่า การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น 15-19 ปี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความสัมพันธ์กับสัมพันธภาพของสมาชิกในครอบครัว

สิทธินันท์ เจริญรัตน์ (2543) พบว่านักเรียนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์ภายในครอบครัวไม่ราบรื่น

ธัญญลักษณ์ บุญลือ (2549) พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

สุริยัน อ้นทองทิม (2550) พบว่าทั้งพ่อและแม่ที่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เมื่อทราบว่าลูกของตนเองดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์นั้นก็มิได้แสดงให้ลูกเห็นว่า การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เป็นสิ่งที่ผิดและห้ามทำอีก หากแต่เป็นการกระทำในเชิงยอมรับกับการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของลูก

เทพินทร์ พัชรวนุรักษ์ (2541 : 43) ยังพบว่านอกจากครอบครัวจะเป็นตัวแบบโดยตรงในการบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์แก่เด็กแล้ว ระบบการคิดและรูปแบบการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตก็จะเป็นกรอบการตัดสินใจการบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของเด็กด้วย

นอกจากนี้ Tildesley and Andrews (2008) ได้ศึกษาพฤติกรรมการเลี้ยงดูบางประการส่งผลให้เด็กมีความตั้งใจที่จะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เหมือนผู้ปกครอง โดยมีสมมติฐานว่าพฤติกรรมการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง โดยเฉพาะในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการติดตาม การให้คำแนะนำ การเลี้ยงดูที่ดี และการไม่เคร่งครัดต่อระเบียบวินัย มีผลต่อความตั้งใจของเด็กที่จะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เหมือนผู้ปกครองมากน้อยเพียงใด ผลการศึกษาพบว่าพฤติกรรมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้ปกครองเป็นปัจจัยเริ่มแรกที่ทำให้เด็กตั้งใจที่จะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การไม่สามารถให้การติดตามและให้คำแนะนำที่ดีของผู้ปกครองที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สัมพันธ์กับความตั้งใจที่จะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มากขึ้นของเด็ก โดยเฉพาะเด็กหญิง การไม่เคร่งครัดต่อระเบียบวินัยมีผลต่อความตั้งใจที่จะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของทั้งเด็กชายและเด็กหญิง แม้ว่าผู้ปกครองที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะเลี้ยงดูเด็กได้ไม่ดี แต่การเลี้ยงดูที่ดีหรือไม่ ไม่สัมพันธ์กับความตั้งใจที่จะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเด็ก

ขนาดของครอบครัว รายได้ของครอบครัว อาชีพของบิดามารดา และระดับการศึกษาของบิดามารดา จากการศึกษาของชัยยุทธ ดายา (2534 : 37) เกี่ยวกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสกลนคร จำนวน 300 คน พบว่า ขนาดของครอบครัว รายได้ของครอบครัว อาชีพของบิดามารดา และระดับการศึกษาของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

พฤติกรรมการดื่มในครอบครัว จากการศึกษาของ Stephenson et al. (1996 : 10) และ รุ่งวิทย์ มาสงามเมือง และคณะ (253 : 9) พบว่า เด็กคนใดที่บิดา มารดา และพี่น้องในครอบครัวดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เด็กคนนั้นมักมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมเช่นเดียวกัน สำหรับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของเยาวชนไทยนั้น จากการศึกษาของบุญเสริม หุตะแพทย์ และคณะ (2547 : 54) เกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของเยาวชนไทย : การสำรวจองค์ความรู้ สถานการณ์ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของเยาวชนอายุ 15-19 ปี เกือบ 2,000 รายทั่วประเทศ พบว่า เยาวชนร้อยละ 45.3 เคยมีประสบการณ์การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ มาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง มีปริมาณการดื่มอย่างน้อย 30 ซีซี หรือดื่มเบียร์ 1 กระป๋อง เยาวชนที่เคยดื่มระบุว่า ปัจจุบันยังคงดื่มอยู่ถึงร้อยละ 97.6 เยาวชนส่วนใหญ่เริ่มดื่มเมื่ออายุ 15 ปี และพบว่าอายุที่เริ่มดื่มที่น้อยที่สุด คือ 3 ขวบ โดยมีพ่อแม่เป็นผู้ให้ทดลองดื่ม เยาวชนระบุว่าความอยากลองเป็นเหตุจูงใจในการดื่มครั้งแรกมากที่สุด เบียร์เป็น

เครื่องดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์ที่นิยมดื่ม รองลงมา คือ สเปย์ไวน์คูลเลอร์ ซึ่งเข้าใจว่าเป็นน้ำผลไม้ ไม่ใช่เหล้า เยาวชนที่ปัจจุบันยังคงดื่มอยู่ ร้อยละ 63.9 ระบุว่าดื่มเพราะเพื่อนชวน โอกาสที่ดื่มมากที่สุดคือ ช่วงเทศกาลปีใหม่ ซึ่งพบว่าผลจากการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ทำให้ผู้ดื่มมีความเสี่ยงที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพมากที่สุด เมื่อดูจากผลที่เกิดขึ้นหลังการดื่ม เช่น ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์จนอาเจียน ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ ส่งเสียงอะอะโวยวาย รวมทั้งดื่มแล้วมีการทำร้ายผู้อื่น นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า เยาวชนส่วนใหญ่มีเจตคติเชิงลบต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และมีความคิดเห็นคล้ายตามความเชื่อที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในระดับต่ำหลายประการ เช่น มีเยาวชนเพียงร้อยละ 34 ที่เชื่อว่าเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เป็นยา ร้อยละ 19 ที่เชื่อว่าการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์แสดงความเป็นลูกผู้ชาย และร้อยละ 12 ที่เชื่อว่าการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทำให้ได้เพื่อนแท้ และผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นว่า เยาวชนมีการรับรู้ถึงผลกระทบและโทษของการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ที่มีต่อร่างกายระดับปานกลางเท่านั้น เมื่อเปรียบเทียบกับ การรับรู้ผลกระทบและโทษทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น เยาวชนจำนวนน้อยที่รู้ว่าการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทำให้เกิดนิ่วในกระเพาะปัสสาวะ สมองฝ่อ เนื้อเยื่อหัวใจทำงานผิดปกติ และเสี่ยงต่อการเป็นโรคไต ขณะที่เยาวชนร้อยละ 87 รู้ว่าการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทำให้เกิดอุบัติเหตุร้อยละ 72 รู้ว่าการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทำให้มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร

2.8.7 ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

ผลการวิจัยในประเทศสวีเดนพบว่า ถ้าแม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำขณะตั้งครรภ์ จะส่งผลให้ลูกมีโอกาสติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในอนาคตได้มากกว่าเด็กธรรมดาถึง 4 เท่า กล่าวคือ ถ้าแม่ไม่ดื่ม โอกาสที่ลูกจะเติบโตเป็นนักดื่ม มีเพียงร้อยละ 2.8 แต่ถ้าแม่ดื่ม ลูกในครรภ์ที่เกิดมาจะติดเหล้าถึงร้อยละ 10.3 (บุญยสิทธิ์ รอดชะพรหม. 2535 : 24)

สำหรับประเทศไทย ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ คือ การเกิดอุบัติเหตุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุบัติเหตุจากรถ ถ้าผู้ขับขี่รถดื่มสุราแล้วขับรถจะเกิดอุบัติเหตุได้ง่ายมาก ซึ่งเมื่อเกิดอุบัติเหตุขึ้นแล้ว จะทำให้ตนเอง บุคคลอื่นที่นั่งโดยสารไปด้วย และประชาชนที่กำลังเดินทางในบริเวณนั้นได้รับบาดเจ็บ เสียชีวิต หรือพิการและเสียทรัพย์สินได้ จากรายงานอุบัติเหตุจากการจราจรทางบกทั่วประเทศไทย ประจำปี พ.ศ. 2535 ปรากฏว่ามีจำนวน 61,329 ราย มีคนตายจำนวน 8,184 คน บาดเจ็บจำนวน 20,702 คน มูลค่าทรัพย์สินเสียหายประมาณ 607,793,000 บาท และมีแนวโน้มจะเพิ่มสูงมากขึ้นอย่างรวดเร็ว และสาเหตุที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุจราจรทางบกมากที่สุด คือ ผู้ขับขี่รถเมาสุรา หรือของเมาอย่างอื่นเนื่องจากฤทธิ์ของแอลกอฮอล์จะกดประสาทส่วนกลาง ซึ่งทำหน้าที่ในการตัดสินใจและการบังคับรถ สุราหรือของเมาอย่างอื่นจึงมีความสำคัญ

เกี่ยวข้องกับอุบัติเหตุจราจรทางบกที่เกิดขึ้น (บุญสิทธิ์ รอดชะพรหม. 2535 : 24) ในการศึกษาอุบัติเหตุจราจรทางบกของผู้ป่วยใน ณ โรงพยาบาลร้อยเอ็ด พบว่าผู้บาดเจ็บส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง พบมากในช่วงอายุ 15 - 24 ปี และเป็นผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์เป็นพาหนะของผู้บาดเจ็บมากที่สุด มีลักษณะการเกิดอุบัติเหตุแบบรถชนกัน (ร้อยละ 57.6) และมีการดื่มสุรา (ร้อยละ 46.7) (บุษบา เพ็ญสุวรรณ. 2539 : 36) วีระ กสานติกุล และคณะ (2544 : 48) ได้ศึกษาวิเคราะห์สาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุในรถจักรยานยนต์ในประเทศไทย โดยเฉพาะกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุดื่มสุราร้อยละ 40.0 จากการวิจัยของกมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล (2542 : 67) พบว่าผู้ขับขี่รถในกรุงเทพมหานครที่ถูกเรียกเพื่อตรวจวัดระดับแอลกอฮอล์ในเลือดทางลมหายใจจำนวน 201 คน เคยประสบอุบัติเหตุทางรถ 1-5 ครั้ง ร้อยละ 34.3 นอกจากนี้จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2547 พบว่า ในกรุงเทพมหานคร มีสัดส่วนของผู้ได้รับบาดเจ็บ/อุบัติเหตุจากผู้ขับขี่รถ ที่มีพฤติกรรมดื่มสุรา ถึงร้อยละ 85.6 ของผู้ได้รับบาดเจ็บ/อุบัติเหตุ

ในช่วงเทศกาลต่าง ๆ เช่น ปีใหม่ สงกรานต์ หรือเทศกาลอื่น ๆ คนไทยนิยมเดินทาง และมีการดื่มสุราฉลองเทศกาลเหล่านั้น ทั้งผู้ขับขี่รถและบุคคลทั่วไป สถิติการเกิดอุบัติเหตุทางรถจึงค่อนข้างสูงกว่าภาวะปกติ อย่างไรก็ตามในช่วงเวลาปกติที่ไม่ใช่เทศกาล จะมีคนเจ็บและเสียชีวิตจากอุบัติเหตุเนื่องจากเมาสุรา ร้อยละ 26.0 (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. 2547 : 13)

ผลกระทบจากการดื่มสุรายังทำให้ผู้ดื่มความจำเสื่อม มีปัญหาทางด้านจิตใจ (Wechsler, H. and Lee, J.E. 2002) มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ และ Riner, M.E. and Saywell, R.M. (2002 : 24) ได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นในวัยรุ่นของประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าสาเหตุสำคัญส่วนหนึ่งเกิดจากการดื่มสุราของวัยรุ่น นอกจากนี้ Brown, S.A. et al. (2000 : 92) ได้ทำการวิจัยและพบว่าวัยรุ่นที่ดื่มสุรา มักจะจำเรื่องราวต่าง ๆ ได้น้อยกว่าบุคคลในวัยเดียวกันที่ไม่ดื่มสุราร้อยละ 10 จากผลการวิจัยของ Substance Abuse and Mental Health Services Administration (1998 : 76) ในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า ร้อยละ 31 ของบุคคลที่อายุระหว่าง 12-17 ปี ที่ดื่มสุรามีปัญหาทางจิต และ National Institute on Alcohol Abuse and Alcoholism (1998 : 9) ได้สำรวจพบว่า กลุ่มตัวอย่างอายุระหว่าง 18-24 ปี ที่ดื่มสุราในปัจจุบัน ร้อยละ 60 เรียนไม่สำเร็จระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และเริ่มดื่มสุราตั้งแต่อายุ 16 ปี

นอกจากนี้ยังพบอีกว่าสมาชิกบางคนของครอบครัวเมื่อดื่มสุราจนเมาแล้ว มักจะสร้างความเดือดร้อนให้แก่ครอบครัว กล่าวคือนอกจากจะเสียเงินค่าสุราแล้วยังก่อให้เกิดการทะเลาะวิวาทในครอบครัว (ศูนย์พิทักษ์สิทธิสตรี มูลนิธิเพื่อนหญิง. 2546 : 28) ผลการวิจัยของรณชัย คงสกนธ์ (2548 : 51) พบว่าครอบครัวที่สมาชิกดื่มสุรา ก่อให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวมากกว่า

ครอบครัวที่สมาชิกไม่ดื่มสุราถึง 3.84 เท่า และนันทิกา ทิวาชาติ (2536 : 48) ยังได้ศึกษาพบว่า ผลกระทบจากการดื่มสุราก่อให้เกิดปัญหาที่เกี่ยวข้องหลายอย่าง เช่น ปัญหาสุขภาพ พฤติกรรมรุนแรง ก้าวร้าว ปัญหาอุบัติเหตุ

จากรายงานการเฝ้าระวังการบาดเจ็บรุนแรงจากอุบัติเหตุขนส่งในช่วงวันหยุดปีใหม่ 2547 ของสำนักกระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค (2547 : 4) พบว่า ร้อยละ 72.7 ของผู้บาดเจ็บรุนแรงจากยานพาหนะทุกประเภทดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนเกิดอุบัติเหตุ และในปี พ.ศ. 2547 มีผู้บาดเจ็บรุนแรงที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนเกิดอุบัติเหตุสูง ร้อยละ 44.2 สูงกว่าปี พ.ศ. 2546 คิดเป็นร้อยละ 19.2 สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย (2548 : 12) ได้วิเคราะห์ว่า หากสามารถลดอุบัติเหตุจากคนเมาได้ร้อยละ 50 จะลดการเสียชีวิตปีละ 2,900 ราย ลดการบาดเจ็บปีละ 29,625 ราย และลดการสูญเสียทางเศรษฐกิจได้ประมาณ 13,975 ล้านบาท

ด้านค่าใช้จ่ายของครอบครัว รายงานการวิจัยของมูลนิธิเพื่อนหญิง (2546 : 29) พบว่า ค่าใช้จ่ายในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครอบครัวที่มีผู้ดื่มสุราสูงเฉลี่ยประมาณวันละ 100 – 300 บาท ซึ่งเมื่อกำหนดจากจำนวนผู้ดื่มขั้นต่ำประมาณ 13 ล้านคน ในอัตราความถี่ของการดื่มประมาณสัปดาห์ละครั้ง คิดเป็นเงินค่าใช้จ่ายในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถึง 4.68 หมื่นล้านบาทในแต่ละปี ซึ่งเงินจำนวนนี้สามารถนำไปสร้างโรงเรียนได้ประมาณ 7,000 – 20,000 โรงเรียน

อีกประการหนึ่ง หน้าที่สำคัญในการเกิดมาเป็นมนุษย์ ก็คือช่วยเหลือทำประโยชน์ให้กับชุมชนหรือสังคมของตัวเองและไม่ทำตัวให้เป็นปัญหาหรือสร้างภาระให้กับสังคม ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม นี่คือน้ำหนักของ ‘พลเมืองดี’ สำหรับการดื่มเหล้าที่ใคร ๆ มักพูดกันว่าเป็นสิทธิส่วนตัวนั้น แต่พอดื่มจนเมา (หรือดื่มจนถึงขั้นเป็นโรค) ผลกระทบเกิดขึ้นเป็นวงกว้าง สร้างความสูญเสียต่อสังคมมากมาย อาทิเช่น

เพิ่มภาระแก่โรงพยาบาล ในความเป็นจริงโรงพยาบาลทุกแห่งของรัฐต่างทำงานกันหนักอยู่แล้ว เพื่อรักษาผู้ป่วยที่มีจำนวนมากในแต่ละวัน แต่ปรากฏว่าทุกวันนี้เหล่าเพิ่มจำนวนผู้มารับการรักษาในโรงพยาบาลมากขึ้น เพราะดื่มแล้วเกิดอุบัติเหตุหรือการบาดเจ็บจากการทะเลาะวิวาทจากการสำรวจในโรงพยาบาลชุมชน พบว่าผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุจากรถ และอุบัติเหตุเพราะเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มารักษาตัวนอกเวลาปกติ คิดเป็นร้อยละ 90 จากผู้บาดเจ็บที่มารักษาตัวนอกเวลาทำการทั้งหมด (สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย, 2548 : 11)

เหล้าเป็นสาเหตุให้เกิดคดีในหลายรูปแบบ มีการศึกษาที่พบว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ก่อให้เกิดความรุนแรงและอาชญากรรม ประมาณร้อยละ 7 ของคดีอาญาทั้งหมด ซึ่งอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ คือ ทำให้เสียทรัพย์ ความผิดเกี่ยวกับเพศ และความผิดต่อร่างกาย (สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย, 2548 : 11)

ความรุนแรงของปัญหาจากการดื่มเหล้า เหตุผลของการดื่มของคนส่วนใหญ่อาจต้องการเพียงแค่คลายเครียด และความสนุกสนานในกลุ่มเพื่อนฝูงชั่วคราว แต่ผลกระทบหลังการดื่มอาจจะให้บทเรียนที่เจ็บปวดตลอดชีวิต ดังตัวอย่างสถิติผลกระทบจากการดื่มเหล้า ดังนี้

- เหล้าเป็นสาเหตุการตายอันดับ 1 ของอุบัติเหตุจราจร (ร้อยละ 50 เกิดจากคนเมาขับรถ) (สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย. 2548 : 11)

- เหล้าเป็นสาเหตุการเจ็บป่วยอันดับ 3 ของคนไทยรองจากเพศสัมพันธ์และบุหรี่ (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข. 2549 : 5)

- เหล้าเป็นสาเหตุสำคัญของปัญหาความรุนแรงในครอบครัว (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข. 2549 : 5)

- เหล้าเป็นสะพานเชื่อมไปสู่ยาเสพติดชนิดอื่น ๆ เพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย และอาชญากรรม นอกจากนี้ ในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีการรายงานสถิติผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น ไว้ดังนี้

- แอลกอฮอล์เป็นสาเหตุของการตายในกลุ่มวัยรุ่น โดยมีสาเหตุมาจากการขับขี่รถจักรยานยนต์ การบาดเจ็บอื่น ๆ การฆ่าตัวตาย การข่มขืนรายวัน การก่อปัญหาในครอบครัวและในโรงเรียน (Kann, L., Warren, C. et al. 1996 : 76)

- สถิติเยาวชนอเมริกันอายุระหว่าง 12-20 ปี ทดลองดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นครั้งแรก วันละ 11,318 คน ทดลองสูบบุหรี่วันละ 6,488 คน ทดลองสูบบุหรี่โคเคนวันละ 2,786 คน และทดลองสูบบุหรี่อื่นวันละ 386 คน (Jill Schmidlein. 1997 : 14)

- แอลกอฮอล์เป็นสารเสพติดที่วัยรุ่นอเมริกาใช้มากที่สุด จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ 31.5 มีการดื่มแอลกอฮอล์ภายใน 30 วันของการสำรวจในขนาดที่เสี่ยงต่อการเกิดอันตราย (Kann, L. et al. 1999 : 28)

- เด็กที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตั้งแต่ประถมศึกษา โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่ามีปัญหาด้านการเรียน มีการใช้สารเสพติดและมีพฤติกรรมกระทำผิดกฎหมาย วัยรุ่นตอนปลายหรือวัยรุ่นผู้ใหญ่ตอนต้นที่มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มักพบว่า มีปัญหาในการทำงาน มีการติดสารเสพติดประเภทอื่น และมีการก่อคดีอาชญากรรมที่รุนแรงได้ (Ellickson, P., Tucker, J. and Klein D. 2003 : 12)

- เด็กที่เริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนอายุ 15 ปี จะมีโอกาสเป็นโรคพิษสุราเรื้อรังมากกว่าผู้ที่เริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เมื่ออายุ 21 ปี 4 เท่า (Grant, B. and Dawson, D. 1998 : 42)

- นักศึกษามหาวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ตายจากสาเหตุของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ปีละ 1,700 คน หรือประมาณ 4.65 คนต่อวัน (Heeren, T., Winter M. and Wechsler, M. 2005 : 22)

ผลกระทบด้านอื่น ๆ ผลกระทบจากการดื่มสุรายังมีด้านอื่นอีก เป็นต้นว่า Wechsler, H. and Lee, J.E. (2002 : 10) พบว่า นักศึกษาที่อายุต่ำกว่า 21 ปี ถึง 23 ปี ที่ดื่มสุรา ได้รับการตักเตือนจากสถาบันการศึกษาร้อยละ 12.6 ถูกจับและถูกปรับร้อยละ 6.9 ถูกเชิญให้เข้ารับการอบรมให้ลดละเลิกดื่มสุราร้อยละ 7.2 และถูกเชิญให้เข้าโปรแกรมรักษานำบำบัดการติดสุราร้อยละ 4.4 จากผลการวิจัยของ Substance Abuse and Mental Health Services Administration (1998 : 58) ในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าร้อยละ 31 ของบุคคลที่อายุระหว่าง 12-17 ปี ที่ดื่มสุรามีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่อสังคม

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านบุคคล ด้านครอบครัว และด้านเพื่อนล้วนส่งผลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์และการรับรู้ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น ซึ่งเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์นั้นล้วนก่อให้เกิดปัญหาทั้งในด้านสุขภาพ ครอบครัว อุบัติเหตุ และอาชญากรรม ซึ่งมีผลกระทบทั้งต่อตัวบุคคล ครอบครัว สังคม และเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ดังนั้นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระตุ้นการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษาและการกำหนดนโยบายบูรณาการเชิงรุกในครั้งนี้ ผลจากการศึกษาจะเป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาอันเป็นผลมาจากการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ตลอดจนเพื่อช่วยสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนในสังคมให้ตระหนักถึงโทษพิษภัยของเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และช่วยป้องกันไม่ให้เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต เข้าถึงเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย

2.9 กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระตุ้นการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา และการกำหนดนโยบายเชิงรุกครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยซึ่งประกอบด้วย

2.9.1 ตัวแปรอิสระ

1. ปัจจัยด้านบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ภูมิฐานะ สถานศึกษา คณะที่ศึกษา เกรดเฉลี่ย สะสมรายได้ต่อเดือน

2. ปัจจัยด้านครอบครัว ประกอบด้วย สภาพของครอบครัว การศึกษาของบิดาและมารดา อาชีพของบิดามารดา พฤติกรรมการดื่มของบิดา มารดา และพี่น้อง

3. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและเพื่อน ประกอบด้วย สถานที่ตั้งของร้านขายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ บรรยากาศ ความสะดวกในการซื้อ การมีเพื่อนชอบดื่ม การชวนเพื่อนดื่ม การตั้งใจคบเพื่อนดื่ม สาเหตุของการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ครั้งแรก

4. นโยบายและมาตรการในการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพิษภัยของการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการในการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

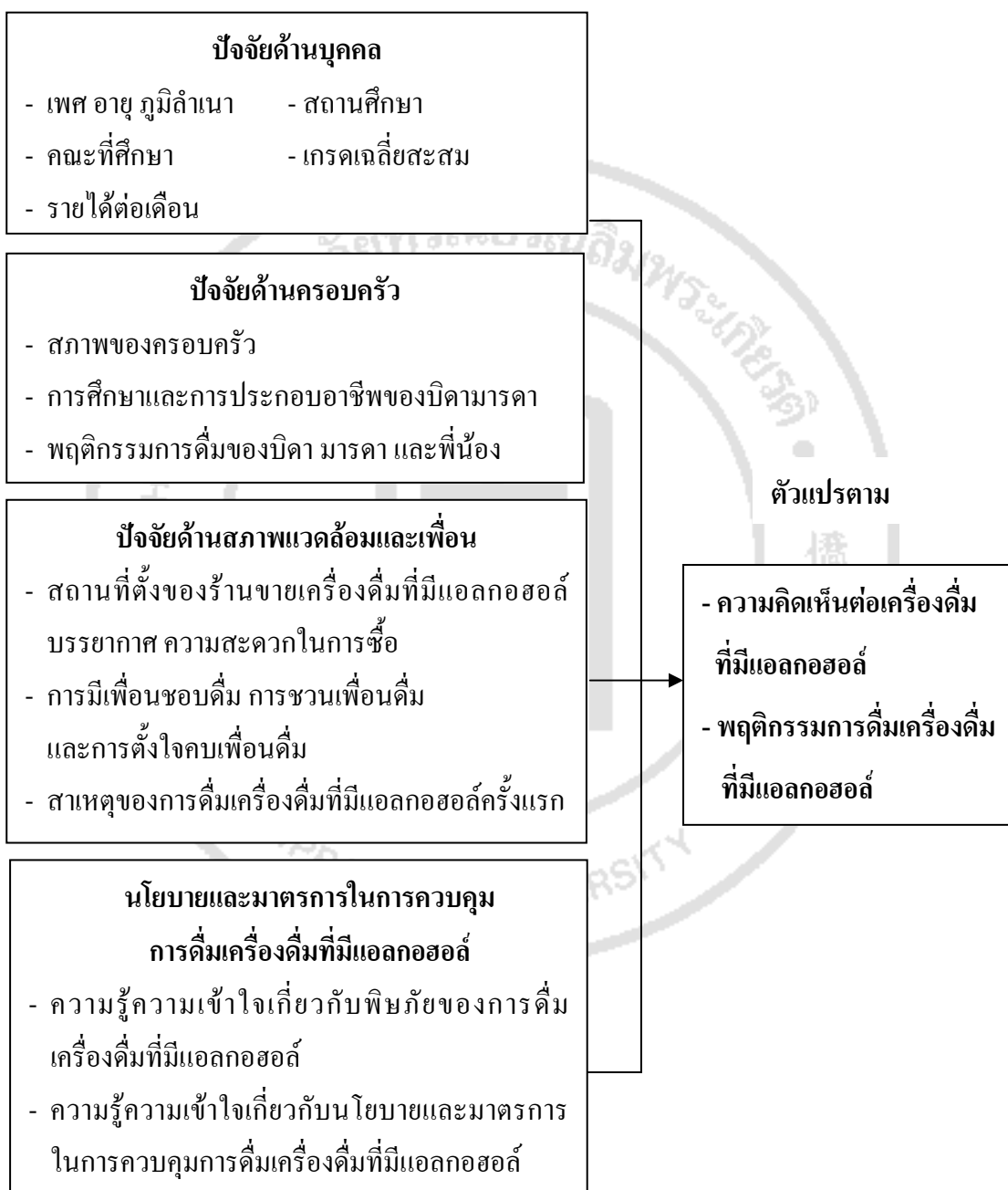
2.9.2 ตัวแปรตาม

1. ความคิดเห็นต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์
2. พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์
ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียดดังแผนภูมิที่ 2.1

แผนภูมิที่ 2.1
กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรต้น

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระตุ้นการดื่มน้ำดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษาและการกำหนดนโยบายบูรณาการเชิงรุก” ครั้งนี้ เป็นการศึกษาตามระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) คือ การศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคล ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมและเพื่อนที่ส่งผลต่อการกระตุ้นการดื่มน้ำดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา ตลอดจนการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เกี่ยวกับนโยบายและมาตรการในการควบคุมการดื่มน้ำดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เกี่ยวกับแนวทางในการป้องกัน หรือลด เลิกการดื่มน้ำดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการป้องกันหรือลดเลิกการดื่มน้ำดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา โดยมีรายละเอียดระเบียบวิธีการวิจัยที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ดังนี้

- 3.1 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การทดสอบเครื่องมือ
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ของสถาบันอุดมศึกษา รัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร 2 แห่ง และสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่อยู่ใกล้กับสถานที่จำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในรัศมี 500 เมตร จำนวน 2 แห่ง ซึ่งผู้วิจัยขออนุญาตไม่เปิดเผยชื่อ

ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนดังกล่าว โดยทั้งมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนรวมทั้ง 4 แห่ง มีจำนวนนักศึกษาทั้งหมด 371,645 คน และกลุ่มที่ 2 เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการป้องกันหรือลดเลิกการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ได้แก่ อาจารย์มหาวิทยาลัย 1 ราย เจ้าหน้าที่ตำรวจ 1 ราย ผู้ประกอบการร้านค้าที่จำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ 1 ราย และตัวแทนคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรุงเทพมหานคร จำนวน 1 ราย

3.1.2 การเลือกตัวอย่าง

ผู้ศึกษาได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยต้องการให้เกิดความผิดพลาดจากความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างร้อยละ 5 ซึ่งในกรณีนี้ผู้ศึกษาทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน (Finite Population) จึงได้ใช้การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane (1973 : 725) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย N = ขนาดของประชากร
n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
e = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง

จากสูตรสามารถหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดย

$$n = \frac{371,645}{1 + (371,645 \times .05^2)} = 399.56 \text{ หรือเท่ากับ } 400 \text{ ตัวอย่าง}$$

จากการคำนวณได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 400 คน และสำรองกลุ่มตัวอย่างเพื่อป้องกันความผิดพลาดไว้ 5% จะได้จำนวนเท่ากับ 20 คน ในการศึกษาครั้งนี้จึงใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งหมด 420 คน และเนื่องจากการศึกษาครั้งนี้เป็นการเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาแบบเฉพาะเจาะจงที่ต้องการศึกษาและเปรียบเทียบในกลุ่มนักศึกษาของมหาวิทยาลัยรัฐ จำนวน 2 แห่ง และมหาวิทยาลัยเอกชน 2 แห่ง ผู้ศึกษาจึงกระจายขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละมหาวิทยาลัยเท่า ๆ กัน ซึ่งทำให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างมหาวิทยาลัยละ 105 ตัวอย่าง และในส่วนของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการป้องกันหรือลดเลิกการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ได้แก่ อาจารย์มหาวิทยาลัย

1 ราย เจ้าหน้าที่ตำรวจ 1 ราย ผู้ประกอบการร้านค้าที่จำหน่ายเครื่องดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์ 1 ราย และตัวแทนคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กรุงเทพมหานคร จำนวน 1 ราย รวม 4 ราย

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ชุด คือ ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่ใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัย และชุดที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการป้องกันหรือลดเลิกการดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา

เครื่องมือชุดที่ 1 ใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษา แบ่งคำถามออกเป็น 6 ส่วน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ภูมิฐานะ คณะที่เรียน เกรดเฉลี่ยสะสม รายได้ต่อเดือน และทัศนคติต่อการดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์

ส่วนที่ 2 ปัจจัยด้านครอบครัว ประกอบด้วย สภาพของครอบครัว การศึกษาของบิดาและมารดา อาชีพของบิดามารดา พฤติกรรมการดื่มน้ำของบิดา มารดา และพี่น้อง

ส่วนที่ 3 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและเพื่อน ประกอบด้วย สถานที่ตั้งของร้านขายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ บรรยากาศ ความสะดวกในการซื้อ การมีเพื่อนชอบดื่ม การชวนเพื่อนดื่ม การตั้งใจคบเพื่อนดื่ม สาเหตุของการดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์ครั้งแรก

ส่วนที่ 4 นโยบายและมาตรการในการควบคุมการดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์ ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษพิษภัยของการดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการในการควบคุมการดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์

ส่วนที่ 5 พฤติกรรมการดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์ ประกอบด้วย ดื่ม และเคยดื่ม แต่ปัจจุบันเลิกดื่มแล้ว

ส่วนที่ 6 นโยบายเชิงรุกในการป้องกันหรือลดเลิกการดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์ ตามทัศนะของนักศึกษา

เครื่องมือชุดที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการป้องกันหรือลดเลิกการดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา

3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษารังนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระตุ้นการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษาและการกำหนดนโยบายบูรณาการเชิงรุก เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. เขียนนิยามปฏิบัติการ (Operational Definition) จากการศึกษาในข้อ 3.3.1 นำข้อมูลมาเขียนตามลักษณะที่จะวัด
3. นำแนวคิดที่ได้จากการศึกษามาสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหา และสอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการ

3.4 การทดสอบเครื่องมือ

1. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษา พิจารณาความสอดคล้องของแบบสอบถามกับนิยามที่ได้ให้ไว้
2. ปรับปรุงแบบสอบถามตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะ
3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try-Out) กับนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ที่กำลังศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่งในเขต จำนวน 20 ชุด จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบัค (Cronbach)
4. แล้วนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เตรียมแบบสอบถามเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ที่กำลังศึกษาในสถาบันอุดมศึกษารัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร 2 แห่ง และเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร 2 แห่ง จำนวน 420 ชุด
2. ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจและผู้ประกอบการร้านค้าที่จำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในพื้นที่ เพื่อขออนุญาตและอำนวยความสะดวกในระหว่างดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษา ซึ่งในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนั้น ผู้วิจัยและผู้ช่วย

เก็บรวบรวมข้อมูลจะชี้แจงวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้นักศึกษาทราบทุกครั้ง พร้อมทั้งอธิบายวิธีการทำแบบสอบถามให้ละเอียดและเข้าใจก่อนที่นักศึกษาจะกรอกข้อมูลในแบบสอบถาม

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความถูกต้อง และคัดเลือกแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไว้

4. นำแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เพื่อนำผลมาวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบสมมติฐาน

5. การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ตามแนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เกี่ยวกับแนวทางการป้องกันหรือลดเลิกการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการป้องกันหรือลดเลิกการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา ได้แก่ อาจารย์มหาวิทยาลัย เจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้ประกอบการร้านค้าที่จำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และตัวแทนคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กรุงเทพมหานคร ตามขั้นตอนดังนี้

5.1 ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหลักสูตร สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาบูรณาการนโยบายสวัสดิการสังคม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการป้องกันหรือลดเลิกการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา ได้แก่ อาจารย์มหาวิทยาลัย เจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้ประกอบการร้านค้าที่จำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และตัวแทนคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กรุงเทพมหานคร

5.2 ติดต่อประสานงานกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการป้องกันหรือลดเลิกการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา เพื่อกำหนดวันเวลาในการเดินทางไปสัมภาษณ์

5.3 สัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการป้องกันหรือลดเลิกการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา ตามแนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในแต่ละประเด็นคำถาม

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์นักศึกษา มีขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบข้อมูล (Editing) โดยผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม และแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก

2. การลงรหัส (Coding) นำแบบสอบถามที่ถูกต้องเรียบร้อยแล้วมาลงรหัสตามที่ได้กำหนดรหัสไว้ล่วงหน้า สำหรับแบบสอบถามที่เป็นคำถามปลายปิด (Close-ended) ส่วนแบบสอบถามที่เป็นปลายเปิด (Open-ended) ผู้ศึกษาได้จัดกลุ่มคำตอบแล้วจึงนับคะแนนใส่รหัส

3. การวิเคราะห์ผลข้อมูล ข้อมูลที่ลงรหัสแล้วได้นำมาบันทึกโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อการวิเคราะห์ผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและเพื่อน ทักษะคติที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและโทษพิษภัยของการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา โดยหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและทัศนคติที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา แล้วทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ค่าไคสแควร์ (χ^2)

4. วิเคราะห์นโยบายและมาตรการในการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในปัจจุบัน และวิเคราะห์คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการป้องกันหรือ ลด ละ เลิกการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา และนำเสนอข้อมูลเชิงคุณภาพ

ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามแนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เกี่ยวกับแนวทางการป้องกันหรือลดเลิกการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการป้องกันหรือลดเลิกการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา ได้แก่ อาจารย์มหาวิทยาลัย เจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้ประกอบการร้านค้าที่จำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และตัวแทนคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กรุงเทพมหานคร โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต และการพูดคุย ซึ่งอยู่ในรูปแบบของการจดบันทึกและการบันทึกเทป มาจัดข้อมูลโดยการเขียนให้ได้ใจความและมีรายละเอียดครบถ้วน แล้วนำมาพิมพ์บรรยายเป็นเรื่องราวเหตุการณ์ให้มีความหมาย อ่านทานข้อมูลที่ได้และเขียนบันทึกประกอบเพื่อตั้งข้อสังเกตหรือช่วยจำ จากนั้นนำมาร่างสรุปข้อมูล เพื่อทบทวนข้อค้นพบ และพิจารณาความหมายของข้อมูลให้ชัดเจนยิ่งขึ้นต่อไป

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.7.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การแจกแจงความถี่

2. ค่าร้อยละ (Percentage)

3. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.7.2 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

ได้แก่ ค่าไคสแควร์ (χ^2) ซึ่งในกรณีที่พบว่า มีค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 1 คู่แตกต่างกัน ก็จะทำ การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีของเซฟเฟ (Scheffe)

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระตุ้นการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษาและการกำหนดนโยบายบูรณาการเชิงรุก” ผู้ศึกษาแบ่งการนำเสนอผลการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นการศึกษาเชิงปริมาณเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคล ด้านครอบครัว และด้านเพื่อนของนักศึกษา ที่ส่งผลต่อการกระตุ้นการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ส่วนที่ 2 เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการในการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกัน หรือลด เลิกการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการป้องกันหรือลดเลิกการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา ได้แก่ อาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 1 ราย เจ้าหน้าที่ตำรวจ จำนวน 1 ราย ผู้ประกอบการร้านค้าที่จำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ จำนวน 1 ราย และตัวแทนคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กรุงเทพมหานคร จำนวน 1 ราย รวม 4 ราย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล และความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่าง

เพศ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 54.0 และมีกลุ่มตัวอย่างเพศหญิง จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 46.0 (ตารางที่ 4.1)

อายุ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 20 ปี จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 34.0 รองลงมาคือ 21 ปี จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 21.9 อายุ 22 ปี จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 20.5 อายุ 19 ปี จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 16.9 อายุ 18 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 6.4 และมีอายุ 23 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ .2 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.1)

มหาวิทยาลัยที่ศึกษา พบว่ามีกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยรัฐและมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวนเท่ากัน คือ 210 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 (ดังตารางที่ 4.1)

คณะที่ศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ศึกษาในกลุ่มคณะสังคมศาสตร์ บริหารธุรกิจ และนิติศาสตร์ จำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 49.0 รองลงมาคือกลุ่มคณะมนุษยศาสตร์/

ศิลปศาสตร์ จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 23.6 กลุ่มคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 9.3 กลุ่มคณะวิศวกรรมศาสตร์ จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 8.6 กลุ่มคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 6.9 และกลุ่มคณะเกษตรศาสตร์ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.6 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.1)

ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสม 2.51-3.00 จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 41.0 รองลงมาคือ ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม 2.01-2.50 จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 34.8 ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม 3.01-3.50 จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 14.8 ผลการเรียนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.00 จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.1 และผลการเรียนเฉลี่ยสะสม 3.51 ขึ้นไป จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.4 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.1)

รายได้เฉลี่ยที่ได้รับต่อเดือน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยที่ได้รับต่อเดือน 5,001-10,000 บาท จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 50.7 รองลงมา คือ 10,001-15,000 บาท จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 23.3 ต่ำกว่า 5000 บาทจำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 21.2 และ 15,000 บาท ขึ้นไป จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8 ส่วนความเพียงพอของรายได้เฉลี่ยที่ได้รับต่อเดือนนั้น มีกลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่าเพียงพอ จำนวน 245 คน คิดเป็นร้อยละ 68.2 และเห็นว่าไม่เพียงพอจำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 42.9 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.1)

แหล่งที่มาของรายได้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีแหล่งที่มาของรายได้จากบิดาและมารดา จำนวน 247 คน คิดเป็นร้อยละ 58.8 รองลงมาคือจากบิดา จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 11.7 จากมารดา จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 11.7 จากการทำงานหารายได้เอง จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 11.7 และจากญาติ/ผู้ปกครอง จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.2 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.1)

ความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.11 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างลำดับแรก คือ การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทำให้ร่างกายทรุดโทรมอ่อนแอ โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 รองลงมาคือการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทำให้ค่าใช้จ่ายในครอบครัวไม่เพียงพอ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทำให้กล้าแสดงออก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทำให้สร้างสัมพันธไมตรีได้ง่าย มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ดีกว่าเจ้าชู้ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.18 การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ซึ่งมีขี้อวดตามโฆษณา ทำให้ผู้ที่ดื่มดูเป็นคนมีระดับมากขึ้น มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.16 การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทำให้ลืมปัญหา ความเครียดต่าง ๆ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.09 การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ไม่ทำให้เสียการเรียน

การงาน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.96 การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทำให้เพื่อนในกลุ่มยอมรับ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.89 วัยรุ่นดื่มที่เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ สังคมยอมรับไม่ว่าอะไร มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.75 การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทำให้เท่ มีเสน่ห์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.50 และเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เป็นยาที่ทำให้เจริญอาหาร มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.15 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.1

ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. เพศ			
ชาย	227	54.0	
หญิง	193	46.0	
รวม	420	100.0	
2. อายุ			
18 ปี	27	6.4	
19 ปี	71	16.9	
20 ปี	143	34.0	
21 ปี	92	21.9	
22 ปี	86	20.5	
23 ปี	1	0.2	
รวม	420	100.0	
3. มหาวิทยาลัยที่ศึกษา			
มหาวิทยาลัยรัฐ	210	50.0	
มหาวิทยาลัยเอกชน	210	50.0	
รวม	420	100.0	
4. คณะที่ศึกษา			
กลุ่มคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์	29	6.9	
กลุ่มคณะมนุษยศาสตร์/ศิลปศาสตร์	99	23.6	
กลุ่มคณะสังคมศาสตร์ บริหารธุรกิจ และนิติศาสตร์	206	49.0	
กลุ่มคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	39	9.3	
กลุ่มคณะวิศวกรรมศาสตร์	36	8.6	
กลุ่มคณะเกษตรศาสตร์	11	2.6	
รวม	420	100.0	

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ลักษณะข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
5. ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม			
ต่ำกว่า 2.00	30	7.1	
2.01-2.50	146	34.8	
2.51-3.00	172	41.0	
3.01-3.50	62	14.8	
3.51ขึ้นไป	10	2.4	
รวม	420	100.0	
6. รายได้เฉลี่ยที่ได้รับต่อเดือน			
ต่ำกว่า 5,000 บาท	89	21.2	
5,001-10,000 บาท	213	50.7	
10,001-15,000 บาท	98	23.3	
15,000 บาทขึ้นไป	20	4.8	
ความเพียงพอของรายได้เฉลี่ยที่ได้รับต่อเดือน			
เพียงพอ	245	68.2	
ไม่เพียงพอ	180	42.9	
รวม	420	100.0	
7. แหล่งที่มาของรายได้			
บิดา	49	11.7	
มารดา	49	11.7	
บิดาและมารดา	247	58.8	
ญาติ/ผู้ปกครอง	26	6.2	
ทำงานหารายได้เอง	49	11.7	
รวม	420	100.0	

ตารางที่ 4.2

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์
ของกลุ่มตัวอย่าง

ความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์	\bar{X}	S.D	ระดับ
1. การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทำให้กล้าแสดงออก	3.58	1.090	มาก
2. การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทำให้มีปัญหาความเครียด ต่าง ๆ	3.09	1.143	ปานกลาง
3. การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทำให้เพื่อนในกลุ่มยอมรับ	2.89	1.190	ปานกลาง
4. วัยรุ่นดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์สังคมนยอมรับไม่ว่า อะไร	2.75	1.103	ปานกลาง
5. ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เป็นยาทำให้เจริญอาหาร	2.15	1.128	น้อย
6. ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ทำให้เท่ มีเสน่ห์	2.50	1.210	ปานกลาง
7. ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ทำให้สร้างสัมพันธไมตรีได้ง่าย	3.53	1.199	มาก
8. ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ไม่ทำให้เสียการเรียนการงาน	2.96	1.319	ปานกลาง
9. ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ทำให้ร่างกายทรุดโทรม อ่อนแอ	3.81	1.178	มาก
10. ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ทำให้ค่าใช้จ่ายในครอบครัว ไม่พอเพียง	3.71	1.129	มาก
11. ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ดึกกว่าเจ้าชู้	3.18	1.158	ปานกลาง
12. ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มีเยื่อหุ้มตามโฆษณา ทำให้ผู้ดื่มดูเป็นคนมีระดับมากขึ้น	3.16	1.129	ปานกลาง
รวม	3.11	0.06	ปานกลาง

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะการพักอาศัยในปัจจุบัน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เช่าที่พักอาศัยอยู่กับเพื่อน
จำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 49.0 รองลงมาคือพักอาศัยอยู่กับบิดาและมารดา จำนวน 114 คน
คิดเป็นร้อยละ 27.1 พักอาศัยอยู่กับญาติ จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 10.2 พักอาศัยอยู่กับมารดา
จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 9.5 พักอาศัยอยู่กับบิดา จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 และอื่น ๆ
จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ.7 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.3)

ลักษณะที่พักอาศัย พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีลักษณะที่พักอาศัยเป็นแบบบ้านจัดสรร จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 33.1 รองลงมาคือแบบหอพักเอกชน จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 31.9 แบบอาคารพาณิชย์ จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 14.8 แบบหอพักมหาวิทยาลัย จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 12.4 และแบบชุมชนแออัด จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 7.9 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.3)

จำนวนพี่น้องในครอบครัว พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจำนวนพี่น้อง 1 คน จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 31.2 รองลงมาคือมีจำนวนพี่น้อง 2 คน จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 27.1 เป็นบุตรคนเดียว จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 21.7 มีจำนวนพี่น้อง 3 คน จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 13.3 มีจำนวนพี่น้อง 4 คน จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.3 และมีจำนวนพี่น้องมากกว่า 4 คน จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.4 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.3)

การศึกษาสูงสุดของบิดา พบว่าบิดาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 29.3 รองลงมาคือประถมศึกษา จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 20.7 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 17.4 มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 15.2 อนุปริญญา/ปวส. จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 14.3 และไม่ได้เรียนหนังสือ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.1 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.3)

การศึกษาสูงสุดของมารดา พบว่ามารดาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาสูงสุด การระดับปริญญาตรี จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 28.3 รองลงมาคือประถมศึกษา จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 ไม่ได้เรียนหนังสือ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.4 มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 15.2 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 15.2 และอนุปริญญา/ปวส. จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 13.8 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.3)

อาชีพหลักของบิดา พบว่าบิดาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพหลักคืออาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 28.1 รองลงมาคือรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 27.4 ทำไร่/ทำนา/ทำสวน จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 16.9 รับจ้างทั่วไป จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 12.4 ลูกจ้างเอกชน/บริษัท จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 11.9 และพ่อบ้าน จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.3)

อาชีพหลักของมารดา พบว่ามารดาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพหลักคืออาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 29.8 รองลงมาคือแม่บ้าน จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 18.1 ทำไร่/ทำนา/ทำสวน จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 15.2 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 13.3 และลูกจ้างเอกชน/บริษัท จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 11.7 และรับจ้างทั่วไป จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 11.7 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.3)

รายได้ต่อเดือนของบิดา พบว่าบิดาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 31.7 รองลงมาคือ 20,001-30,000 บาท จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 21.0 มากกว่า 30,000 บาท จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 16.9 5,001-10,000 บาท จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0 ไม่ทราบ/ไม่แน่นอน จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 10.2 และน้อยกว่า 5,000 บาท จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.2 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.3)

รายได้ต่อเดือนของมารดา พบว่ามารดาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 28.1 รองลงมาคือ 5,001-10,000 บาท จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 23.8 20,001-30,000 บาท จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 14.5 มากกว่า 30,000 บาท จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 14.5 ไม่ทราบ/ไม่แน่นอน บาท จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 12.6 และน้อยกว่า 5,000 บาท จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 6.4 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.3)

ความเพียงพอของรายได้ในครอบครัว พบว่าครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้เพียงพอและเหลือเก็บ จำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 49.6 รองลงมาคือเพียงพอแต่ไม่เหลือเก็บ จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 38.8 และไม่เพียงพอ จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 11.7 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.3)

ความสัมพันธ์ในครอบครัวโดยภาพรวม พบว่าความสัมพันธ์โดยภาพรวมของบิดา มารดา และกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในระดับดี จำนวน 259 คน คิดเป็นร้อยละ 61.7 รองลงมาคือพอใช้ จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 29.8 และไม่ดี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 8.6 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.3)

ความถี่ในการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของบิดาของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าบิดาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เฉพาะโอกาสพิเศษหรือช่วงเทศกาล จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 32.6 รองลงมาคือดื่มบางครั้ง จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 30.5 ดื่มเป็นประจำ จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 22.9 และไม่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 14.0 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.3)

ความถี่ในการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของมารดาของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ามารดาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 43.3 รองลงมาคือดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เฉพาะโอกาสพิเศษหรือช่วงเทศกาล จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 32.6 ดื่มเป็นประจำ จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 7.4 และดื่มบางครั้งจำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.3)

ความถี่ในการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของพี่น้องของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าพี่น้องของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เฉพาะโอกาสพิเศษหรือช่วงเทศกาล จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 39.8 รองลงมาคือดื่มบางครั้ง จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 29.3 ไม่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 19.8 และดื่มเป็นประจำจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 11.2 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3
ปัจจัยด้านครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. ลักษณะการพักอาศัยในปัจจุบัน			
พักอาศัยอยู่กับบิดาและมารดา	114	27.1	
พักอาศัยอยู่กับบิดา	14	3.3	
พักอาศัยอยู่กับมารดา	40	9.5	
พักอาศัยอยู่กับญาติ	43	10.2	
เช่าที่พักอาศัยอยู่กับเพื่อน	206	49.0	
อื่น ๆ	3	0.7	
รวม	420	100.0	
2. ลักษณะชุมชนที่พักอาศัย			
บ้านจัดสรร	139	33.1	
อาคารพาณิชย์	62	14.8	
ชุมชนแออัด	33	7.9	
หอพักมหาวิทยาลัย	52	12.4	
หอพักเอกชน	134	31.9	
รวม	420	100.0	
3. จำนวนพี่น้องในครอบครัว			
ไม่มีเพราะเป็นบุตรคนเดียว	91	21.7	
มีจำนวนพี่น้อง 1 คน	131	31.2	
มีจำนวนพี่น้อง 2 คน	114	27.1	
มีจำนวนพี่น้อง 3 คน	56	13.3	
มีจำนวนพี่น้อง 4 คน	18	4.3	
มีจำนวนมากกว่า 4 คน	10	2.4	
รวม	420	100.0	
4. การศึกษาสูงสุดของบิดา			
ไม่ได้เรียนหนังสือ	14	3.1	
ประถมศึกษา	087	20.7	
มัธยมศึกษาตอนต้น	064	15.2	
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	73	17.4	
อนุปริญญา/ปวส.	60	14.3	
ปริญญาตรี	123	29.3	
รวม	420	100.0	

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ลักษณะข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
5. การศึกษาสูงสุดของมารดา			
ไม่ได้เรียนหนังสือ	10	2.4	
ประถมศึกษา	105	25.0	
มัธยมศึกษาตอนต้น	4	15.2	
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	64	15.2	
อนุปริญญา/ปวส.	58	13.8	
ปริญญาตรี	119	28.3	
รวม	420	100.0	
6. อาชีพหลักของบิดา			
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	115	27.4	
ลูกจ้างเอกชน/บริษัท	50	11.9	
รับจ้างทั่วไป	52	12.4	
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	118	28.1	
ทำไร่/ทำนา/ทำสวน	71	16.9	
พ่อบ้าน/แม่บ้าน	14	3.3	
รวม	420	100.0	
7. อาชีพหลักของมารดา			
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	56	13.3	
ลูกจ้างเอกชน/บริษัท	49	11.7	
รับจ้างทั่วไป	49	11.7	
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	125	29.8	
ทำไร่/ทำนา/ทำสวน	64	15.2	
พ่อบ้าน/แม่บ้าน	76	18.1	
รวม	420	100.0	
8. รายได้ต่อเดือนของบิดา			
น้อยกว่า 5,000 บาท	22	5.2	
รายได้ 5,001-10,000 บาท	63	15.0	
รายได้ 10,001-20,000 บาท	133	31.7	
รายได้ 20,001-30,000 บาท	88	21.0	
มากกว่า 30,000 บาท	71	16.9	
ไม่ทราบ/ไม่แน่นอน	43	10.2	
รวม	420	100.0	

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ลักษณะข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
9. รายได้ต่อเดือนของมารดา			
น้อยกว่า 5,000 บาท	27	6.4	
รายได้ 5,001-10,000 บาท	100	23.8	
รายได้ 10,001-20,000 บาท	118	28.1	
รายได้ 20,001-30,000 บาท	61	14.5	
มากกว่า 30,000 บาท	61	14.5	
ไม่ทราบ/ไม่แน่นอน	53	12.6	
รวม	420	100.0	
10. ความเพียงพอของรายได้ในครอบครัว			
เพียงพอและเหลือเก็บ	208	49.6	
เพียงพอแต่ไม่เหลือเก็บ	163	38.8	
ไม่เพียงพอ	49	11.7	
รวม	420	100.0	
11. ความสัมพันธ์ในครอบครัวโดยภาพรวม			
ดี	259	61.7	
พอใช้	125	29.8	
ไม่ดี	36	8.6	
รวม	420	100.0	
12. ความถี่ในการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์			
ของบิดา	96	22.9	
ดื่มเป็นประจำ	128	30.5	
ดื่มบางครั้ง	137	32.6	
ดื่มเฉพาะโอกาสพิเศษหรือช่วงเทศกาล	59	14.0	
ไม่ดื่ม			
รวม	420	100.0	
13. ความถี่ในการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์			
ของมารดา	31	7.4	
ดื่มเป็นประจำ	70	16.7	
ดื่มบางครั้ง	137	32.6	
ดื่มเฉพาะโอกาสพิเศษหรือช่วงเทศกาล	182	43.3	
ไม่ดื่ม			
รวม	420	100.0	

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ลักษณะข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
14. ความถี่ในการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของพี่น้อง			
ดื่มเป็นประจำ	47	11.2	
ดื่มบางครั้ง	123	29.3	
ดื่มเฉพาะ โอกาสพิเศษหรือช่วงเทศกาล	167	39.8	
ไม่ดื่ม	83	19.8	
รวม	420	100.0	

4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและเพื่อนของกลุ่มตัวอย่าง

ความถี่ในการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ 1 - 2 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 41.0 รองลงมาคือดื่ม 3 - 4 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 34.3 ดื่มเป็นประจำทุกวัน จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 11.9 และดื่ม 1 - 2 ครั้งต่อเดือน จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 10.5 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.4)

บุคคลที่กลุ่มตัวอย่างดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ด้วย พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์กับเพื่อน จำนวน 339 คน คิดเป็นร้อยละ 80.7 รองลงมาคือบุคคลในครอบครัว จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 13.6 ดื่มคนเดียว จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.2 และอื่น ๆ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ .5 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.4)

การชวนเพื่อนดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยชวนเพื่อนดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ จำนวน 296 คน คิดเป็นร้อยละ 70.5 และไม่เคยชวนจำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 26.9 โดยในกลุ่มตัวอย่างที่เคยชวนเพื่อนดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์พบว่ามียุทธศาสตร์ที่เพื่อนไม่ปฏิเสธที่จะดื่ม จำนวน 361 คน คิดเป็นร้อยละ 86.0 และปฏิเสธที่จะดื่ม จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 13.3 ส่วนความชอบในการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของเพื่อนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีเพื่อนที่ชอบดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์จำนวน 361 คน คิดเป็นร้อยละ 86.0 และไม่ชอบดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 8.8 (ดังตารางที่ 4.4)

ความถี่ในการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของเพื่อน พบว่าเพื่อนของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ 3 - 4 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมาคือ ดื่ม 1 - 2 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 20.7 ดื่มเป็นประจำทุกวัน จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 18.3 ดื่มนาน ๆ ครั้ง จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 15.5 และดื่ม 1 - 2 ครั้งต่อเดือน จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 12.1 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.4)

ลักษณะการคบเพื่อนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีลักษณะการคบเพื่อนแบบเพื่อนเยอะถึงไหนถึงกัน จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 45.0 รองลงมาคือมีเพื่อนน้อยแต่ถึงไหนถึงกัน จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 30.5 มีเพื่อนน้อยและนานๆ จะไปกับเพื่อน จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 17.9 และไม่ค่อยมีเพื่อน ชอบอยู่คนเดียว จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.2 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.4)

การเคยเห็นหรือได้ยินโฆษณาเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์จากสื่อ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เคยเห็นหรือได้ยินโฆษณาเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์จากโทรทัศน์ จำนวน 380 คน คิดเป็นร้อยละ 90.5 รองลงมาคือนิตยสาร จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 48.8 หนังสือพิมพ์ จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 46.0 และวิทยุ จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 24.3 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.4)

อายุที่ทดลองดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ครั้งแรก พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทดลองดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ครั้งแรกเมื่ออายุ 15 ปี จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 26.0 รองลงมาคืออายุ 16 ปี จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 16.2 อายุ 14 ปี จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 13.3 อายุ 18 ปี จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 12.6 อายุ 17 ปี จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 11.4 อายุ 13 ปี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 8.1 อายุ 12 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8 อายุ 19 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.1 อายุ 20 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.1 อายุ 11 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.7 น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3 และเมื่ออายุ 21 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ .2 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.4)

เหตุผลสำคัญที่ทดลองดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในครั้งแรก พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีเหตุผลสำคัญที่ทดลองดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในครั้งแรก คือ อยากลอง จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 43.1 รองลงมาคือเพื่อนชวน/ตามอย่างเพื่อน จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 เพื่อเข้าสังคม จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 15.2 คลายเครียด จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 2.9 ตามอย่างคนในครอบครัว จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 1.9 เพื่อเจริญอาหาร/บำรุงร่างกาย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.4 เพื่อแสดงถึงความเป็นผู้ใหญ่ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2 เพื่อเป็นยาหรือส่วนผสมของยา จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ .5 และเพื่อความโก้เก๋ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ .2 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.4)

บุคคลที่กลุ่มตัวอย่างไว้ใจและเลือกพูดคุยปรึกษาเป็นอันดับแรกเมื่อมีปัญหาหรือความเครียด พบว่าเมื่อมีปัญหาหรือความเครียดกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไว้ใจและเลือกพูดคุยปรึกษากับเพื่อน จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 48.8 รองลงมาคือพ่อหรือแม่ จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 22.4 แฟนหรือคนรัก จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 18.6ญาติ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.6 ไม่เคยปรึกษาใคร จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 ครู-อาจารย์ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.6 และบุคคลอื่น ๆ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ .7 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.4)

การเข้าถึงแหล่งซื้อขายเครื่องดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าระยะทางของร้านค้าหรือแหล่งที่ซื้อเครื่องดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์มีระยะใกล้ จำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 58.6 รองลงมาคือมีระยะพอดี จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 36.0 และมีระยะไกล จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 5.5 ส่วนช่วงเวลาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าสามารถซื้อขายเครื่องดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์จากร้านค้าที่จำหน่ายได้ คือ ทุกเวลาที่เรียก (24 ชั่วโมง) จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 50.5 รองลงมาคือในช่วงกลางคืน (18.01-06.00 น.) จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 29.3 และในช่วงเช้าถึงค่ำ (06.01-18.00 น.) จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 18.8 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.4)

กิจกรรมที่เอื้อต่อการดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์ พบว่ากิจกรรมที่เอื้อต่อการดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือฉลองปิดเทอม จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 25.2 รองลงมาคือฉลองความสำเร็จ จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 22.4 วันหยุดยาวหลายวัน จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 15.7 ฉลองสอบเสร็จ จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 10.2 วันวาเลนไทน์ จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 6.7 งานแข่งขันกีฬา 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.2 วันลอยกระทง จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0 งานปีใหม่ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8 และงานสงกรานต์ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.1 มีญาติมาเยี่ยม จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2 งานแต่งงาน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2 และช่วงเลือกตั้งต่าง ๆ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ .2 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.4)

ปัจจัยที่ส่งเสริมการดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์ พบว่าปัจจัยที่ส่งเสริมการดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.75 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าปัจจัยที่ส่งเสริมการดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างลำดับแรกคือเพื่อน โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 รองลงมาคือสื่อโทรทัศน์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 สื่อหนังสือพิมพ์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.73 สื่อโปสเตอร์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.71 เจ้าของร้านที่จำหน่ายเครื่องดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.63 สื่อวิทยุกระจายเสียง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.31 พ่อแม่ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.17 และญาติพี่น้อง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.11 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.4

ลักษณะข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. ความถี่ในการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่าง			
ดื่มเป็นประจำทุกวัน	50	11.9	
3-4 ครั้งต่อสัปดาห์	144	34.3	
1-2 ครั้งต่อสัปดาห์	172	41.0	
1-2 ครั้งต่อเดือน	44	10.5	
รวม	420	100.0	
2. บุคคลที่กลุ่มตัวอย่างดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ด้วย			
ดื่มคนเดียว	22	5.2	
เพื่อน	339	80.7	
บุคคลในครอบครัว	057	13.6	
บุคคลอื่น ๆ	2	.5	
รวม	420	100.0	
3. ลักษณะการชวนเพื่อนดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์			
ของกลุ่มตัวอย่าง			
- เคยชวนเพื่อนดื่มหรือไม่			
ไม่เคย	113	26.9	
เคย	296	70.5	
- เมื่อชวนแล้วเพื่อน			
ปฏิเสธ	56	13.3	
ไม่ปฏิเสธ	361	86.0	
- มีเพื่อนชอบดื่มหรือไม่			
ไม่มี	37	8.8	
มี	361	86.0	
รวม	420	100.0	
4. ความถี่ในการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของเพื่อน			
ดื่มเป็นประจำทุกวัน	77	18.3	
3-4 ครั้งต่อสัปดาห์	140	33.3	
1-2 ครั้งต่อสัปดาห์	87	20.7	
1-2 ครั้งต่อเดือน	51	12.1	
นาน ๆ ครั้ง	65	15.5	
รวม	420	100.0	

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ลักษณะข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
5. ลักษณะการคบเพื่อนของกลุ่มตัวอย่าง			
เพื่อนเยอะถึงไหนถึงกัน	189	45.0	
มีเพื่อนน้อยแต่ถึงไหนถึงกัน	128	30.5	
มีเพื่อนน้อย และนาน ๆ จะไปกับเพื่อน	75	17.9	
ไม่ค่อยมีเพื่อน ชอบอยู่คนเดียว	26	6.2	
รวม	420	100.0	
6. การเคยเห็นหรือได้ยินโฆษณาเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์จากสื่อ			
วิทยุ	102	24.3	
โทรทัศน์	380	90.5	
หนังสือพิมพ์	193	46.0	
นิตยสาร	205	48.8	
รวม	420	100.0	
7. อายุที่ทดลองดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ครั้งแรก			
น้อยกว่า 10 ปี	6	13.0	
11 ปี	7	1.7	
12 ปี	16	3.8	
13 ปี	34	8.1	
14 ปี	56	13.3	
15 ปี	109	26.0	
16 ปี	68	16.2	
17 ปี	48	11.4	
18 ปี	53	12.6	
19 ปี	13	3.1	
20 ปี	9	2.1	
21 ปี	1	.2	
รวม	420	100.0	
8. เหตุผลสำคัญที่ทดลองดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในครั้งแรก			
อยากลอง	181	43.1	
เพื่อเข้าสังคม	64	15.2	
เพื่อนชวน/ตามอย่างเพื่อน	140	33.3	
คลายเครียด	12	2.9	
เพื่อความโก้เก๋	1	.2	
เพื่อแสดงถึงความเป็นผู้ใหญ่	5	1.2	
ตามอย่างคนในครอบครัว	8	1.9	
เพื่อเจริญอาหาร/บำรุงร่างกาย	6	1.4	
เพื่อเป็นยาหรือส่วนผสมของยา	2	.5	
รวม	420	100.0	

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ลักษณะข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
9. บุคคลที่ไว้ใจและเลือกพูดคุยปรึกษาเป็นอันดับแรก เมื่อมีปัญหาหรือความเครียด			
เพื่อน	205	48.8	
พ่อหรือแม่	94	22.4	
ญาติ	15	3.6	
ครู-อาจารย์	11	2.6	
แฟน/คนรัก	78	18.6	
ไม่เคยปรึกษาใคร	14	3.3	
บุคคลอื่น ๆ	3	.7	
รวม	420	100.0	
10. การเข้าถึงแหล่งซื้อขายเครื่องดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์			
- ระยะทางของร้านค้าหรือแหล่งที่ซื้อ			
ใกล้	246	58.6	
พอดี	151	36.0	
ไกล	23	5.5	
- ช่วงเวลาที่ร้านค้าจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์			
ทุกเวลาที่เรียก (24 ชั่วโมง)	212	50.5	
ช่วงเช้าถึงค่ำ (06.01-18.00 น.)	79	18.8	
ช่วงกลางคืน (18.01-06.00 น.)	123	29.3	
รวม	420	100.0	
11. กิจกรรมที่เอื้อต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์			
ฉลองปิดเทอม	106	25.2	
งานแข่งขันกีฬา	22	5.2	
ฉลองความสำเร็จ	94	22.4	
วันหยุดยาวหลายวัน	66	15.7	
มีญาติมาเยี่ยม	5	1.2	
วันลอยกระทง	21	5.0	
วันวาเลนไทน์	28	6.7	
งานแต่งงาน	5	1.2	
ฉลองสอบเสร็จ	43	10.2	
ช่วงเลือกตั้งต่าง ๆ	1	.2	
งานปีใหม่	20	4.8	
งานสงกรานต์	9	2.1	
รวม	420	100.0	

ตารางที่ 4.5
ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยที่ส่งเสริมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์
ของกลุ่มตัวอย่าง

ปัจจัยที่ส่งเสริมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์	\bar{X}	S.D	ระดับ
สื่อวิทยุกระจายเสียง	2.31	1.180	น้อย
สื่อโทรทัศน์	3.44	1.284	มาก
สื่อหนังสือพิมพ์	2.73	1.121	ปานกลาง
สื่อโปสเตอร์	2.71	1.162	ปานกลาง
พ่อแม่	2.17	1.223	น้อย
ญาติพี่น้อง	2.11	1.085	น้อย
เพื่อน	3.94	1.192	มาก
เจ้าของร้านที่จำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์	2.63	1.212	ปานกลาง
รวม	2.75	0.062	ปานกลาง

4.4 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจนโยบายและพิษภัยของการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

ความรู้ความเข้าใจนโยบายและพิษภัยของการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ พบว่าระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและโทษพิษภัยของการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 เมื่อพิจารณารายด้านลำดับแรกคือการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทำให้เกิดอุบัติเหตุจากการขับขี่ยานยนต์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 รองลงมาคือการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์นาน ๆ ทำให้ตับแข็ง การขายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ให้เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ผิดกฎหมาย โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 และการจำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์หลัง 18.00 น. ผิดกฎหมาย มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.78 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.6

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความรู้ความเข้าใจนโยบายและพิษภัย
ของการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและโทษพิษภัย ของการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์	\bar{X}	S.D	ระดับ
1. ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทำให้สมองเสื่อม	4.06	.904	มาก
2. ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ช่วยลดความเครียด	3.19	1.138	ปานกลาง
3. จำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์หลัง 18.00 น. ผิดกฎหมาย	2.78	1.353	ปานกลาง
4. ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์นาน ๆ ทำให้ตับแข็ง	4.20	.933	มาก
5. ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เป็นยาเสพติดชนิดหนึ่ง	4.01	.999	มาก
6. ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทำให้ติดสุราเรื้อรังได้	4.08	.999	มาก
7. ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์นำพาไปสู่สารเสพติดชนิดอื่น	3.88	1.106	มาก
8. ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทำให้แก่เร็ว	4.13	.900	มาก
9. ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทำให้เกิดอุบัติเหตุจากการขับขี่ยานยนต์	4.47	1.638	มากที่สุด
10. ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว	4.14	1.012	มาก
11. การขายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ให้เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ผิดกฎหมาย	4.20	.977	มาก
12. ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทำให้อ่อนหลับง่าย	3.85	1.117	มาก
รวม	3.92	0.22	มาก

4.5 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่าง

พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างในปัจจุบันทั้งแบบดื่มประจำ/บางครั้ง/บางโอกาสหรือตามเทศกาล มีรายละเอียดดังนี้

ความถี่ของการดื่มสุรา พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ดื่มสุรา โดยมีจำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 32.6 รองลงมาคือดื่มเฉพาะโอกาสพิเศษ/ตามเทศกาล จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 24.0 ดื่ม 1-2 ครั้งต่อเดือน จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 14.3 ดื่ม 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 12.1 ดื่ม 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 11.9 และดื่มทุกวัน จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.7)

ความถี่ของการดื่มเบียร์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ดื่มเบียร์เฉพาะโอกาสพิเศษ/ตามเทศกาล โดยมีจำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 รองลงมาคือดื่ม 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 18.3 ดื่ม 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 17.4 ดื่ม 1-2 ครั้งต่อเดือน จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 17.1 ไม่ดื่ม จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 14.8 และดื่มทุกวัน จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 7.4 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.7)

ความถี่ของการดื่มบรันดี พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ดื่มบรันดี โดยมีจำนวน 245 คน คิดเป็นร้อยละ 58.3 รองลงมาคือดื่มเฉพาะโอกาสพิเศษ/ตามเทศกาล จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 25.7 ดื่ม 1-2 ครั้งต่อเดือน จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 6.4 ดื่ม 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.3 ดื่ม 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.6 และดื่มทุกวัน จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.7 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.7)

ความถี่ของการดื่มวิสกี้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ดื่มวิสกี้ โดยมีจำนวน 267 คน คิดเป็นร้อยละ 63.6 รองลงมาคือดื่มเฉพาะโอกาสพิเศษ/ตามเทศกาล จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5 ดื่ม 1-2 ครั้งต่อเดือน จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0 ดื่ม 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.6 ดื่ม 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 1.9 และดื่มทุกวัน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ .5 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.7)

ความถี่ของการดื่มไวน์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ดื่มไวน์ โดยมีจำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 55.7 รองลงมาคือดื่มเฉพาะโอกาสพิเศษ/ตามเทศกาล จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 31.7 ดื่ม 1-2 ครั้งต่อเดือน จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 6.4 ดื่ม 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 ดื่ม 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.1 และดื่มทุกวัน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ .7 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.7)

ความถี่ของการดื่มเหล้าปั่น พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ดื่มเหล้าปั่น โดยมีจำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 40.2 รองลงมาคือดื่มเฉพาะโอกาสพิเศษ/ตามเทศกาล จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 34.0 ดื่ม 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 9.3 ดื่ม 1-2 ครั้งต่อเดือน จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 8.8 ดื่ม 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0 และดื่มทุกวัน จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.6 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.7)

บุคคลที่กลุ่มตัวอย่างดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ด้วย พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์กับเพื่อนสนิท โดยมีจำนวน 373 คน คิดเป็นร้อยละ 88.8 รองลงมาคือดื่มคนเดียว จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 29.3 และดื่มกับสมาชิกในครอบครัว จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 26.9 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.7)

สถานที่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ที่บ้านหรือที่พัก โดยมีจำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 41.0 รองลงมาคือที่ร้านอาหาร/ร้านคาราโอเกะ จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 39.8 และที่บ้านเพื่อน จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 19.3 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.7)

ค่าใช้จ่ายต่อเดือนที่ใช้ในการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนที่ใช้ในการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ 500 – 999 บาท จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 33.1 รองลงมาคือน้อยกว่า 500 บาท จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 29.3 1,000 - 1,499 บาท จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 23.1 1,500 - 1,999 บาท จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.1 2,500 – 2,999 บาท จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 และ 2,000 - 2,499 บาท จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.7)

การประสบอุบัติเหตุจากการขับขี่ภายหลังการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยประสบอุบัติเหตุจากการขับขี่ภายหลังการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ โดยมีจำนวน 390 คน คิดเป็นร้อยละ 92.9 และเคยประสบอุบัติเหตุจากการขับขี่ภายหลังการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 6.9 เนื่องจากนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้ขับขี่รถหลังจากการดื่ม (ดังตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7

พฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่าง

พฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. ความถี่ของการดื่มสุรา			
ดื่มทุกวัน	21	5.0	
ดื่ม 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์	50	11.9	
ดื่ม 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์	51	12.1	
ดื่ม 1-2 ครั้งต่อเดือน	60	14.3	
ดื่มเฉพาะ โอกาสพิเศษ/ตามเทศกาล	101	24.0	
ไม่ดื่ม	137	32.6	
รวม	420	100.0	

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
2. ความถี่ของการดื่มสุรา			
ดื่มทุกวัน	31	7.4	
ดื่ม 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์	73	17.4	
ดื่ม 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์	77	18.3	
ดื่ม 1-2 ครั้งต่อเดือน	72	17.1	
ดื่มเฉพาะ โอกาสพิเศษ/ตามเทศกาล	105	25.0	
ไม่ดื่ม	62	14.8	
รวม	420	100.0	
3. ความถี่ของการดื่มเบียร์			
ดื่มทุกวัน	7	1.7	
ดื่ม 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์	15	3.6	
ดื่ม 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์	18	4.3	
ดื่ม 1-2 ครั้งต่อเดือน	27	6.4	
ดื่มเฉพาะ โอกาสพิเศษ/ตามเทศกาล	108	25.7	
ไม่ดื่ม	245	58.3	
รวม	420	100.0	
4. ความถี่ของการดื่มวิสกี้			
ดื่มทุกวัน	2	.5	
ดื่ม 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์	8	1.9	
ดื่ม 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์	15	3.6	
ดื่ม 1-2 ครั้งต่อเดือน	21	5.0	
ดื่มเฉพาะ โอกาสพิเศษ/ตามเทศกาล	107	25.5	
ไม่ดื่ม	267	63.6	

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

พฤติกรรมการณ์ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
5. ความถี่ของการดื่มไวน์			
ดื่มทุกวัน	3	.7	
ดื่ม 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์	14	3.3	
ดื่ม 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์	9	2.1	
ดื่ม 1-2 ครั้งต่อเดือน	27	6.4	
ดื่มเฉพาะโอกาสพิเศษ/ตามเทศกาล	133	31.7	
ไม่ดื่ม	234	55.7	
รวม	420	100.0	
6. ความถี่ของการดื่มเหล้าปั่น			
ดื่มทุกวัน	11	2.6	
ดื่ม 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์	39	9.3	
ดื่ม 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์	21	5.0	
ดื่ม 1-2 ครั้งต่อเดือน	37	8.8	
ดื่มเฉพาะโอกาสพิเศษ/ตามเทศกาล	143	34.0	
ไม่ดื่ม	169	40.2	
รวม	420	100.0	
7. บุคคลที่กลุ่มตัวอย่างดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ด้วย			
ดื่มคนเดียว	123	29.3	
ดื่มกับเพื่อนสนิท	373	88.8	
ดื่มกับสมาชิกในครอบครัว	113	26.9	
รวม	420	100.0	
8. สถานที่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่าง			
ที่บ้านหรือที่พัก	172	41.0	
ที่บ้านเพื่อน	81	19.3	
ที่ร้านอาหาร/ร้านคาราโอเกะ	167	39.8	
รวม	420	100.0	

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
9. ค่าใช้จ่ายต่อเดือนที่ใช้ในการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์			
ของกลุ่ม ตัวอย่าง			
น้อยกว่า 500 บาท	123	29.3	
500 – 1,000 บาท	139	33.1	
1,001 - 1,500 บาท	97	23.1	
1,501 – 2,000 บาท	30	7.1	
2,001 - 2,500 บาท	14	3.3	
2,501 – 3,000 บาท	17	4.0	
รวม	420	100.0	
10. การประสบอุบัติเหตุจากการขับขี่ภายหลังการดื่ม			
เครื่องดื่มที่มี			
แอลกอฮอล์	390	92.9	
ไม่เคย	29	6.9	
เคย			
รวม	420	100.0	

4.6 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน : นักศึกษาที่มีปัจจัยด้านบุคลิก ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อม และเพื่อนต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์แตกต่างกัน

ผลการศึกษามีดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน พบว่าค่าที่ได้จากการทดสอบด้วย F-test ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ของความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ มีค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 ซึ่งหมายความว่า เพศที่ต่างกันมีความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ด้านทำให้เพื่อนในกลุ่มยอมรับ เป็นยาที่ทำให้เจริญอาหาร และทำให้สร้างสัมพันธ์ได้ง่าย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (ดังตารางที่ 4.8.)

ตารางที่ 4.8
ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์
ของกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน

ความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์	t	Sig.	ความต่าง
ทำให้กล้าแสดงออก	1.503	.221	ไม่แตกต่าง
ทำให้ลืมปัญหาความเครียดต่าง ๆ	2.069	.151	ไม่แตกต่าง
ทำให้เพื่อนในกลุ่มยอมรับ	5.465	.020*	แตกต่าง
สังคมยอมรับ	.316	.574	ไม่แตกต่าง
เป็นยาทำให้เจริญอาหาร	6.169	.013*	แตกต่าง
ทำให้เท่ มีเสน่ห์	.121	.728	ไม่แตกต่าง
ทำให้สร้างสัมพันธไมตรีได้ง่าย	7.245	.007*	แตกต่าง
ไม่ทำให้เสียการเรียน การงาน	2.603	.107	ไม่แตกต่าง
ทำให้ร่างกายทรุดโทรมอ่อนแอ	2.883	.090	ไม่แตกต่าง
ทำให้ค่าใช้จ่ายในครอบครัวไม่พอเพียง	.053	.818	ไม่แตกต่าง
ดีกว่าเจ้าชู้	1.227	.269	ไม่แตกต่าง
มีหยิ่งตามโฆษณา ทำให้ผู้ดื่มดูเป็นคนมีระดับมากขึ้น	.842	.359	ไม่แตกต่าง

* $p < 0.05$

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน พบว่าค่าที่ได้จากการทดสอบด้วย F-test ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ของความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ มีค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 ซึ่งหมายความว่าอายุที่ต่างกันมีความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ด้านทำให้ลืมปัญหาความเครียดต่าง ๆ และทำให้เพื่อนในกลุ่มยอมรับแตกต่างกันที่ระดับ .05 (ดังตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.9
ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์
ของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน

ความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์	F	Sig.	ความต่าง
ทำให้กล้าแสดงออก	1.582	.151	ไม่แตกต่าง
ทำให้ลืมปัญหาความเครียดต่าง ๆ	2.694	.014*	แตกต่าง
ทำให้เพื่อนในกลุ่มยอมรับ	2.933	.008*	แตกต่าง
สังคมยอมรับ	.975	.442	ไม่แตกต่าง
เป็นยาทำให้เจริญอาหาร	.637	.701	ไม่แตกต่าง
ทำให้เท่ มีเสน่ห์	1.742	.110*	ไม่แตกต่าง
ทำให้สร้างสัมพันธไมตรีได้ง่าย	.940	.466	ไม่แตกต่าง
ไม่ทำให้เสียการเรียน การงาน	.861	.524	ไม่แตกต่าง
ทำให้ร่างกายทรุดโทรมอ่อนแอ	1.136	.341	ไม่แตกต่าง
ทำให้ค่าใช้จ่ายในครอบครัวไม่พอเพียง	.582	.745	ไม่แตกต่าง
ดีกว่าเจ้าชู้	.581	.745	ไม่แตกต่าง
มีหยึดตามโฆษณา ทำให้ผู้ดื่มดูเป็นคนมีระดับมากขึ้น	.249	.960	ไม่แตกต่าง

* $p < 0.05$

3. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานที่ศึกษาต่างกัน พบว่าค่าที่ได้จากการทดสอบด้วย F-test ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ของทัศนคติที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ มีค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 ซึ่งหมายความว่า สถานที่ศึกษาต่างกันมีทัศนคติที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ด้านทำให้กล้าแสดงออก ทำให้เพื่อนในกลุ่มยอมรับ เป็นยาทำให้เจริญอาหาร ทำให้เท่ มีเสน่ห์ ทำให้สร้างสัมพันธไมตรีได้ง่าย ไม่ทำให้เสียการเรียน การงาน ทำให้ร่างกายทรุดโทรมอ่อนแอ ด้านดีกว่าเจ้าชู้ แตกต่างกันที่ระดับ .05 (ดังตารางที่ 4.10)

ตารางที่ 4.10
ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์
ของกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานศึกษาต่างกัน

ความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์	t	Sig.	ความต่าง
ทำให้กล้าแสดงออก	12.193	.001*	แตกต่าง
ทำให้ลืมปัญหาความเครียดต่าง ๆ	1.139	.286	ไม่แตกต่าง
ทำให้เพื่อนในกลุ่มยอมรับ	40.309	.000*	แตกต่าง
สังคมยอมรับ	.049	.825	ไม่แตกต่าง
เป็นยาทำให้เจริญอาหาร	5.112	.024*	แตกต่าง
ทำให้เท่ มีเสน่ห์	18.701	.000*	แตกต่าง
ทำให้สร้างสัมพันธไมตรีได้ง่าย	6.236	.013*	แตกต่าง
ไม่ทำให้เสียการเรียน การงาน	9.855	.002*	แตกต่าง
ทำให้ร่างกายทรุดโทรมอ่อนแอ	7.828	.005*	แตกต่าง
ทำให้ค่าใช้จ่ายในครอบครัวไม่พอเพียง	.269	.604	ไม่แตกต่าง
ดีกว่าเจ้าชู้	5.626	.018*	แตกต่าง
มีหยิ่งตามโฆษณา ทำให้ผู้ดื่มดูเป็นคนมีระดับมากขึ้น	.824	.365	ไม่แตกต่าง

* $p < 0.05$

4. ผลการเปรียบเทียบระดับทัศนคติที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างที่มีคณะที่กำลังศึกษาต่างกัน พบว่าค่าที่ได้จากการทดสอบด้วย F-test ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ของทัศนคติที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ มีค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 ซึ่งหมายความว่าคณะที่กำลังศึกษาต่างกันมีทัศนคติที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ด้านทำให้ลืมปัญหาความเครียดต่าง ๆ ทำให้เพื่อนในกลุ่มยอมรับ ทำให้เท่ มีเสน่ห์ และไม่ทำให้เสียการเรียน การงานแตกต่างกันที่ระดับ .05 (ดังตารางที่ 4.11)

ตารางที่ 4.11
ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์
ของกลุ่มตัวอย่างที่มีคณะที่ศึกษาต่างกัน

ความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์	t	Sig.	ความต่าง
ทำให้กล้าแสดงออก	.899	.482	ไม่แตกต่าง
ทำให้ลืมปัญหาความเครียดต่าง ๆ	2.922	.013	แตกต่าง
ทำให้เพื่อนในกลุ่มยอมรับ	6.686	.000	แตกต่าง
สังคมยอมรับ	1.004	.415	ไม่แตกต่าง
เป็นยาทำให้เจริญอาหาร	1.052	.386	ไม่แตกต่าง
ทำให้เท่ มีเสน่ห์	6.196	.000	แตกต่าง
ทำให้สร้างสัมพันธไมตรีได้ง่าย	2.217	.052	ไม่แตกต่าง
ไม่ทำให้เสียการเรียน การงาน	2.889	.014	แตกต่าง
ทำให้ร่างกายทรุดโทรมอ่อนแอ	1.008	.413	ไม่แตกต่าง
ทำให้ค่าใช้จ่ายในครอบครัวไม่พอเพียง	.928	.462	ไม่แตกต่าง
ดีกว่าเจ้าชู้	.820	.536	ไม่แตกต่าง
มีหยิ่งตามโฆษณา ทำให้ผู้ดื่มดูเป็นคนมีระดับมากขึ้น	.576	.718	ไม่แตกต่าง

* $p < 0.05$

5. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างที่มีผลการเรียนที่ผ่านมาต่างกัน พบว่าค่าที่ได้จากการทดสอบด้วย F-test ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ของความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ มีค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 ซึ่งหมายความว่า ผลการเรียนที่ผ่านมาต่างกันมีความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ด้านทำให้กล้าแสดงออก ทำให้ลืมปัญหาความเครียดต่าง ๆ ทำให้เพื่อนในกลุ่มยอมรับและสังคมยอมรับแตกต่างกันที่ระดับ .05 (ดังตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4.12
ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์
ของกลุ่มตัวอย่างที่มีผลการเรียนต่างกัน

ความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์	t	Sig.	ความต่าง
ทำให้กล้าแสดงออก	2.436	.047	แตกต่าง
ทำให้ลิ้มปัญหาความเครียดต่าง ๆ	2.532	.040	แตกต่าง
ทำให้เพื่อนในกลุ่มยอมรับ	3.038	.017	แตกต่าง
สังคมยอมรับ	2.982	.019	แตกต่าง
เป็นยาทำให้เจริญอาหาร	2.015	.092	ไม่แตกต่าง
ทำให้เท่ มีเสน่ห์	1.041	.386	ไม่แตกต่าง
ทำให้สร้างสัมพันธได้ง่าย	1.381	.240	ไม่แตกต่าง
ไม่ทำให้เสียการเรียน การงาน	.715	.582	ไม่แตกต่าง
ทำให้ร่างกายทรุดโทรมอ่อนแอ	1.807	.127	ไม่แตกต่าง
ทำให้ค่าใช้จ่ายในครอบครัวไม่พอเพียง	.524	.718	ไม่แตกต่าง
ดีกว่าเจ้าชู้	.778	.540	ไม่แตกต่าง
มีหย้อตามโฆษณา ทำให้ผู้ดื่มดูเป็นคนมีระดับมากขึ้น	1.357	.248	ไม่แตกต่าง

* $p < 0.05$

6. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ที่ได้รับต่อเดือนต่างกัน พบว่าค่าที่ได้จากการทดสอบด้วย F-test ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ของความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ มีค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 ซึ่งหมายความว่า รายได้ที่ได้รับต่อเดือนต่างกันมีความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ด้านทำให้ลิ้มปัญหาความเครียดต่าง ๆ ทำให้เพื่อนในกลุ่มยอมรับ เป็นยาทำให้เจริญอาหาร ทำให้เท่ มีเสน่ห์ ทำให้สร้างสัมพันธได้ง่ายและไม่ทำให้เสียการเรียน การงานแตกต่างกันที่ระดับ .05 (ดังตารางที่ 4.13)

ตารางที่ 4.13
ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์
ของกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ที่ได้รับต่อเดือนต่างกัน

ความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์	t	Sig.	ความต่าง
ทำให้กล้าแสดงออก	1.810	.145	ไม่แตกต่าง
ทำให้ลืมปัญหาความเครียดต่าง ๆ	4.326	.005	แตกต่าง
ทำให้เพื่อนในกลุ่มยอมรับ	6.953	.000	แตกต่าง
สังคมยอมรับ	1.990	.115	ไม่แตกต่าง
เป็นยาทำให้เจริญอาหาร	3.557	.014	แตกต่าง
ทำให้เท่ มีเสน่ห์	8.961	.000	แตกต่าง
ทำให้สร้างสัมพันธไมตรีได้ง่าย	5.452	.001	แตกต่าง
ไม่ทำให้เสียการเรียน การงาน	3.014	.030	แตกต่าง
ทำให้ร่างกายทรุดโทรมอ่อนแอ	1.303	.273	ไม่แตกต่าง
ทำให้ค่าใช้จ่ายในครอบครัวไม่พอเพียง	.799	.495	ไม่แตกต่าง
ดีกว่าเจ้าชู้	.472	.702	ไม่แตกต่าง
มีหยิ่งตามโฆษณา ทำให้ผู้ดื่มดูเป็นคนมีระดับมากขึ้น	.445	.721	ไม่แตกต่าง

* $p < 0.05$

7. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างที่มีแหล่งที่มาของรายได้ต่างกัน พบว่าค่าที่ได้จากการทดสอบด้วย F-test ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ของทัศนคติที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ มีค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 ซึ่งหมายความว่า แหล่งที่มาของรายได้ที่ต่างกันมีความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ด้านทำให้ลืมปัญหาความเครียดต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (ดังตารางที่ 4.14)

ตารางที่ 4.14
ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์
ของกลุ่มตัวอย่างที่มีแหล่งที่มาของรายได้ต่างกัน

ความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์	t	Sig.	ความต่าง
ทำให้กล้าแสดงออก	.910	.458	ไม่แตกต่าง
ทำให้ลืมนปัญหาความเครียดต่าง ๆ	3.190	.013*	แตกต่าง
ทำให้เพื่อนในกลุ่มยอมรับ	.593	.668	ไม่แตกต่าง
สังคมยอมรับ	1.200	.310	ไม่แตกต่าง
เป็นยาทำให้เจริญอาหาร	1.096	.358	ไม่แตกต่าง
ทำให้เท่ห์ มีเสน่ห์	1.016	.399	ไม่แตกต่าง
ทำให้สร้างสัมพันธได้ง่าย	1.106	.353	ไม่แตกต่าง
ไม่ทำให้เสียการเรียน การงาน	.796	.529	ไม่แตกต่าง
ทำให้ร่างกายทรุดโทรมอ่อนแอ	1.883	.113	ไม่แตกต่าง
ทำให้ค่าใช้จ่ายในครอบครัวไม่พอเพียง	1.141	.336	ไม่แตกต่าง
ดีกว่าเจ้าชู้	.270	.897	ไม่แตกต่าง
มีหยื่อตามโฆษณา ทำให้ผู้ดื่มดูเป็นคนมีระดับมากขึ้น	.800	.525	ไม่แตกต่าง

* $p < 0.05$

4.7 ผลการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการ ในการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

ผู้ศึกษาสามารถสรุปผลการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการในการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งได้จากศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

ประเทศไทยได้มีนโยบาย กฎหมาย และมาตรการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มาเป็นเวลานานแล้ว จากการศึกษาของกนิษฐา ไทยกล้า. (2550 : 17) พบว่า กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในประเทศไทย ประกอบด้วย

4.7.1 การควบคุมฉลาก

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2540 กำหนดให้สุราเป็นอาหารที่ต้องมีฉลาก โดยต้องแสดงข้อความ “คำเตือน : การดื่มสุราทำให้ความสามารถในการจับพืชนานพาหนะลดลง”

4.7.2 จำกัดกลุ่มผู้บริโภค

ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 294 ระบุว่า “ห้ามมิให้ผู้เฒ่าชรา หรือให้ผู้สูงอายุ หรือผู้พิการ หรือผู้ทุพพลภาพ หรือผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ หรือผู้ที่มีอาการป่วยทางจิต หรือผู้ที่มีอาการป่วยทางประสาท” ซึ่ง “เด็ก” หมายถึง ผู้ซึ่งอายุไม่ครบ 18 ปีบริบูรณ์

4.7.3 จำกัดการโฆษณาทางสื่อวิทยุและโทรทัศน์

ในประกาศกรมประชาสัมพันธ์ได้กำหนดไว้ว่า “ห้ามทำการโฆษณาสุราประเภทสุรากลั่น ซึ่งมีแอลกอฮอล์สูงกว่า 15 ดีกรีขึ้นไป ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ ระหว่างเวลา 05.00 – 22.00 น.”

4.7.4 ห้ามคนเมาขับรถ

พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 43 กำหนดไว้ว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดขับขี่รถขณะเมาสุราหรือของเมาอย่างอื่น”

กระทรวงมหาดไทย ได้พิจารณาออกกฎกระทรวง “โดยกำหนดให้มีการตรวจวัดปริมาณแอลกอฮอล์ในเลือดของผู้ขับขี่ ต้องไม่เกิน 50 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์”

ปริมาณการดื่มที่มีความผิด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับตั้งแต่ 2,000 – 10,000 บาท คือ เหล้าผสมโซดา 2 แก้ว หรือเบียร์ 3 แก้ว

4.7.5 การจำกัดเวลาจำหน่ายสุรา

กฎกระทรวงการคลังฉบับที่ 35 ข้อ 2 (พ.ศ.2540) กำหนดเวลาการจำหน่ายสุราไว้ 2 ระยะ ในช่วง 1 วันช่วงแรก ตั้งแต่ 11.00 น. – 14.00 น. และช่วงที่สอง ตั้งแต่ 17.00 น. – 24.00 น.

นอกเหนือจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยดังกล่าวข้างต้นแล้ว องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ ได้ร่วมมือกันกำหนดมาตรการควบคุมฉลากเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ผสมอยู่ทุกชนิด ดังเช่นสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ซึ่งเป็นหน่วยงานสำคัญของกระทรวงสาธารณสุข มีหน้าที่ดูแลสุรานำเข้าคือสุราต่างประเทศ ส่วนสุราของไทย กรมสรรพสามิตควบคุม สำหรับกฎกระทรวงฉบับใหม่จะควบคุมดูแลในส่วนของการฉลาก โดยบังคับให้เขียนคำเตือนบนฉลาก ในเบื้องต้นเน้นเรื่องการดื่มสุราเป็นสาเหตุหนึ่งที่จะนำไปสู่อุบัติเหตุเดือนเรื่องสุราเป็นอันตรายต่อสตรีมีครรภ์ เป็นต้น และเพิ่มหลักการควบคุมโฆษณาสุรา 3 ข้อ ได้แก่

ข้อ 1 ห้ามโฆษณาที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจว่า การดื่มสุราจะทำให้ประสบความสำเร็จทางสังคม ทางเพศ เสริมสร้างสมรรถภาพทางเพศ

ข้อ 2 ห้ามมีภาพผู้หญิงแต่งกายไม่สุภาพ

ข้อ 3 ให้มีคำแนะนำที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

4.7.6 นโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ได้ถือกำเนิดขึ้นจากแนวคิดและวิวัฒนาการของกฎหมายและนโยบายต่าง ๆ มากมายหลายปีแล้ว ซึ่งสามารถสรุปวิวัฒนาการของกฎหมายต่าง ๆ ไว้ได้ดังนี้ (บัณฑิต ศรีไพศาล และคณะ. 2546)

วิวัฒนาการนโยบายการควบคุมปัญหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อาจมองได้เป็นแนวคิดใหญ่ ๆ 3 แนวคิดด้วยกัน คือ **แนวคิดแรก** เน้นเป้าหมายการกำหนดนโยบายเพื่อประโยชน์ของรัฐ **แนวคิดที่สอง** เริ่มเน้นเป้าหมายการกำหนดนโยบายควบคุมอุปทานและควบคุมผลกระทบอุบัติเหตุจราจร และ **แนวคิดที่สาม** เป็นการเน้นเป้าหมายการกำหนดนโยบายควบคุมปัญหาแอลกอฮอล์เพื่อประโยชน์ด้านสุขภาพของประชาชนและสังคมโดยรวม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. รัฐบาลรายได้จากการดำเนินธุรกิจสุราด้วยวิธีผูกขาด โดยให้เอกชนผูกขาดดำเนินการแล้วเปลี่ยนมาเป็นรัฐผูกขาดมาดำเนินการเอง
2. รัฐส่งเสริมการดำเนินธุรกิจสุราโดยการเปิดเสรีการผลิตสุรา และการสนับสนุนการผลิตและจำหน่ายสุรา ซึ่งทั้งหมดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาเชิงเศรษฐกิจ และการจัดเก็บรายได้เข้ารัฐสูงสุด

4.7.7 มาตรการลด ละ เลิกการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้นำเสนอมาตรการเพื่อลดการบริโภคและลดผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังต่อไปนี้

4.7.7.1 การให้ความสำคัญกับกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีที่ประกาศใช้แล้ว โดยการบังคับใช้อย่างจริงจัง ได้แก่

- มาตรการจำกัดอายุผู้ซื้อ ไม่ให้จำหน่ายแก่เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี โดยอาศัย พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และ พ.ร.บ.สถานบริการ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546
- มาตรการควบคุมเวลาการจำหน่าย ภายในเวลา 11.00–14.00 น. และ 17.00–24.00 น. โดยอาศัยกฎกระทรวงการคลังฉบับที่ 35 ข้อ 2 พ.ศ. 2540

- **มาตรการการอบรมผู้ขายและความรับผิดชอบทางกฎหมาย** โดยอาศัย พ.ร.บ. สถานบริการ พ.ศ. 2509 ห้ามจำหน่ายผู้เมาสุรา และ พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ห้ามจำหน่ายแก่เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี

- **มาตรการจัดระเบียบการโฆษณา** โดยอาศัยมติ ค.ร.ม. วันที่ 29 กรกฎาคม 2546 กำหนดให้การโฆษณาเครื่องดื่มทางสื่อสิ่งพิมพ์และป้ายกลางแจ้ง ต้องมีคำเตือนและห้ามป้ายโฆษณาอยู่ใกล้สถานศึกษาทุกระดับภายในรัศมี 500 เมตร

- **มาตรการการจำกัดการโฆษณาทางวิทยุและโทรทัศน์** โดยอาศัยประกาศกรมประชาสัมพันธ์ 25 กันยายน 2546 บังคับใช้ 1 ตุลาคม 2546 ข้อ 1 ห้ามโฆษณาเครื่องดื่มทุกชนิดที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ ตั้งแต่เวลา 05.00 น. – 22.00 น. และข้อ 2 และต้องห้ามตามข้อ 1 ระหว่าง 22.00 น. – 05.00 น. ให้กระทำได้เฉพาะการเสนอภาพลักษณ์ของบริษัทหรือกิจการเท่านั้น และให้แสดงคำเตือนตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยากำหนด

- **มาตรการลดอุบัติเหตุจากรถจักรยานยนต์** ครอบคลุมมาตรการคุ้มครองและการตรวจระดับแอลกอฮอล์ การกำหนดผู้ขับขี่ปลอดแอลกอฮอล์ และมาตรการต่อผู้ฝ่าฝืนซ้ำซาก อาศัย พ.ร.บ. จราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 43 ห้ามมิให้ผู้ขับขี่รถในขณะที่เมาสุราหรือของเมาอย่างอื่น

4.7.7.2 มาตรการที่ควรสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อพิจารณากำหนดให้มีขึ้นหรือดำเนินการเพิ่มเติม

- กลุ่มมาตรการควบคุม ได้แก่ มาตรการจำกัดการเข้าถึงการหาซื้อและการดื่ม ครอบคลุมการจำกัดช่องทางการจำหน่ายและดื่ม การจำกัดเวลาการจำหน่ายและดื่ม มาตรการทางราคาและภาษี มาตรการคุ้มครองระดับแอลกอฮอล์อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิผล และมาตรการลดระดับที่ไม่ผิดกฎหมายของแอลกอฮอล์ในลมหายใจและในเลือด และมาตรการกำหนดระดับแอลกอฮอล์ในเลือดเท่ากับ 0 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ในเยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี เป็นต้น

- กลุ่มมาตรการรณรงค์เชิงชุมชน ได้แก่ มาตรการทางการศึกษาและรณรงค์ให้ความรู้ปลูกจิตสำนึกอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพประสิทธิผล มาตรการสนับสนุนให้เกิดชุมชนผู้ปฏิบัติ (Community of Practice) ในการลด ละ เลิกการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นต้น

4.7.8 การกำหนดนโยบายควบคุมปัญหาการดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อประโยชน์ด้านสุขภาพของประชาชน และสังคมโดยรวม (พ.ศ. 2544 – ปัจจุบัน)

4.7.8.1 มาตรการควบคุมการโฆษณา

มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 29 กรกฎาคม 2546 เห็นชอบและมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการตามมาตรการและแผนงาน/โครงการที่ต้องเร่งดำเนินการระยะสั้น โดยกำหนดให้ห้ามเผยแพร่สปอตโฆษณาเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์หรือสปอตโฆษณาของบริษัทผู้ผลิต ห้ามการโฆษณาประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบ รวมทั้งห้ามแสดงเครื่องหมายการค้า ชื่อผลิตภัณฑ์ ชื่อบริษัทผู้ผลิตเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ ทั้งภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว ตลอดจนกล่าวถึงผู้สนับสนุนรายการ และห้ามเผยแพร่ภาพโฆษณา (ทุกรูปแบบ) ในรายการถ่ายทอดการแข่งขันกีฬาภายในประเทศทางวิทยุและโทรทัศน์ในช่วงเวลา 05.00 – 22.00 น. และให้โฆษณาได้เฉพาะภาพลักษณ์ของบริษัทหรือกิจการ โดยห้ามการโฆษณาในลักษณะชักชวนให้บริโภคหรืออวดอ้างสรรพคุณของผลิตภัณฑ์โดยเด็ดขาด ในช่วงเวลา 22.00 – 05.00 น. และกำหนดให้การโฆษณาป้ายกลางแจ้งต้องระบุค่าเดือน

4.7.8.2 มาตรการควบคุมการเข้าถึงและหาซื้อ

นโยบายการจำกัดอายุผู้ซื้อและดื่มสุราไม่ให้ต่ำกว่า 18 ปี พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 (ให้ไว้ ณ วันที่ 24 กันยายน 2546) มาตรา 26 (10) ระบุว่าภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการจำหน่าย แลกเปลี่ยน ให้สุราหรือบุหรี่แก่เด็ก เว้นแต่การปฏิบัติทางการแพทย์ และมาตรา 45 ห้ามมิให้เด็กซื้อหรือเสพสุราหรือบุหรี่ หรือเข้าไปในสถานที่เฉพาะเพื่อการจำหน่ายหรือเสพสุราหรือบุหรี่ หากฝ่าฝืน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบถามเด็กเพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก และมีหนังสือเรียกผู้ปกครองมาร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือ และมีข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับวิธีการและระยะเวลาในการจัดให้เด็กทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์

มติคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2547 กำหนดห้ามจำหน่ายสุราในสถานศึกษา ศาสนสถาน (มติ ค.ร.ม. พ.ศ. 2547 และห้ามจำหน่ายสุราในปั้มน้ำมัน พ.ศ. 2548)

4.7.8.3 มาตรการรณรงค์

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 275) พ.ศ. 2546 (อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 6 (10) แห่งพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522) กำหนดข้อความคำเตือนมีดังนี้ “ห้ามจำหน่ายสุราแก่เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี” การดื่มสุราทำให้ความสามารถในการขับขี้ดลดลง” และ “เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี

ไม่ควรดื่ม” เป็นภาษาไทย โดยใช้ตัวอักษรเส้นที่ขนาดความสูงไม่น้อยกว่า 5 มิลลิเมตร อยู่ในกรอบที่แยกส่วนจากข้อความอื่นสีของกรอบและข้อความตัดกับสีพื้นของฉลากจนเห็นได้ชัดเจน

ต่อมา 22 มีนาคม 2548 ประกาศกระทรวงสาธารณสุข กำหนดหลักเกณฑ์การโฆษณาที่มีส่วนผสมแอลกอฮอล์ ว่าด้วยเรื่องคำเตือนในโฆษณา (ฉบับที่ 2) มี 6 ข้อความ ได้แก่ 1) การดื่มสุรามีความสามารถในการขับขี่ยานพาหนะลดลง 2) การดื่มสุรามีอันตรายต่อสุขภาพและการบั่นทอนสติสัมปชัญญะ 3) การดื่มสุรามีทำให้ดื่บแข็งและเสื่อมสมรรถภาพทางเพศ 4) เมมาแล้วขับ อาจพิการหรือตายได้ 5) ดื่บสุราอาจทำให้ขาดสติและเสียชีวิต 6) ดื่บสุราผิดศีลข้อ 5 โดยผู้ประกอบการจะต้องแสดงคำเตือนตั้งแต่ 1 – 6 เวียนไปตามลำดับให้ครบทุกคำเตือนทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนชิ้นงานโฆษณา

มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 27 กรกฎาคม 2547 เห็นชอบมาตรการรณรงค์และควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และให้จัดตั้งกองทุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) พิจารณาจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการตามมาตรการกำหนดให้วันอาทิตย์เป็นวันครอบครัวแข็งแรง (Healthy Family Day) ของสังคมไทย โดยให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องหามาตรการควบคุมและรณรงค์ให้มีการงดดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บุหรี่ รวมทั้งอบายมุขสิ่งเสพติดอื่น ๆ ที่ทำลายสุขภาพคนไทย ตลอดจนส่งเสริมให้ประชาชนแต่ละครอบครัวมีกิจกรรมร่วมกัน เพื่อสร้างความอบอุ่นในครอบครัวทุกวันอาทิตย์ ซึ่งเป็นวันหยุดราชการ มาตรการนี้เป็นหลักการที่ดี แต่ในทางปฏิบัติยังไม่มีการดำเนินการอย่างจริงจัง

4.7.8.4 มาตรการรณรงค์ซึ่งดำเนินการโดยเครือข่ายองค์กรงดเหล้า

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส) ดำเนินการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา กฐินปลอดเหล้า ปีใหม่ไร้แอลกอฮอล์ ประเพณีสงกรานต์ปลอดเหล้า วัลมันส์...รู้ทันแอลกอฮอล์ และรณรงค์ปลอดเหล้า เป็นต้น

4.7.9 พัฒนาการด้านองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมปัญหาแอลกอฮอล์

4.7.9.1 คณะกรรมการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ (คบอช.)

เกิดขึ้นโดยคำสั่งกระทรวงสาธารณสุขที่ 724/2546 ลงวันที่ 27 สิงหาคม 2546 (ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 29 กรกฎาคม 2546) โดยมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของชาติประสานหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อปฏิบัติตามนโยบาย ควบคุม ติดตาม ประเมินผล ศึกษาวิจัยหรือจัดให้มีการศึกษาวิจัย สนับสนุนหรือจัดให้มีช่องทางความร่วมมือของสาธารณชน พิจารณาเสนอมาตรการหรือปรับปรุง

แก้ไขกฎหมาย จัดตั้งสำนักงานควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ และรายงานผลการดำเนินการของคณะกรรมการให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง ทำให้มีจุดเริ่มต้นของการบูรณาการการทำงานขององค์กรต่าง ๆ ของประเทศอย่างมีเอกภาพ หากกลไกนี้ทำงานจริงจังต่อเนื่องจะเป็นแกนหลักสำคัญระดับชาติในการดำเนินการเพื่อควบคุม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาแอลกอฮอล์ต่อไปในอนาคต

4.7.9.2 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ได้สนับสนุนให้เกิดองค์กรที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการควบคุมปัญหาแอลกอฮอล์อีก 3 องค์กร ได้แก่

- ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) โดยความร่วมมือของกรมสุขภาพจิตและสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ทำหน้าที่วิจัยและจัดการความรู้เพื่อสนับสนุนการดำเนินการควบคุม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาสุรากลุ่มนี้ขึ้นมาเมื่อ 1 กันยายน 2547

- แผนงานนโยบายสาธารณะเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี ภายใต้การดำเนินงานของมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ ทำหน้าที่จัดกระบวนการสื่อสารนโยบายสาธารณะต่อสาธารณสุขชนสื่อมวลชนและฝ่ายการเมือง ผ่านเวทีนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ กำเนิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2547

- เครือข่ายองค์กรงดเหล้า กำเนิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2546 โดยครั้งแรกมีองค์กรกว่า 50 องค์กรร่วมทำกิจกรรม “รณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปลูกกระแสสังคมให้ตระหนักถึงโทษภัยของสุรา และเชิญชวนประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการรณรงค์ในปี พ.ศ. 2547 มีองค์กรเข้าร่วมงานกว่า 150 องค์กร

4.7.10 พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

มาตรการทางด้านกฎหมายที่กำหนดใช้ขึ้นเพื่อลดปัญหาทางด้านเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ได้พัฒนามาจากมาตรการต่าง ๆ ข้างต้น ซึ่งประกอบไปด้วย 7 หมวด ได้แก่

- หมวดที่ 1 คณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ
- หมวดที่ 2 คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
- หมวดที่ 3 สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
- หมวดที่ 4 การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
- หมวดที่ 5 การบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
- หมวดที่ 6 พนักงานเจ้าหน้าที่
- หมวดที่ 7 บทกำหนดโทษ

ซึ่งเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพ ครอบครัว อุบัติเหตุและอาชญากรรม ซึ่งมีผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ จึงสมควรกำหนดมาตรฐานต่าง ๆ ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมทั้งการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อช่วยลดปัญหาและผลกระทบทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ ตลอดจนช่วยสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนโดยให้ตระหนักถึงพิษภัยของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และช่วยป้องกันเด็กและเยาวชนมิให้เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้

4.8 ผลการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับแนวทางการป้องกันหรือลดเลิกการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการป้องกันหรือลดเลิกการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการป้องกันหรือลดเลิกการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา ได้แก่ อาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 1 ราย เจ้าหน้าที่ตำรวจ จำนวน 1 ราย ผู้ประกอบการร้านค้าที่จำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ จำนวน 1 ราย และตัวแทนคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กรุงเทพมหานคร จำนวน 1 ราย ซึ่งผลการศึกษามีดังนี้

4.8.1 ท่านคิดอย่างไรต่อนโยบายและกฎหมายควบคุมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

“นโยบายและกฎหมายคืออยู่แล้วนะ แต่ผมคิดว่าครูอาจารย์หรือนุคลากรของสถานศึกษาจริงจังกับการเอนนโยบายหรือกฎหมายมาปฏิบัติมากแค่ไหน ผมคิดว่าทางมหาวิทยาลัยควรวางมาตรการเข้มงวดมากกว่านี้ เนื่องจากที่ผ่านมการลงโทษไม่เด็ดขาด ทำให้นักศึกษาไม่ได้ใส่ใจกฎระเบียบมากนัก บางคนไม่รู้ด้วยซ้ำว่ามหาวิทยาลัยมีนโยบายเรื่องนี้อะไรบ้าง”

(ผู้ประกอบการร้านค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. สัมภาษณ์ : 16 มิถุนายน 2554)

“ผมคิดว่านโยบายและกฎหมายค่อนข้างชัดเจน เพราะก่อนจะกำหนดขึ้นมามีการให้ทุกภาคส่วนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วม หากแต่ปัญหาการดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาสำคัญเลยคือสถาบันการศึกษาจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการน่านโยบายไปปฏิบัติมากกว่านี้ โดยควรประสานขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการจัดเจ้าหน้าที่ร่วมออกตรวจสอบสอดส่องดูแลนักศึกษาที่ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานศึกษา เช่น เจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากกรุงเทพมหานคร หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจออกตรวจตราร่วมกันตามสถานที่แหล่งมั่วสุมต่าง ๆ”

(คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัด. สัมภาษณ์ : 15 พฤษภาคม 2554)

“ผมคิดว่านโยบายและกฎหมายค่อนข้างดีอยู่แล้ว และเท่าที่ทราบสถานศึกษาทุกแห่งต่างก็มีมาตรการและกฎระเบียบที่เข้มงวดอยู่แล้ว ตัวผมเองมองว่าควรเน้นที่การกวดขันและดำเนินคดีตามกฎหมายแก่บุคคลที่ยุ่ยงส่งเสริมช่วยเหลือ หรือสนับสนุนให้นักศึกษาดื่มแอลกอฮอล์อย่างเคร่งครัด”

(เจ้าหน้าที่ตำรวจ. สัมภาษณ์ : 13 ธันวาคม 2553)

“ผมคิดว่านโยบายเขียนไว้ดีมาก แต่สิ่งสำคัญคือการนำนโยบายไปปฏิบัติมากกว่า ผมว่ามหาวิทยาลัยแต่ละแห่งจะต้องมีการบังคับใช้กฎระเบียบข้อบังคับอย่างจริงจัง มีการตรวจติดตามพฤติกรรมเสี่ยงของนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งนำเสนอผลการดำเนินงานเกี่ยวกับพฤติกรรมนักศึกษาต่อที่ประชุมประจำเดือนของผู้บริหารมหาวิทยาลัย เพื่อหาแนวทางร่วมกันในการป้องกันแก้ไขพฤติกรรมเสี่ยงของนักศึกษา”

(อาจารย์มหาวิทยาลัย. สัมภาษณ์ : 19 มีนาคม 2554)

สรุปผลการสัมภาษณ์ได้แนวทางการป้องกันหรือลดเลิกการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา ในส่วนนโยบายและกฎหมายควบคุมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ว่า นโยบายและกฎหมายควบคุมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์นั้น มีความครอบคลุมชัดเจนดี หากแต่สถาบันการศึกษาจะต้องมีการบังคับใช้กฎระเบียบข้อบังคับอย่างจริงจัง ตลอดจนมีการติดตามและประเมินผลพฤติกรรมเสี่ยงต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งมีการประสานขอความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการร่วมออกตรวจตามแหล่งมั่วสุมต่างๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา

4.8.2 ท่านคิดว่าควรทำอย่างไรจึงจะช่วยป้องกันเยาวชนไม่ให้ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ได้

“ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่มาตรวจตามร้านค้าอย่างน้อยเดือนละครั้ง และทางร้านควรทำการตรวจบัตรประชาชนของลูกค้าก่อนเข้าร้านทุกคน ถ้าอายุไม่ถึง 20 ก็ไม่ควรให้เข้าไปในร้าน หรือไม่ควรขายเหล้าให้อีกอย่างร้านค้าต้องเคร่งครัดในการขายตามเวลาที่กำหนด คือ 11.00 น. ถึง 14.00 น. และ 17.00 น. ถึง 24.00 น.”

(ผู้ประกอบการร้านค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. สัมภาษณ์ : 16 มิถุนายน 2554)

“การป้องกันแก้ไขทำด้วยวิธีการด้านการประชาสัมพันธ์ ให้ร้านค้าและนักศึกษาได้มีความเข้าใจร่วมกัน ถ้าหากร้านค้าใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย นอกจากจะดำเนินคดีในความผิดที่กระทำนั้นแล้ว มาตรการทางด้านการปกครอง เช่น พักใช้ เพิกถอนใบอนุญาตก็อาจช่วยยับยั้งได้ อีกทางหนึ่ง นอกจากนั้นคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ควรแต่งตั้งคณะทำงานและจัด

ชุดปฏิบัติการติดตามการบังคับใช้กฎหมาย โดยต้องดำเนินการสำรวจและตรวจสอบสถานบริการ ร้านค้าจำหน่ายสุรา ร้านจำหน่ายเหล้าปั่น และร้านอาหารที่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หากพบมีการฝ่าฝืนกฎหมายต้องดำเนินคดี”

(คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัด. สัมภาษณ์ : 15 พฤษภาคม 2554)

“ตำรวจต้องเข้มงวดกวาดขันว่าร้านไหนขายเหล้าปั่น แล้วปฏิบัติตามกฎหมายหรือเปล่า ถ้าไม่ปฏิบัติตามก็ดำเนินการอย่างเคร่งครัด หากพบเจอการกระทำความผิดก็ให้ดำเนินการเลย ถ้าไม่มีแหล่งพวกนี้เด็กก็คงจะไม่สามารถเข้าถึงได้ ซึ่งก็จะเป็นวิธีสกัดกั้นอีกทางหนึ่ง”

(เจ้าหน้าที่ตำรวจ. สัมภาษณ์ : 13 ธันวาคม 2553)

“ใช้มาตรการทางด้านกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 โดยมีคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กรุงเทพมหานครเป็นเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ แก้ไขปัญหาโดยมาตรการทางด้านกฎหมายและสังคม ไม่ให้มีป้ายโฆษณาชักจูงใจควบคุมการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น จำกัดอายุ เวลา สถานที่ดื่มและขาย”

(อาจารย์มหาวิทยาลัย. สัมภาษณ์ : 19 มีนาคม 2554)

สรุปผลการสัมภาษณ์ได้แนวทางการป้องกันหรือลดเลิกการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ของนักศึกษา ในส่วนการป้องกันเยาวชนไม่ให้ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ว่า คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กรุงเทพมหานครควรจัดให้มีการอบรม สร้างความรู้และความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย และผู้ประกอบการที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เกี่ยวกับพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 แต่งตั้งคณะทำงานและจัดชุดปฏิบัติการบังคับใช้กฎหมาย ให้มีเจ้าหน้าที่มาตรวจตามร้านค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำและต่อเนื่อง หากพบเจอการกระทำความผิดก็ให้ดำเนินการอย่างเคร่งครัด รวมทั้งผู้ประกอบการร้านค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ห้ามขายให้บุคคลอายุต่ำกว่า 20 ปี ตรวจบัตรประชาชนก่อนขาย และต้องขายในเวลาที่ถูกกฎหมายกำหนด

4.8.3 ท่านคิดว่าควรทำอย่างไรจึงจะช่วยให้เยาวชนที่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ได้ลด และเลิกดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ได้

“ให้ความรู้และความเข้าใจแก่เยาวชนให้ทราบถึงพิษภัยจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมทั้งการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีให้กับเยาวชน เช่น ค่ายธรรมะ กิจกรรมสร้างเสริมจริยธรรม คุณธรรม ให้พระมาสอนในสถานศึกษา”

(ผู้ประกอบการร้านค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. สัมภาษณ์ : 16 มิถุนายน 2554)

“จัดกิจกรรมมุ่งเน้นการสร้างทัศนคติและค่านิยมในทางที่ถูกต้อง ร่วมกับระบบการแนะแนวที่จะวิเคราะห์ระดับความคาดหวังหรือพฤติกรรมของเยาวชนแต่ละคน และมีการเรียนการสอนที่จะเหมาะสมในการปรับเปลี่ยนแนวความคิดของเยาวชน รวมทั้งควรสร้างแกนนำเยาวชนต้นแบบที่ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อขยายผลกิจกรรมและสร้างเยาวชนต้นแบบ สร้างกิจกรรมชมเชยยกย่องผู้ที่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น การจัดเวทีกิจกรรมปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สนับสนุนกิจกรรมงดเหล้าเข้าพรรษา โครงการปลอดเหล้าชีวิตมีสุข”

(คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัด. สัมภาษณ์ : 15 พฤษภาคม 2554)

“จัดกิจกรรมร่วมรณรงค์และเฝ้าระวัง ในกลุ่มเยาวชนที่เสี่ยง เพื่อสร้างรูปแบบความร่วมมือกับทุกภาคส่วนเพื่อสร้างความตระหนักของนักเรียน และสถานศึกษาต้องร่วมมืออย่างจริงจัง โดยการใช้สื่อโฆษณาที่เป็นสิ่งที่เยาวชนชอบในตัวบุคคลว่า ถึงเขาไม่ดื่มสุราก็มีความกล้าพอที่จะทำในสิ่งต่างๆ แล้วประสบความสำเร็จในชีวิตได้”

(เจ้าหน้าที่ตำรวจ. สัมภาษณ์ : 13 ธันวาคม 2553)

“สร้างเครือข่ายระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครอง และภาคเครือข่ายอื่นๆ ในการมีส่วนร่วมป้องกันแก้ไขพฤติกรรมเยาวชนไม่ให้มีส่วนไปเกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จัดกิจกรรมทางเลือกที่หลากหลายให้กับเยาวชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ตามความสนใจ และความถนัด เป็นกิจกรรมที่เยาวชนจะได้นำมาใช้เป็นแรงบันดาลใจหรือแบบอย่างที่ดี รวมทั้งขอความร่วมมือจากสื่อมวลชนหรือสื่อสารสนเทศ แพร่ภาพหรือข่าวสารเกี่ยวกับโทษที่เกิดจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรบูรณาการอย่างต่อเนื่องและจริงจัง เพื่อดำเนินการในการสร้างค่านิยมที่ดีให้กับเยาวชน”

(อาจารย์มหาวิทยาลัย. สัมภาษณ์ : 19 มีนาคม 2554)

สรุปผลการสัมภาษณ์ได้แนวทางการป้องกันหรือลดละเลิกการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา ในส่วนแนวทางการช่วยให้เยาวชนที่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ได้ลด และเลิกดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ว่า สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างต่อเนื่อง สร้างแกนนำเยาวชนบุคคลต้นแบบที่ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีให้กับเยาวชน เช่น ค่าธรรมเนียม กิจกรรมสร้างเสริมจริยธรรมคุณธรรม ให้พระมาสอนในสถานศึกษา จัดกิจกรรมทางเลือกที่เหมาะสมและหลากหลายให้กับเยาวชน รวมทั้งขอความร่วมมือจากสื่อมวลชนและทุกหน่วยงานในการสร้างค่านิยมที่ดีให้กับเยาวชน

สรุปแนวทางการป้องกันหรือลดเลิกการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกได้ดังนี้

1. สถาบันการศึกษาจะต้องมีการนำนโยบายและการบังคับใช้กฎหมายข้อบังคับอย่างจริงจัง ตลอดจนมีการติดตามและประเมินผลพฤติกรรมเสี่ยงต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งมีการประสานขอความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการร่วมออกตรวจตามแหล่งมั่วสุมต่างๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา

2. คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กรุงเทพมหานครควรจัดให้มีการอบรมสร้างความรู้และความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย และผู้ประกอบการที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เกี่ยวกับพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 แต่งตั้งคณะทำงานและจัดชุดปฏิบัติการบังคับใช้กฎหมาย ให้มีเจ้าหน้าที่มาตรวจตามร้านค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำและต่อเนื่อง หากพบเจอการกระทำความผิดก็ให้ดำเนินการอย่างเคร่งครัด รวมทั้งผู้ประกอบการร้านค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ห้ามขายให้บุคคลอายุต่ำกว่า 20 ปี ตรวจบัตรประชาชนก่อนขาย และต้องขายในเวลาที่ถูกกฎหมายกำหนด

3. สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อย่างต่อเนื่อง สร้างแกนนำเยาวชนบุคคลต้นแบบที่ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีให้กับเยาวชน เช่น ค่ายธรรมะ กิจกรรมสร้างเสริมจริยธรรมคุณธรรม ให้พระมาสอนในสถานศึกษา จัดกิจกรรมทางเลือกที่เหมาะสมและหลากหลายให้กับเยาวชน รวมทั้งขอความร่วมมือจากสื่อมวลชน และทุกหน่วยงานในการสร้างค่านิยมที่ดีให้กับเยาวชน

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระตุ้นการดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา และการกำหนดนโยบายบูรณาการเชิงรุก” ครั้งนี้ เป็นการศึกษาตามระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) คือ การศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคล ด้านครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อมและเพื่อน ที่ส่งผลต่อการกระตุ้นการดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา ตลอดจนการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เกี่ยวกับนโยบายและมาตรการในการควบคุมการดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์ แนวทางในการป้องกัน หรือลด เลิกการดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเชิงปริมาณครั้งนี้ เป็นนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวน 2 แห่ง และสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 2 แห่ง ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่อยู่ใกล้สถานที่จำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในรัศมี 500 เมตร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane (1973 : 725) ได้จำนวน 400 คน และสำรองกลุ่มตัวอย่างเพื่อป้องกันความผิดพลาดไว้ 5% ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 420 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเชิงคุณภาพ เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการป้องกันหรือลดเลิกการดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา จำนวน 4 ราย ประกอบด้วย อาจารย์มหาวิทยาลัย เจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้ประกอบการร้านค้าที่จำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และตัวแทนคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กรุงเทพมหานคร

5.1 สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษา “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระตุ้นการดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา และการกำหนดนโยบายบูรณาการเชิงรุก” สรุปได้ดังนี้

5.1.1 ปัจจัยด้านบุคคลของนักศึกษา

พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 20 ปี ซึ่งกำลังศึกษาทั้งในมหาวิทยาลัยรัฐ และมหาวิทยาลัยเอกชนในกลุ่มคณะสังคมศาสตร์ บริหารธุรกิจ และนิติศาสตร์ โดยมีผลการเรียนเฉลี่ยสะสม 2.51-3.00 ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยที่ได้รับต่อเดือนจากบิดา มารดา 5,001-10,000 บาท

5.1.2 ความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา

พบว่า ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษาลำดับแรก คือ การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทำให้ร่างกายทรุดโทรมอ่อนแอ รองลงมาคือการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทำให้ค่าใช้จ่ายในครอบครัวไม่เพียงพอ และเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เป็นยาที่ทำให้เจริญอาหาร เป็นลำดับสุดท้าย

5.1.3 ปัจจัยด้านครอบครัวของนักศึกษา

พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เช่าที่พักอาศัยอยู่กับเพื่อน โดยมีลักษณะที่พักอาศัยเป็นบ้านจัดสรร ส่วนใหญ่มีจำนวนพี่น้องในครอบครัว 1 คน โดยบิดาของนักศึกษาส่วนใหญ่มีการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001- 20,000 บาท ส่วนมารดาของนักศึกษาส่วนใหญ่มีการศึกษาสูงสุดการระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว และมีรายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท โดยครอบครัวของนักศึกษาส่วนใหญ่มีรายได้ในครอบครัวเพียงพอและเหลือเก็บ ส่วนความสัมพันธ์ในครอบครัวโดยภาพรวมของบิดา มารดา และนักศึกษาพบว่าอยู่ในระดับดี ส่วนความถี่ในการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของบุคคลในครอบครัวของนักศึกษาพบว่า บิดาของนักศึกษาส่วนใหญ่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เฉพาะ โอกาสพิเศษหรือช่วงเทศกาลเช่นเดียวกันกับพี่น้องของนักศึกษา ในขณะที่มารดาของนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

5.1.4 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและเพื่อนของนักศึกษา

พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์กับเพื่อน 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ โดยเริ่มทดลองดื่มครั้งแรกเมื่ออายุ 15 ปี ด้วยเหตุผลคืออยากลอง ส่วนใหญ่มีลักษณะการคบเพื่อนแบบถึงไหนถึงกัน จึงให้ความไว้วางใจและเลือกพูดคุยปรึกษากับเพื่อนเมื่อมีปัญหาหรือความเครียด และในกลุ่มนักศึกษาที่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ส่วนใหญ่มีทั้งที่เคยและไม่เคยชวนเพื่อนดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ โดยในกลุ่มที่เคยชวนเพื่อนดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์นั้น พบว่าส่วนใหญ่เพื่อนไม่ปฏิเสธที่จะดื่ม เนื่องจากชอบดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ โดยมีความถี่ในการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ ด้านการเห็นหรือได้ยินโฆษณาเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่เคยเห็นหรือได้ยินโฆษณาเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์จากโทรทัศน์ ส่วนระยะทางของร้านค้าหรือแหล่งที่ซื้อเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์พบว่า ส่วนใหญ่เห็นว่ามิระยะใกล้ และสามารถซื้อขายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์จากร้านค้าที่จำหน่ายได้ตลอดเวลา

ที่เรียก (24 ชั่วโมง) โดยกิจกรรมที่เอื้อต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษานั้นส่วนใหญ่ คือ การฉลองปิดเทอม

5.1.5 ปัจจัยที่ส่งเสริมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา

พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษาลำดับแรก คือ เพื่อน รองลงมาคือ สื่อโทรทัศน์ และญาติพี่น้อง เป็นลำดับสุดท้าย

5.1.6 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและพิษภัยของการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา

พบว่า ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและพิษภัยของการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านลำดับแรกคือการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทำให้เกิดอุบัติเหตุจากการขับขี่ยานยนต์ รองลงมาคือการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์นาน ๆ ทำให้ดับแข็ง และการจำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์หลัง 18.00 น. ผิดกฎหมาย เป็นลำดับสุดท้าย

5.1.7 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา

พบว่า พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษาในปัจจุบัน ทั้งแบบดื่มประจำ/บางครั้ง/บางโอกาสหรือตามเทศกาลนั้น นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ดื่มสุรา บรั่นดี วิสกี้ ไวน์ และเหล้าป่น แต่มักจะดื่มเบียร์เฉพาะโอกาสพิเศษ/ตามเทศกาล โดยดื่มร่วมกับเพื่อนสนิทที่บ้านหรือที่พักรวมๆ ซึ่งค่าใช้จ่ายต่อเดือนที่นักศึกษานำมาใช้ในการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ คือ 500-1,000 บาท ทั้งนี้ นักศึกษาที่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ส่วนใหญ่ไม่เคยประสบอุบัติเหตุจากการขับขี่ภายหลังการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์แต่อย่างใด เนื่องจากนักศึกษากลุ่มใหญ่ไม่ได้ขับขี่รถหลังจากการดื่ม

5.1.8 ผลการทดสอบสมมติฐาน

1. เพศที่ต่างกันมีความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ด้านทำให้เพื่อนในกลุ่มยอมรับ เป็นยาที่ทำให้เจริญอาหาร และทำให้สร้างสัมพันธ์ได้ง่าย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05
2. อายุที่ต่างกันมีความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ด้านทำให้มีปัญหาความเครียดต่าง ๆ และทำให้เพื่อนในกลุ่มยอมรับแตกต่างกันที่ระดับ 0.05

3. สถานที่ศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ด้านทำให้กล้าแสดงออก ทำให้เพื่อนในกลุ่มยอมรับ เป็นยาทำให้เจริญอาหาร ทำให้เท่ มีเสน่ห์ ทำให้สร้างสัมพันธ์ได้ง่าย ไม่ทำให้เสียการเรียน การงาน ทำให้ร่างกายทรุดโทรมอ่อนแอ ด้านดีกว่าเจ้าชู้แตกต่างกันที่ระดับ 0.05

4. คณะที่กำลังศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ด้านทำให้ลืมปัญหาความเครียดต่าง ๆ ทำให้เพื่อนในกลุ่มยอมรับ ทำให้เท่ มีเสน่ห์ และไม่ทำให้เสียการเรียน การงาน แตกต่างกันที่ระดับ 0.05

5. ผลการเรียนที่ผ่านมาต่างกันมีความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ด้านทำให้กล้าแสดงออก ทำให้ลืมปัญหาความเครียดต่าง ๆ ทำให้เพื่อนในกลุ่มยอมรับและสังคมยอมรับ แตกต่างกันที่ระดับ 0.05

6. รายได้ที่ได้รับต่อเดือนต่างกันมีความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ด้านทำให้ลืมปัญหาความเครียดต่าง ๆ ทำให้เพื่อนในกลุ่มยอมรับ เป็นยาทำให้เจริญอาหาร ทำให้เท่ มีเสน่ห์ ทำให้สร้างสัมพันธ์ได้ง่ายและไม่ทำให้เสียการเรียน การงาน แตกต่างกันที่ระดับ 0.05

7. แหล่งที่มาของรายได้ที่ต่างกันมีความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ด้านทำให้ลืมปัญหาความเครียดต่าง ๆ แตกต่างกันที่ระดับ 0.05

5.1.9 นโยบายและมาตรการในการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

ประเทศไทยได้มีนโยบาย กฎหมาย และมาตรการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มาเป็นเวลานานแล้ว โดยกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในประเทศไทยนั้น พบว่ามีวิวัฒนาการของนโยบายการควบคุมปัญหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากแนวคิดใหญ่ ๆ 3 แนวคิดด้วยกัน คือ แนวคิดแรก เน้นเป้าหมายการกำหนดนโยบายเพื่อประโยชน์ของรัฐ แนวคิดที่สอง เน้นเป้าหมายการกำหนดนโยบายควบคุมอุปทานและควบคุมผลกระทบอุบัติเหตุจราจร และแนวคิดที่สาม เป็นการเน้นเป้าหมายการกำหนดนโยบายควบคุมปัญหาแอลกอฮอล์เพื่อประโยชน์ด้านสุขภาพของประชาชนและสังคมโดยรวม คือ 1) รัฐหารายได้จากการดำเนินธุรกิจสุราด้วยวิธีผูกขาด โดยให้เอกชนผูกขาดดำเนินการแล้วเปลี่ยนมาเป็นรัฐผูกขาดมาดำเนินการเอง และ 2) รัฐส่งเสริมการดำเนินธุรกิจสุราโดยการเปิดเสรีการผลิตสุรา และการสนับสนุนการผลิตและจำหน่ายสุรา ซึ่งทั้งหมดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาเชิงเศรษฐกิจ และการจัดเก็บรายได้เข้ารัฐสูงสุด

ในด้านมาตรการลด ละ เลิกการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้นำเสนอมาตรการเพื่อลดการบริโภคและลดผลกระทบจาก

การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ มาตรการจำกัดอายุผู้ซื้อ ไม่ให้จำหน่ายแก่เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี โดยอาศัย พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และ พ.ร.บ.สถานบริการ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 มาตรการควบคุมเวลาการจำหน่าย ภายในเวลา 11.00–14.00 น. และ 17.00–24.00 น. โดยอาศัย กฎกระทรวงการคลังฉบับที่ 35 ข้อ 2 พ.ศ. 2540 มาตรการการอบรมผู้ขายและความรับผิดชอบ ทางกฎหมาย โดยอาศัย พ.ร.บ.สถานบริการ พ.ศ. 2509 ห้ามจำหน่ายผู้เมาสุรา และ พ.ร.บ.คุ้มครอง เด็ก พ.ศ. 2546 ห้ามจำหน่ายแก่เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี มาตรการจัดระเบียบการโฆษณา โดยอาศัย มติ ก.ร.ม.วันที่ 29 กรกฎาคม 2546 กำหนดให้การโฆษณาเครื่องดื่มทางสื่อสิ่งพิมพ์และป้าย กลางแจ้ง ต้องมีค่าเตือนและห้ามป้ายโฆษณาอยู่ใกล้สถานศึกษาทุกระดับภายในรัศมี 500 เมตร มาตรการการจำกัดการโฆษณาทางวิทยุและโทรทัศน์ โดยอาศัยประกาศกรมประชาสัมพันธ์ 25 กันยายน 2546 บังคับใช้ 1 ตุลาคม 2546 ข้อ 1 ห้ามโฆษณาเครื่องดื่มทุกชนิดที่มีส่วนผสมของ แอลกอฮอล์ทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ ตั้งแต่เวลา 05.00 น. – 22.00 น. และข้อ 2 และ ต้องห้าม ตามข้อ 1 ระหว่าง 22.00 – 05.00 น. ให้กระทำได้เฉพาะการเสนอภาพลักษณ์ของบริษัท หรือกิจการเท่านั้น และให้แสดงค่าเตือนตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กำหนด มาตรการลดอุบัติเหตุจากราการดื่มแล้วขับ โดยครอบคลุมถึงมาตรการสุ่มตรวจและ การตรวจระดับแอลกอฮอล์ การกำหนดผู้ขับปลอดแอลกอฮอล์ และมาตรการต่อผู้ฝ่าฝืนซ้ำซาก อาศัย พ.ร.บ.จราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 43 ห้ามมิให้ผู้ขับจี้รถในขณะที่เมาสุราหรือของเมาอย่าง อื่น ส่วนมาตรการที่ควรสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อพิจารณากำหนดให้มีขึ้นหรือดำเนินการ เพิ่มเติม ได้แก่ กลุ่มมาตรการควบคุมโดยจำกัดการเข้าถึงการหาซื้อและการดื่ม ครอบคลุมการจำกัด ช่องทางการจำหน่ายและดื่ม การจำกัดเวลาการจำหน่ายและดื่ม มาตรการทางราคาและภาษี มาตรการสุ่มตรวจระดับแอลกอฮอล์อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ และมาตรการลดระดับที่ไม่ ผิดกฎหมายของแอลกอฮอล์ในลมหายใจและในเลือด และมาตรการกำหนดระดับแอลกอฮอล์ใน เลือดเท่ากับ 0 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ในเยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี เป็นต้น และกลุ่มมาตรการณรงค์ เชิญชวน ได้แก่ มาตรการทางการศึกษาและรณรงค์ให้ความรู้ ปลุกจิตสำนึกอย่างเป็นระบบและมี ประสิทธิภาพประสิทธิผล มาตรการสนับสนุนให้เกิดชุมชนผู้ปฏิบัติ (Community of Practice) ใน การลด ละ เลิกการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นต้น

5.1.10 แนวทางการป้องกันหรือลดเลิกการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา

แนวทางการป้องกันหรือลดเลิกการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา จากการศึกษาครั้งนี้ ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การป้องกันหรือลดเลิกการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา ได้แก่ อาจารย์มหาวิทยาลัย

เจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้ประกอบการร้านค้าที่จำหน่ายเครื่องดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์ และตัวแทนคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กรุงเทพมหานครได้แนวทาง คือ สถาบันการศึกษาจะต้องมีการนำนโยบายและการบังคับใช้กฎหมายข้อบังคับอย่างจริงจัง ตลอดจนมีการติดตามและประเมินผลพฤติกรรมเสี่ยงต่อการดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ มีการประสานขอความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการร่วมออกตรวจตามแหล่งมั่วสุมต่าง ๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาค่าเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา รวมทั้งคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กรุงเทพมหานครควรจัดให้มีการอบรม สร้างความรู้และความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย และผู้ประกอบการที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกี่ยวกับพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 แต่งตั้งคณะทำงานและจัดชุดปฏิบัติการบังคับใช้กฎหมาย ให้มีเจ้าหน้าที่มาตรวจตามร้านค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำและต่อเนื่อง หากพบเจอการกระทำความผิดก็ให้ดำเนินการอย่างเคร่งครัด รวมทั้งผู้ประกอบการร้านค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ห้ามขายให้บุคคลอายุต่ำกว่า 20 ปี ตรวจบัตรประชาชนก่อนขาย และต้องขายในเวลาที่ถูกกฎหมายกำหนด อีกทั้งสถานศึกษาควรจัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างต่อเนื่อง สร้างแกนนำเยาวชนบุคคลต้นแบบที่ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีให้กับเยาวชน เช่น ค่าธรรมเนียมกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมคุณธรรม ให้พระมาสอนในสถานศึกษา จัดกิจกรรมทางเลือกที่เหมาะสมและหลากหลายให้กับเยาวชน รวมทั้งขอความร่วมมือจากสื่อมวลชนและทุกหน่วยงานในการสร้างค่านิยมที่ดีให้กับเยาวชน

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษาไปสู่การอภิปรายผลได้ ดังนี้

5.2.1 ปัจจัยด้านบุคคลของนักศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 54.0 และเพศหญิง ร้อยละ 46.0 ตามลำดับ อาจเป็นเพราะนักศึกษาชายส่วนใหญ่ชอบการแสดงออก ชอบการแข่งขัน และชอบสิ่งต่าง ๆ มากกว่านักศึกษาหญิง และมีความเชื่อว่าการดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์ทำให้เป็นคนเก่ง คนกล้า นอกจากนี้สังคมส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการที่ผู้หญิงดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์ จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักศึกษาหญิงส่วนใหญ่ไม่กล้าดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์ และความเชื่อหรือค่านิยมของสังคมไทยยังเชื่อว่าผู้หญิงที่เป็นกุลสตรีจะต้องไม่ดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์ต่าง ๆ ซึ่งหาก

ผู้หญิงคนใดดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะถือว่าเป็นผู้หญิงที่ไม่ดี ไม่เรียบร้อย หรืออาจมีเหตุผลจากการที่เพศชายได้รับการยอมรับจากสังคมในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าเพศหญิง เนื่องจากพื้นฐานทางวัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อดั้งเดิมที่ว่าผู้หญิงไม่ควรดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พนิดา นามจันดี (2549) ที่พบว่านักเรียนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นนักเรียนชายมากกว่านักเรียนหญิง คือ นักเรียนชายดื่มร้อยละ 39.29 นักเรียนหญิงดื่มร้อยละ 29.28 และจากการศึกษาของจิราภรณ์ เทพหนู (2540) พบว่า เพศชายมีโอกาสเสี่ยงที่จะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็น 13.03 เท่าของเพศหญิง และเช่นเดียวกับการศึกษาของ จินตนา วงศ์วาน (2548) พบว่า นักเรียนชายมีโอกาสเสี่ยงที่จะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงกว่านักเรียนหญิง 1.58 เท่า

ส่วนผลการเรียนเฉลี่ยสะสมของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสม 2.51-3.00 (อยู่ในระดับปานกลางถึงดี) ร้อยละ 41.0 รองลงมาคือ ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม 2.01-2.50 (อยู่ในระดับพอใช้ถึงปานกลาง) ร้อยละ 34.8 ซึ่งการที่สัดส่วนของนักศึกษาที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ส่วนใหญ่มีผลการเรียนระดับปานกลางถึงดีนั้น อาจเนื่องมาจากนักศึกษาที่มีผลการเรียนระดับปานกลางถึงดี และผลการเรียนพอใช้ถึงปานกลาง มักต้องการแสดงออกหรือเรียกร้องความสนใจ หรือต้องการการยอมรับจากเพื่อนนักศึกษาหรือคนทั่วไป โดยเชื่อว่าการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เป็นทางเลือกหนึ่งที่เสริมบุคลิกภาพ ซึ่งจะทำให้คนอื่นรู้จักตนเองมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ จิราภรณ์ เทพหนู (2540) ที่พบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำและปานกลาง มีโอกาสเสี่ยงต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็น 9.85 และ 2.30 เท่า ของนักเรียนที่มีผลการเรียนระดับดีมาก ตามลำดับ

ส่วนรายได้เฉลี่ยที่ได้รับต่อเดือนของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยที่ได้รับต่อเดือน 5,001-10,000 บาท ร้อยละ 50.7 รองลงมา คือ 10,001-15,000 บาท ร้อยละ 23.3 สอดคล้องกับการศึกษาของสุรีย์ สถาพรนานนท์ (2529 : 82) ที่ศึกษาพบว่า กลุ่มนักเรียนที่มีรายได้ต่อเดือนน้อย จะมีความตั้งใจที่จะดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์สูงกว่านักเรียนที่มีรายได้ต่อเดือนมาก

5.2.2 ความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา

พบว่า ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.11 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าความคิดเห็นที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างลำดับแรก คือ การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทำให้ร่างกายทรุดโทรมอ่อนแอ โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 รองลงมาคือการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทำให้ค่าใช้จ่ายในครอบครัวไม่เพียงพอ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 และเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เป็นยาที่ทำให้เจริญอาหาร มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.15 เป็นลำดับสุดท้าย

ความคิดเห็นของนักศึกษานั้น มีส่วนผลักดันให้นักศึกษามีพฤติกรรมที่คล้อยตามหรือทำตามความเชื่อ ทั้งนี้เนื่องจากความคิดเห็นเป็นความสัมพันธ์ที่คาบเกี่ยวกันระหว่างความรู้สึกและความเชื่อ หรือการรับรู้ของบุคคลกับแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมโต้ตอบในทางใดทางหนึ่ง เป็นเรื่องของจิตใจ ความรู้สึกนึกคิด และความโน้มเอียงของนักศึกษาที่มีต่อข้อมูลข่าวสารนั้น ๆ โดยจะเห็นได้ว่าความคิดเห็นประกอบด้วยความคิดที่มีผลต่ออารมณ์และความรู้สึกที่แสดงออกมาทางพฤติกรรม ซึ่งปัจจุบันแม้ว่าความคิดเห็นของนักศึกษาส่วนใหญ่จะมีความเชื่อว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้ร่างกายทรุดโทรมอ่อนแอก็ตาม หากแต่ช่วงวัยของนักศึกษาอยู่ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่สุขภาพร่างกายยังคงมีความแข็งแรงดี ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ต่อสุขภาพจึงยังไม่แสดงออกมาให้เห็นเด่นชัดนัก นักศึกษาส่วนใหญ่จึงยังไม่เกิดความตระหนักถึงผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ต่อสุขภาพ ซึ่งเป็นสาเหตุให้นักศึกษาตัดสินใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เนื่องจากการให้ความหมาย การตัดสินใจ และการให้คุณค่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทำให้นักศึกษาส่วนใหญ่มองว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเรื่องปกติที่สังคมยอมรับได้ อีกทั้งคนในสังคมส่วนใหญ่ก็ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ซึ่งมีการตั้งวงดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทั้งผู้ใหญ่และเด็ก โดยไม่ถือว่าเป็นความผิดร้ายแรง สอดคล้องกับการศึกษาของ สุริยัน อันทองทิพย์ (2550) พบว่า กลุ่มวัยรุ่นชายตัดสินใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพราะต้องการบ่งบอกถึงความเป็นผู้ชายและความเป็นผู้ใหญ่ โดยมีทัศนคติและค่านิยมทางบวกกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ว่าเป็นสิ่งที่วัยรุ่นให้การยอมรับว่าเป็นการเข้าสังคม แม้วัยรุ่นส่วนใหญ่จะทราบดีว่าเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตหลายด้านก็ตาม และการศึกษาของ กาญจนานิมิสุนทร (2551) พบว่าเหตุผลในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นมาจากแรงกระตุ้นจากสังคมที่มีความเชื่อและค่านิยมทางบวกต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และค่านิยมของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการศึกษาของ อนงค์ ดิลลิวรรักษ์ (2550) พบว่า ตัวแปรที่สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ได้แก่ ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่นเดียวกับการศึกษาของ อัมมมندا ไชยกาญจน์ (2549) พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย คือ ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

5.2.3 ปัจจัยด้านครอบครัวของนักศึกษา

พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่เข้าที่พักอาศัยอยู่กับเพื่อน ร้อยละ 49.0 รองลงมาคือพักอาศัยอยู่กับบิดาและมารดา ร้อยละ 27.1 โดยความสัมพันธ์ในครอบครัวโดยภาพรวมของบิดา มารดา และนักศึกษาอยู่ในระดับดี ร้อยละ 61.7 รองลงมาคือพอใช้ ร้อยละ 29.8 ความถี่ในการดื่มเครื่องดื่ม

ที่มีแอลกอฮอล์ของบิดาของนักศึกษาส่วนใหญ่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เฉพาะ โอกาสพิเศษหรือช่วงเทศกาล ร้อยละ 32.6 รองลงมาคือดื่มบางครั้ง ร้อยละ 30.5 ความถี่ในการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของมารดาของนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ร้อยละ 43.3 รองลงมาคือ ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เฉพาะ โอกาสพิเศษหรือช่วงเทศกาล ร้อยละ 32.6 และความถี่ในการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของพี่น้องของนักศึกษาส่วนใหญ่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เฉพาะ โอกาสพิเศษหรือช่วงเทศกาล ร้อยละ 39.8 รองลงมาคือดื่มบางครั้ง ร้อยละ 29.3

การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมผ่านทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะครอบครัวเป็นสถานที่หรือแหล่งที่ทำให้บุคคลเกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกด้วยกัน ซึ่งส่งผลต่อค่านิยม ทัศนคติ และพฤติกรรมของบุคคล และยังมีอิทธิพลต่อโครงสร้างความรู้ มีอิทธิพลต่อบุคคลในแง่บรรทัดฐานและกฎเกณฑ์ทางสังคม ในแง่พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษา อิทธิพลของครอบครัวจะก่อให้เกิดแรงจูงใจในการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ครอบครัวจึงเป็นสาเหตุเงื่อนไขสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษา เนื่องจากครอบครัวเป็นผู้เลี้ยงดูและเป็นแบบอย่างในการแสดงออกทางพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็กวัยรุ่น โดยเฉพาะพฤติกรรมการเลี้ยงดูวัยรุ่นตั้งแต่วัยเด็กจนย่างเข้าสู่วัยรุ่น ดังนั้น ถ้าพฤติกรรมของบุคคลในครอบครัว เช่น พ่อแม่ผู้ปกครองดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้ลูกเห็น เด็กวัยรุ่นก็จะมีพฤติกรรมนั้นตาม นอกจากนี้ยังพบว่า ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวยังมีผลต่อการตัดสินใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเด็กวัยรุ่นเช่นเดียวกัน เช่น ครอบครัวที่แตกแยก พ่อแม่แยกทางกัน หรือทะเลาะกันเป็นประจำ จะทำให้เด็กวัยรุ่นขาดที่ปรึกษา เมื่อมีปัญหาหาทางออกไม่ได้ ก็จะตัดสินใจไปดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สอดคล้องกับการศึกษาของ Tildesley & Andrews (2008) ที่พบว่า พฤติกรรมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้ปกครองเป็นปัจจัยเริ่มแรกที่ทำให้เด็กตั้งใจที่จะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาจากความสัมพันธ์ของนักศึกษากับผู้ปกครองที่เป็นความสัมพันธ์แบบห่างเหิน ส่วนใหญ่มักมีความขัดแย้งภายในครอบครัว บิดาและมารดามีเรื่องทะเลาะวิวาทกันเป็นประจำ ทำให้นักศึกษาไม่อยากจะอยู่บ้านจึงเป็นสาเหตุให้นักศึกษาออกจากบ้านไปมีพฤติกรรมเสี่ยงกับเพื่อน ๆ และการศึกษาของ สิทธิพันธ์ เจริญรัตน์ (2543) และชัยญลักษณ์ บุญลือ (2549) พบว่า นักเรียนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์ภายในครอบครัวไม่ราบรื่น และการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลจะช่วยให้เกิดภูมิคุ้มกันในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นอกจากนี้การศึกษาของ สุริยัน อ้นทองทิพย์ (2550) พบว่า ทั้งพ่อและแม่ที่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เมื่อทราบว่าลูกของตนเองดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ก็ได้แสดงให้ลูกเห็นว่าการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เป็น

สิ่งที่ผิดและห้ามทำอีก หากแต่เป็นการกระทำในเชิงยอมรับกับการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ของลูก และเทพินทร์ พัทธานุกรักษ์ (2541 : 43) ยังพบว่า นอกจากครอบครัวจะเป็นตัวแบบโดยตรง ในการบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์แก่เด็กแล้ว ระบบการคิดและรูปแบบการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตก็จะเป็นกรอบการตัดสินใจการบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของเด็กด้วย

5.2.4 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและเพื่อนของนักศึกษา

พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 41.0 รองลงมาคือดื่ม 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 34.3 โดยส่วนใหญ่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์กับเพื่อน ร้อยละ 80.7 รองลงมาคือบุคคลในครอบครัว ร้อยละ 13.6 ส่วนใหญ่เคยชวนเพื่อนดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ร้อยละ 70.5 และไม่เคยชวนเพื่อนดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ร้อยละ 26.9 โดยในกลุ่มนักศึกษาที่เคยชวนเพื่อนดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ มีกลุ่มนักศึกษาที่เพื่อนไม่ปฏิเสธที่จะดื่ม ร้อยละ 86.0 และปฏิเสธที่จะดื่ม ร้อยละ 13.3 ส่วนใหญ่มีเพื่อนที่ชอบดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ร้อยละ 86.0 และไม่ชอบดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ร้อยละ 8.8 ทั้งนี้ความถี่ในการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของเพื่อนนักศึกษาลงมาส่วนใหญ่ดื่ม 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 33.3 รองลงมาคือดื่ม 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 20.7 นักศึกษาลงมาส่วนใหญ่มีลักษณะการคบเพื่อนแบบเพื่อนเยอะถึงไหนถึงกัน ร้อยละ 45.0 รองลงมาคือมีเพื่อนน้อยแต่ถึงไหนถึงกัน ร้อยละ 30.5 นักศึกษาลงมาส่วนใหญ่เคยเห็นหรือได้ยินโฆษณาเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์จากโทรทัศน์ ร้อยละ 90.5 รองลงมาคือจากนิตยสาร ร้อยละ 48.8 นักศึกษาลงมาส่วนใหญ่ทดลองดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ครั้งแรกเมื่ออายุ 15 ปี ร้อยละ 26.0 รองลงมาคืออายุ 16 ปี ร้อยละ 16.2 นักศึกษาลงมาส่วนใหญ่มีเหตุผลสำคัญที่ทดลองดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในครั้งแรก คือ อยากลอง ร้อยละ 43.1 รองลงมาคือเพื่อนชวน/ตามอย่างเพื่อน ร้อยละ 33.3 เมื่อมีปัญหาหรือความเครียดนักศึกษาลงมาส่วนใหญ่ไว้ใจและเลือกพูดคุยปรึกษา กับเพื่อน ร้อยละ 48.8 รองลงมาคือพ่อหรือแม่ ร้อยละ 22.4 นักศึกษาลงมาส่วนใหญ่เห็นว่าระยะทางของร้านค้าหรือแหล่งที่ซื้อเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มีระยะใกล้ ร้อยละ 58.6 รองลงมาคือมีระยะพอดี ร้อยละ 36.0 นักศึกษาลงมาส่วนใหญ่เห็นว่าสามารถซื้อขายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์จากร้านค้าที่จำหน่ายได้ คือ ทุกเวลาที่เรียก (24 ชั่วโมง) ร้อยละ 50.5 รองลงมาคือในช่วงกลางคืน (18.01-06.00 น.) ร้อยละ 29 และกิจกรรมที่เอื้อต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษาลงมาส่วนใหญ่คือฉลองปิดเทอม ร้อยละ 25.2 รองลงมาคือฉลองความสำเร็จ ร้อยละ 22.4

จะเห็นว่าปัจจัยด้านเพื่อนที่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา อาจเป็นเพราะพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษานั้นจะให้ความสำคัญต่อการคบเพื่อนหรือทำตามกลุ่มเพื่อนมาก จึงมีการเลียนแบบ

หรือทำตามกลุ่มเพื่อน เพื่อให้เกิดการยอมรับภายในกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกายเหมือนกัน พูดจาภาษาเดียวกัน ทำกิจกรรมร่วมกันตามความสนใจของกลุ่ม และจากการที่ได้ก๊วยนี้จะมีอารมณ์ที่อ่อนไหวง่าย หัวเราะไห้ตามสภาพแวดล้อม คล้อยตามเพื่อนได้ง่าย ขาดความยั้งคิด มีความอยากรู้ อยากเห็น อยากทดลอง จึงเป็นสาเหตุที่นำไปสู่การดื่มแอลกอฮอล์ได้ รวมทั้งวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่เริ่มห่างเหินจากครอบครัว ชอบเข้าสังคมที่คนชอบและต้องการโดยยึดเพื่อนเป็นหลัก วัยรุ่นจึงมีแนวโน้มที่จะทำตามกลุ่มซึ่งเป็นภาวะปกติของวัยรุ่น โดยทั่วไปการที่วัยรุ่นมีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์จากการชักจูงของเพื่อน ก็เพราะวัยรุ่นมีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามเพื่อนในการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ สอดคล้องกับการศึกษาของ วิชัย โปษยะจินดา และอาภา ศิริวงค์ ณ อยุธา (2544 : 53) ที่พบว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นพฤติกรรมการรวมกลุ่มทางสังคมระหว่างเพื่อน การให้ความสำคัญของการรวมกลุ่มเพื่อการแลกเปลี่ยนสังสรรค์ แสดงความยินดี หรือได้รับรู้ความเปลี่ยนแปลงของคนอื่น โดยใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสื่อกลาง และการศึกษาของ สุริยัน อันทองทิพย์ (2550) พบว่า กลุ่มวัยรุ่นชายตัดสินใจดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เพราะต้องการการยอมรับในกลุ่มเพื่อน อยากได้รับการยกย่องจากกลุ่มเพื่อน เช่นเดียวการศึกษาของ เพ็ญพักตร์ มงคุณคาชาว (2552) พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพราะเพื่อนชวน ซึ่งเพื่อนคนที่ชวนส่วนใหญ่เคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาก่อน และการศึกษาของ Duncan et al. (2006) พบว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิท การเห็นเพื่อนดื่ม การชักชวนหรือแรงช่วยจากเพื่อน และการคบเพื่อนที่เกเร เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้วัยรุ่นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

นอกจากปัจจัยด้านเพื่อนที่มีอิทธิพลต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษาตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในส่วนของการเข้าถึงแหล่งซื้อขายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ก็มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาเช่นเดียวกัน จากการศึกษาพบว่า นักศึกษาสามารถเข้าถึงเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ได้อย่างสะดวก และสามารถดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์จากแหล่งที่มาที่หลากหลาย เนื่องจากสถานที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษา คือ สถานที่จำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งอยู่ห่างไกลสายตาผู้ใหญ่ และตั้งอยู่ใกล้สถาบันการศึกษา ทำให้นักศึกษามีโอกาสที่จะเข้าถึงแหล่งซื้อขายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ได้ง่าย ซึ่งมีส่วนทำให้นักศึกษาเกิดทัศนคติและความคาดหวังที่จะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้น เช่น กรณีร้านเหล้าปั่นที่มีการขายอยู่ทั่วไปตามแหล่งชุมชน ตลาดนัด และสถานบันเทิง เนื่องจากนักศึกษาวัยรุ่นนิยมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เข้มข้นน้อย สะดวก ทันสมัย และผู้ขายส่วนใหญ่ไม่เคยตรวจบัตรประชาชนก่อนขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทำให้นักศึกษาเข้าถึงเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย สอดคล้องกับการศึกษาของ Huckle et al. (2008) ที่พบว่า ความหนาแน่นของจุดจำหน่ายสุราสัมพันธ์กับปริมาณการดื่มในแต่ละครั้งและความถี่ของการเมาในกลุ่มวัยรุ่น

โดยเฉพาะในเด็กช่วงวัยรุ่นตอนปลาย การได้รับใบอนุญาตจำหน่ายสุราที่ง่ายขึ้นของประเทศนิวซีแลนด์ ทำให้น่าเป็นห่วงว่าวัยรุ่นจะดื่มและเมาสุรามากขึ้น และการศึกษาของ สาวิตริ อัยฉางค์กรชัย และคณะ (2551) พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่จะได้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาจากผู้อื่น ทั้งเป็นผู้ที่อายุมากกว่าหรือน้อยกว่า 20 ปี นักเรียนจำนวนเกือบครึ่งหนึ่งสามารถหาซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาดื่มเอง โดยที่ผู้ชายไม่ได้ตรวจบัตรประจำตัว และมีนักเรียนชายและหญิงสามารถซื้อหาสุรามาได้จากร้านค้า ร้านอาหารบริเวณรอบโรงเรียนในรัศมีไม่เกิน 500 เมตร ซึ่งนักเรียนใช้เวลาเพียงประมาณ 12-14 นาที ก็สามารถหาซื้อสุราได้ โดยนักเรียนจำนวนครึ่งหนึ่งใช้เวลาเพียง 10 นาทีก็สามารถหาซื้อสุรามาได้ และข้อมูลจากศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (2553 : 23) พบว่า ปัจจุบันมีร้านจำหน่ายเหล้าปั่นล้อมรอบโรงเรียนและมหาวิทยาลัย โดยที่มีจำนวนร้านจำหน่ายเหล้าปั่นเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะ 5.6 ร้านต่อหนึ่งมหาวิทยาลัย ซึ่งนักศึกษาสามารถเดินทางไปซื้อได้อย่างสะดวก

5.2.5 ปัจจัยที่ส่งเสริมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา

พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.75 เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่าปัจจัยที่ส่งเสริมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษาลำดับแรก คือ เพื่อน โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 รองลงมา คือ สื่อโทรทัศน์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 และญาติพี่น้อง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.11 เป็นลำดับสุดท้าย

จะเห็นว่าปัจจัยที่ส่งเสริมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษาลำดับแรก คือ เพื่อน สื่อโทรทัศน์ และญาติพี่น้องตามลำดับ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะนักศึกษาซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่นส่วนใหญ่มักจะใช้อารมณ์ในการตัดสินใจมากกว่าใช้เหตุผลหรือวิจารณญาณ จึงทำให้สามารถถูกโน้มน้าวหรือชักจูงด้วยสิ่งเร้าต่าง ๆ ได้ง่าย หากนักศึกษาเห็นเพื่อนหรือบุคคลทั่วไปมีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และเห็นว่าคนในสังคมยอมรับได้ โดยที่คนเหล่านั้นยังคงดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างปกติ จึงทำให้นักศึกษาเห็นว่าการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เป็นสิ่งที่ใคร ๆ ก็ทำกัน นักศึกษาจึงมีพฤติกรรมเลียนแบบหรือทำตามอย่างพฤติกรรมนั้น ๆ เนื่องจากนักศึกษาอยู่ในช่วงวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่อยากรู้อยากลอง มีอารมณ์อ่อนไหวไม่คงที่ และมักจะถูกชักจูงจากสิ่งยั่วยุต่าง ๆ ได้ง่าย สาเหตุเงื่อนไขสำคัญที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจที่จะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในแต่ละครั้งจึงมีสาเหตุมาจากการเลียนแบบ สอดคล้องกับแนวคิดของ ศรีเรือน แก้วกังวาล (2545 : 6) กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นช่วงเปลี่ยนวัยชีวิตทางสังคม อารมณ์ จิตใจ และค่านิยม โดยวัยรุ่นกำลังเลียนแบบและทดลองบทบาท เพื่อจะเป็นผู้ใหญ่ในแง่ต่าง ๆ เช่น ด้านอารมณ์ สังคม และจิตใจ ซึ่งเมื่อวัยรุ่น

ได้ตั้งใจหรือตัดสินใจในการประพฤติปฏิบัติหรือหลวมตัวทำผิดพลาดโดยไม่ยั้งคิดแล้ว อาจเป็นเรื่องยากที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้เหมือนเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เช่น เกี่ยวกับการศึกษาของ เพ็ญพักตร์ มุงคุณคาชาว (2552) ที่พบว่าทั้งเพื่อน บุคคล และสื่อต่าง ๆ ที่เป็นตัวแบบในสิ่งแวดล้อมของนักเรียน เป็นตัวแบบที่เคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้นักเรียนเห็นและเคยใช้ให้นักเรียนไปซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้ จนนักเรียนเห็นว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเรื่องธรรมดา และทั้งผู้ปกครองและครูที่เคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้นักเรียนได้เห็นว่ามีมา รวมทั้งจากรายงานของ เทพินทร์ พิชรานุรักษ์ (2541) พบว่า นอกจากครอบครัวจะเป็นตัวแบบโดยตรงในการบริโภคสุราแก่เด็กแล้ว ระบบการคิดและรูปแบบการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตก็จะเป็นกรอบการตัดสินใจการบริโภคสุราของเด็กด้วย

นอกจากตัวแบบบุคคล ได้แก่ ผู้ปกครอง คนในครอบครัว หรือครูแล้ว การตลาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษา ซึ่งอาจเป็นเพราะการตลาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น สื่อโฆษณา เป็นเหตุจูงใจให้วัยรุ่นมีการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มากขึ้น เนื่องจากบริษัทผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีกลยุทธ์ต่าง ๆ ที่สร้างสื่อโฆษณาเพื่อจูงใจวัยรุ่นให้เกิดความอยากลองและรู้สึกว่าการดื่มเป็นสิ่งที่ดีงาม อิทธิพลของสื่อมีบทบาทและส่งผลกระทบต่อ การรับรู้และพฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะเด็กและวัยรุ่นที่ยังขาดวิจารณญาณในการรับสื่อต่าง ๆ อิทธิพลจากสื่อจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีบทบาทต่อความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องมาจากวิถีชีวิตของวัยรุ่นยุคใหม่ต้องการข่าวสารและตื่นตัวกับข่าวสารต่าง ๆ ที่ทันสมัยและประกอบการตัดสินใจในการเลือกปฏิบัติ สอดคล้องกับการศึกษาของ สาวิตรี อัยฉางค์กรชัย และคณะ (2551) พบว่า การสัมผัสกับโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นักเรียนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอัตราการสัมผัสโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บ่อยครั้งกว่านักเรียนที่ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และสามารถจดจำรวมทั้งมีความรู้สึกอยากลองดื่มมากกว่านักเรียนที่ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างชัดเจน โดยนักเรียนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอัตราการสัมผัสกับสื่อโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิดบ่อยครั้งกว่านักเรียนที่ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประมาณ 1 เท่าครึ่ง และยังมีความรู้สึกอยากลองดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่านักเรียนที่ไม่ดื่มประมาณ 2 เท่าเช่นกัน และการศึกษาของ เพ็ญพักตร์ มุงคุณคาชาว (2552) นักเรียนส่วนใหญ่รู้จักเครื่องดื่มชนิดใหม่ ๆ จากโฆษณาทางโทรทัศน์ และเห็นตัวละครในโทรทัศน์ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จนนักเรียนเห็นว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเรื่องปกติ ซึ่งนอกจากปัจจัยด้านการโฆษณาส่งเสริมการขายที่มีผลต่อการตัดสินใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นแล้ว ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ราคา และการจัดจำหน่าย ยังมีผลต่อการตัดสินใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นด้วย เช่นการศึกษาของ ฉานนท์ ปิ่นเสม (2547) พบว่า ทักษะคติ

ของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผสมพร้อมดื่มจากปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คือ รสชาติ ราคา การลดราคา คุปองส่วนลด และการหาซื้อได้ง่าย และการศึกษาของ บุญเสริม หุตะแพทย์ และคณะ (2548) พบว่า การดื่มของเยาวชนหญิงแตกต่างจากการดื่มสุราของเยาวชนชายตรงที่เยาวชนหญิงได้รับอิทธิพลจากรูปลักษณ์ของสุรา และการศึกษาของ ฤทัยรัตน์ รงค์สยามานนท์ (2551) พบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ และด้านการจัดจำหน่าย มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คือ มีรสชาติอร่อยดื่มง่าย ด้านราคา คือ ราคาเหมาะสมกับปริมาณและคุณภาพ ด้านการจัดจำหน่าย คือ สามารถหาซื้อได้ง่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด คือ การจัดโปรโมชั่นราคาพิเศษ เช่น 3 ขวด 100 บาท และการศึกษาของ วิรัตน์ หงส์กู (2550) พบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คือ ผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงเป็นที่น่าเชื่อถือ รสชาติของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และคุณภาพของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ปัจจัยด้านราคา คือ ราคาเหมาะสมกับปริมาณ ราคาต่อขวด และหาซื้อได้สะดวก

5.2.6 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและพิษภัยของการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ของนักศึกษา

พบว่า ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและพิษภัยของการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 เมื่อพิจารณารายด้าน ลำดับแรก คือ การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทำให้เกิดอุบัติเหตุจากการขับขี่ยานยนต์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 รองลงมา คือ การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์นาน ๆ ทำให้ตับแข็ง และการจำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์หลัง 18.00 น. ผิดกฎหมาย มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.78 เป็นลำดับสุดท้าย จะเห็นว่าผลจากการศึกษาพบว่า ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและโทษพิษภัยของการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากในปัจจุบันองค์กรที่เกี่ยวข้องในการรณรงค์และแก้ไขปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนหลายองค์กร ต่างมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นอินเทอร์เน็ต โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และสื่ออื่น ๆ อีกมากมาย ทำให้นักศึกษาและกลุ่มประชาชนทั่วไปในสังคมได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ เสาวณีย์ ทวีวานิชย์ (2548) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของข้าราชการทหารในเขตจังหวัดนครราชสีมา พบว่า กลุ่มข้าราชการทหารมีความรู้เกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการรับรู้ถึงผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในระดับมาก

5.2.7 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา

พบว่า พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษาในปัจจุบัน ทั้งแบบ ดื่มประจำ/บางครั้ง/บางโอกาสหรือตามเทศกาลนั้น ความถี่ในการดื่มสุราของนักศึกษาส่วนใหญ่ คือ ไม่ดื่ม ร้อยละ 32.6 รองลงมา คือ ดื่มเฉพาะโอกาสพิเศษ/ตามเทศกาล ร้อยละ 24.0 ความถี่ในการดื่มเบียร์ของนักศึกษาส่วนใหญ่ คือ ดื่มเฉพาะโอกาสพิเศษ/ตามเทศกาล ร้อยละ 25.0 รองลงมา คือ ดื่ม 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 18.3 ความถี่ในการดื่มบรันดีของนักศึกษาส่วนใหญ่ คือ ไม่ดื่ม ร้อยละ 58.3 รองลงมาคือดื่มเฉพาะโอกาสพิเศษ/ตามเทศกาล ร้อยละ 25.7 ความถี่ในการดื่มวิสกี้ของนักศึกษาส่วนใหญ่ คือ ไม่ดื่ม ร้อยละ 63.6 รองลงมา คือ ดื่มเฉพาะโอกาสพิเศษ/ตามเทศกาล ร้อยละ 25.5 ความถี่ในการดื่มไวน์ของนักศึกษาส่วนใหญ่ คือ ไม่ดื่ม ร้อยละ 55.7 รองลงมา คือ ดื่มเฉพาะโอกาสพิเศษ/ตามเทศกาล ร้อยละ 31.7 ความถี่ในการดื่มเหล้าปั่นของนักศึกษาส่วนใหญ่ คือ ไม่ดื่ม ร้อยละ 40.2 รองลงมา คือ ดื่มเฉพาะโอกาสพิเศษ/ตามเทศกาล ร้อยละ 34.0 โดยบุคคลที่นักศึกษาดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ด้วยส่วนใหญ่ คือ เพื่อนสนิท ร้อยละ 88.8 รองลงมา คือ ดื่มคนเดียว ร้อยละ 29.3 สถานที่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษาส่วนใหญ่ คือ ที่บ้านหรือที่พัก ร้อยละ 41.0 รองลงมา คือ ที่ร้านอาหาร/ร้านคาราโอเกะ ร้อยละ 39.8 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษาชั้นปีที่ 1 ซึ่งเป็นช่วงวัยที่ต้องใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในสถานศึกษา และไม่มีโอกาสหรือวาระการดื่มมากนัก ทำให้นักศึกษาซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่นหาโอกาสที่จะดื่มเป็นครั้งคราวมากกว่าที่จะดื่มแบบประจำหรือดื่มในปริมาณที่มาก พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาส่วนใหญ่จึงมักจะดื่มเฉพาะโอกาสพิเศษหรือตามเทศกาลต่าง ๆ สอดคล้องกับการศึกษาของ ปราณี ทองคา และคณะ (2549) ที่พบว่า โอกาสในการดื่มของนักเรียนส่วนใหญ่ คือ โอกาสพิเศษ เช่น การเลี้ยงส่งเพื่อน หรือช่วงเทศกาลต่าง ๆ เช่นเดียวกับการศึกษาของ จินตนา วงสวน (2548) ที่พบว่า โอกาสในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาจะดื่มในงานเทศกาลต่าง ๆ ร้อยละ 43.0 ดื่มในโอกาสงานเลี้ยงสังสรรค์กับเพื่อน ร้อยละ 31.8 และไม่มีวาระโอกาสใด ๆ แต่ดื่มเพราะอยากดื่ม ร้อยละ 14.6 และการศึกษาของ สุทิน ชนะบุญ (2551) พบว่า นักศึกษามักดื่มร่วมกับเพื่อน ในโอกาสเทศกาลต่าง ๆ นาน ๆ ครั้ง ถึงจะดื่มจนเมาโดยดื่มน้อยกว่า 1 ขวดต่อครั้ง

นอกจากนั้นผลการศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่ละประเภทของนักศึกษารุ่นนี้ ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พนิดา นามจันดี (2549) ที่พบว่า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นักเรียนชอบดื่มมากที่สุด คือ เบียร์ เช่นเดียวกับการศึกษาของ ปราณี ทองคา และคณะ (2549) พบว่า วัยรุ่นส่วนมากดื่มเบียร์ ร้อยละ 56.1 และการศึกษาของ เพียงหทัย กุลมาตย์ (2550)

พบว่า เครื่องดื่มที่นิยมดื่มมากที่สุด คือ เบียร์ รวมทั้งการศึกษาของ ณัฐวิวัฒน์ จันทร์เขียว (2549) พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่นิยมดื่มเบียร์ รองลงมาเป็นสุรา

ผลจากการศึกษาครั้งนี้จึงพบว่า นักศึกษาที่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ส่วนใหญ่ก็ไม่เคยประสบอุบัติเหตุจากการขับขี่ภายหลังการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์แต่อย่างใด เนื่องจากใช้สถานที่ดื่มเป็นบ้านหรือหอพักอยู่รอบ ๆ มหาวิทยาลัย และร้านที่จำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ซึ่งตั้งอยู่ไม่ไกลจากบ้านหรือหอพัก บางแห่งก็มักจะตั้งร้านอยู่ชั้นล่างของหอพัก จึงมีความเสี่ยงต่อการประสบอุบัติเหตุจากการขับขี่ภายหลังการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์น้อยลง

5.2.8 แนวทางการป้องกันหรือลดเลิกการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา

แนวทางการป้องกันหรือลดเลิกการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษาที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการป้องกันหรือลดเลิกการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา ได้แก่ อาจารย์มหาวิทยาลัยจำนวน 1 ราย เจ้าหน้าที่ตำรวจ จำนวน 1 ราย ผู้ประกอบการร้านค้าที่จำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์จำนวน 1 ราย และตัวแทนคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กรุงเทพมหานครจำนวน 1 ราย ได้แนวทางดังนี้ คือ

สถาบันการศึกษาจะต้องมีการนำนโยบายและการบังคับใช้กฎหมายข้อบังคับอย่างจริงจัง ตลอดจนมีการติดตามและประเมินผลพฤติกรรมเสี่ยงต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งมีการประสานขอความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการร่วมออกตรวจตามแหล่งมั่วสุมต่าง ๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา

คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กรุงเทพมหานคร ควรจัดให้มีการอบรมสร้างความรู้และความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย และผู้ประกอบการที่จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เกี่ยวกับพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 แต่งตั้งคณะทำงานและจัดชุดปฏิบัติการบังคับใช้กฎหมาย ให้มีเจ้าหน้าที่มาตรวจตามร้านค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำและต่อเนื่อง หากพบเจอการกระทำความผิดก็ให้ดำเนินการอย่างเคร่งครัด รวมทั้งผู้ประกอบการร้านค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ห้ามขายให้บุคคลอายุต่ำกว่า 20 ปี ตรวจบัตรประชาชนก่อนขาย และต้องขายในเวลาที่ถูกกฎหมายกำหนด

สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างต่อเนื่อง สร้างแกนนำเยาวชนบุคคลต้นแบบที่ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ปลุกฝังจิตสำนึกที่ดีให้กับเยาวชน เช่น ค่ายธรรมะ กิจกรรมสร้างเสริมจริยธรรมคุณธรรม ให้พระมาสอนในสถานศึกษา จัดกิจกรรม

ทางเลือกที่เหมาะสมและหลากหลายให้กับเยาวชน รวมทั้งขอความร่วมมือจากสื่อมวลชนและทุกหน่วยงานในการสร้างค่านิยมที่ดีให้กับเยาวชน

จากแนวทางดังกล่าว จะเห็นว่าครอบครัวและสถาบันการศึกษาเป็นสิ่งแวดล้อมที่นักศึกษาวัยรุ่นใช้ชีวิตและมีปฏิสัมพันธ์กันมาก เนื่องด้วยครอบครัวและสถาบันการศึกษาถือได้ว่ามีบทบาทในการอบรมสั่งสอนและหล่อหลอมให้นักศึกษามีพัฒนาการเป็นไปตามวัยและเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีมีคุณภาพในอนาคตต่อไป

การศึกษาวิจัยที่นำผู้ปกครองโดยเฉพาะบิดามารดาเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น เช่น การศึกษาของ Pedersen & McCarthy (2008) พบว่าการนำครอบครัวเข้ามามีส่วนในการทำกิจกรรมร่วมกับวัยรุ่น มีแบบฝึกหัดเพื่อให้บิดามารดาและบุตรทำด้วยกันที่บ้าน การจัดกิจกรรมรวมภายในบ้านระหว่างพ่อแม่-ลูก การฝึกอบรมทักษะครอบครัวที่เสริมทักษะการเป็นพ่อแม่โดยการเพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่-ลูก โดยการใช้การเสริมแรงทางบวก ทักษะการฟัง การติดต่อสื่อสารและการแก้ปัญหา การเป็นแบบอย่างที่ดี การสร้างความรักความอบอุ่นในครอบครัว การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ซึ่งการให้ความรักความอบอุ่นในครอบครัวเป็นเรื่องสำคัญในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงด้านการเสพยาเสพติดในวัยรุ่น

ส่วนสถาบันการศึกษาเป็นสถานที่สร้างความรู้ ความตระหนัก ความเข้าใจในโทษและภัยของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ปลูกฝังค่านิยมและสร้างจิตสำนึกใหม่ไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การรักษาระเบียบวินัย ฝึกทักษะในการคบเพื่อนที่จะส่งผลให้นักเรียนเกิดกระบวนการตัดสินใจ ไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จากการศึกษาของ สุรัชชา มุลาลี (2551) พบว่า กิจกรรมในการป้องกันแก้ไขการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น การให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวการปรับพฤติกรรมทางปัญญา โปรแกรมเสริมสร้างทักษะชีวิตร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคม โปรแกรมการควบคุมตนเอง การสร้างพันธะสัญญา เพื่อนเตือนเพื่อน การเข้าค่าย การเข้าวัดปฏิบัติธรรม ซึ่งทุกกิจกรรมล้วนสามารถป้องกันแก้ไขพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นได้ และการศึกษาของ Huang et al. (2009) ยังระบุอีกว่า การเคร่งศาสนาและเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนามากกว่า 6 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ หรือมากกว่า 10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ การปฏิบัติทางพุทธศาสนา เป็นตัวแปรสำคัญลำดับแรกที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมหลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ เกษมณี จัตติยะ (2548) ที่พบว่า การแก้ไขปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษา ต้องอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาในขณะที่อยู่ในสถาบันการศึกษา และระหว่างการจัดการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์เชิงอนาจารเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น มีการลงโทษนักศึกษาที่ทำผิดกติกาและกฎระเบียบของสถาบันการศึกษา โดยการตักเตือน ตัดคะแนนความประพฤติ แจ้งผู้ปกครอง หรือพักการเรียน การจัดทำพื้นที่จุดเสี่ยง การตั้งกฎระเบียบของสถาบันการศึกษา กำหนดมาตรการบดทลงโทษ

เมื่อนักศึกษาค้นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งในและนอกสถานการศึกษา การจัดกิจกรรมเสริมทักษะชีวิต การติดตามเยี่ยมบ้าน และสร้างแกนนำนักศึกษาในการสอดส่องดูแลพฤติกรรมเพื่อนนักศึกษา มีการเฝ้าระวังในระดับชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นแนวทางหนึ่งในการป้องกันพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นได้ เช่น การศึกษาของ Komro & Toomey (2005) ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการผลักดันนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนในชุมชน ตัวอย่างเช่น โครงการ Communities Mobilizing for Change on Alcohol (CMCA) ซึ่งมีเป้าหมายหลักที่จะลดโอกาสของเยาวชนในการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โครงการ Community Trials Project (CTP) และ Saving Lives Program ซึ่งนอกจากจะมีเป้าหมายในการลดการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนแล้ว ยังมีเป้าหมายในการลดการบาดเจ็บและการตายที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในทุกกลุ่มอายุ เช่นเดียวกับการศึกษาของ กาญจนา นิมสนุทธ (2551) ที่พบว่า ทักษะชุมชนหรือชุมชนที่เข้มแข็งจะเป็นปัจจัยหลักในการปกป้องวัยรุ่นจากการสูบบุหรี่และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการศึกษาของ Perry et al. (2003) เกี่ยวกับการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นที่ให้ความสำคัญกับการนำองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมาร่วมกันทำงาน พบว่ามีประสิทธิภาพในการป้องกันมากกว่าจะเน้นที่ตัวเด็กเท่านั้น โดยการเพิ่มการมีส่วนร่วมของเพื่อน บิดามารดา ครู และชุมชนเข้าไปทำกิจกรรมร่วมกัน ส่งผลในการลดการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ วนิตา พลเชียงสา (2549) ที่เสนอแนะว่า ควรดึงประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมรณรงค์ลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อให้ประชาชนเกิดความตระหนักและมองเห็นโทษของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สร้างการรับรู้มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่ประชาชน

ในการดำเนินโครงการรณรงค์ลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในวัตถุประสงค์กฎหมายที่เกี่ยวข้องควบคู่กับการบังคับใช้กฎหมายควบคุม และมีบทลงโทษอย่างจริงจัง เข้มงวดเพื่อประชาชนจะได้ปฏิบัติได้ถูกต้อง แต่การศึกษาของ กมลทิพย์ ขลังธรรมเนียม (2552) ที่พบว่า การนำมาตราการกฎหมายลงสู่การปฏิบัติจริงในระดับพื้นที่ยังไม่มี ความเข้มงวดเท่าที่ควร โดยเฉพาะในระดับหมู่บ้าน ตำรวจ อปต. ผู้ใหญ่บ้านที่มีบทบาทหน้าที่ในการตรวจสอบ ควบคุม และจับกุมร้านค้าที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กับวัยรุ่น ส่วนใหญ่ยังไม่ปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด พบว่า ยังมีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้เด็กอายุต่ำกว่า 20 ปี หน่วยราชการและองค์กรที่รับผิดชอบไม่เข้มงวดในการตรวจจับทำให้วัยรุ่นสามารถเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ง่าย ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด ก็จะทำให้ร้านค้าเกรงกลัวต่อการลงโทษ และทำให้วัยรุ่นไม่สามารถเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระตุ้นการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน มีทั้งด้านปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและเพื่อน กล่าวคือ การคบเพื่อนที่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษา และทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการตัดสินใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษา ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการดังนี้

1. สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสนใจกับพฤติกรรมของกลุ่มนักศึกษา โดยมีนโยบายที่กำหนดให้มีกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันมากกว่าการปล่อยละเลยให้เกิดการมั่วสุม ตลอดจนการสร้างความตระหนักถึงผลกระทบของการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดความสนใจและตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์กับทั้งตนเองและเพื่อน เช่น โทษภัยของเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ต่ออวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย ความรุนแรง ความสูญเสียทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น

2. สถาบันการศึกษา ควรกำหนดเป็นนโยบายอย่างชัดเจนในการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา ทั้งในบริเวณสถาบันการศึกษา และบริเวณโดยรอบสถาบันการศึกษา โดยการให้ข้อมูล ตัวอย่าง และผลกระทบต่าง ๆ ที่สามารถเปลี่ยนความคิดเห็นในการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ให้น้อยลงและเลิกดื่มได้ในที่สุด

3. สถาบันการศึกษา ควรมีนโยบายร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในการให้ความรู้ด้านกฎหมายและมาตรการในการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ตลอดจนควบคุมแหล่งซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สร้างความคิดเห็นที่ถูกต้อง จัดกิจกรรมส่งเสริมและให้ความรู้แก่นักศึกษาถึงโทษภัยจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ฝึกทักษะการคบเพื่อน ส่งเสริมการอบรมเลี้ยงดู และการเป็นแบบอย่างที่ดีของคนในสังคม รวมทั้งการบังคับใช้กฎระเบียบหรือกฎหมายในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

5.3.2 ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ

1. สถาบันการศึกษา กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรจัดกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดืมที่มีแอลกอฮอล์ในโอกาสพิเศษต่าง ๆ เช่น วันพ่อแห่งชาติ 5 ธันวาคม หรือวันแม่แห่งชาติ 12 สิงหาคม เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อสร้างแรงจูงใจและให้การสนับสนุนให้เกิดพฤติกรรมที่ถูกต้องแก่กลุ่มนักศึกษาและบุคลากรในครอบครัวได้ลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยเร็ว นอกจากนี้ควรให้ลูกจ้างให้พ่อแม่และคนในครอบครัวเลิกดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

2. สถาบันการศึกษา กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรนำโปรแกรมฝึกทักษะชีวิต โปรแกรมการให้ความรู้และคำปรึกษา โปรแกรมฝึกทักษะการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม รวมทั้งโปรแกรมบำบัดปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ไปใช้ในการจัดกิจกรรมหรือบริการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมดืมเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมอื่นๆ ของเยาวชน

3. ครอบครัว เพื่อน ครู ผู้บริหารสถานศึกษา เจ้าหน้าที่ของรัฐ และผู้ประกอบการร้านค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ควรมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในสร้างระบบป้องกันการดืมเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

4. คณาจารย์ในสถาบันการศึกษาพึงให้ข้อคิดและตักเตือนให้นักศึกษาก่อการตระหนักรู้ถึงผลกระทบในเชิงลบหรือต่อต้านการดืมเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

5.3.3 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่มีพฤติกรรมดืมเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทั้งแบบดืมประจำ/บางครั้ง/บางโอกาสหรือตามเทศกาล เพื่อให้ทราบสภาพปัญหา ผลกระทบ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการดืมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในการดืมแต่ละแบบ รวมทั้งการหาแนวทางที่เหมาะสมในการดูแลนักศึกษาที่มีพฤติกรรมดืมที่แตกต่างกัน

2. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมหรือกิจกรรมระหว่างการดืมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และวิถีวัฒนธรรมความเชื่อของผู้คนในแต่ละท้องถิ่น ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมดืมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น

3. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลของโปรแกรมป้องกันการดืมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษาวัยรุ่น เช่น โครงการรณรงค์ต่อต้านเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โครงการเพื่อนช่วยเพื่อน โครงการค่ายธรรมะ โครงการธนาคารความดี โครงการครูออกเยี่ยมบ้าน โครงการเยาวชนบุคคลต้นแบบ และโครงการบังคับใช้กฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นต้น

บรรณานุกรม

หนังสือและบทความ

- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2548) การสำรวจ
พฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2547. กรุงเทพมหานคร :
สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- _____. (2549) การสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2548.
กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- จิตาภา สุขพล้า. (2548) การสื่อสารระหว่างบุคคล. กรุงเทพมหานคร : โอ เอส พรีนติ้งเฮ้าส์.
- เทพพนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ. (2529) พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนา
พานิช.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุญชัย. (2530) จิตวิทยาครอบครัว. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พรรณ ศิลปสุวรรณ และคณะ. (2548) การประเมินผลากำเตือนเรื่องสุขภาพบนของบุหรี่
ในกลุ่มคนงานโรงงานอุตสาหกรรมในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัย
สาธารณสุขศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหิดล สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. (2547) สุขภาพของคนไทย 2546.
กรุงเทพมหานคร : บริษัทอมรินทร์พรีนติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- มูลนิธิเพื่อนหญิง ศูนย์พิทักษ์สิทธิสตรี. (2546) ผลกระทบของสุราในฐานะปัจจัยร่วมการเกิด
ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์พิทักษ์สิทธิสตรี มูลนิธิ
เพื่อนหญิง.
- ขงยุทธ ขจรธรรม, พิมพ์ ขจรธรรม และบัณฑิต ศรีไพศาล. (2547) ประสิทธิภาพของนโยบาย
และมาตรการการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. กรุงเทพมหานคร :
บริษัท ดีไซร์ จำกัด.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2548) พฤติกรรมองค์กร Organization Behavior. กรุงเทพมหานคร :
เพียร์สันเอดดูเคชั่นอินโดไชน่า.
- รุ่งวิทย์ มาสงามเมือง และคณะ. (2539) การบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักเรียนในเขต
กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร : คณะเวชศาสตร์เขตร้อน มหาวิทยาลัยมหิดล.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ลักขณา ศรีวัฒน์. (2544) **จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
โอเลี่ยนสโตร์.
- วิไลวรรณ ศรีสงคราม และคณะ. (2549) **จิตวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ทริปเฟลด์
เอ็ดเคชั่น จำกัด.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2541) **การบริหารการตลาดยุคใหม่**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ซีระฟิล์ม
และโซเท็กซ์ จำกัด.
- _____. (2541) **การตลาด Principles of marketing**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ซีระฟิล์ม
และโซเท็กซ์ จำกัด.
- สมิต วัฒนธรรมกรรม และคณะ. (2546) รายงานการวิจัยเรื่อง “การแพร่ระบาดของสารเสพติด
และปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัด
ปทุมธานี. ปทุมธานี: โรงพยาบาลธัญญารักษ์.
- สวณา พรพัฒน์กุล. (2550) **อิทธิพลของตัวแบบที่มีต่อพัฒนาการด้านความคิดและการเรียนรู้
ทางสังคมของเด็กไทย**. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า. (2547) **เลิกดื่มเหล้ากันเถอะนะ**. กรุงเทพมหานคร :
อุษาการพิมพ์.
- สุชา จันทร์เอม. (2528) **จิตวิทยาเด็กเกร**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุภาภรณ์ พลนิกร. (2548) **พฤติกรรมผู้บริโภค**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร :
โกลิติกพับลิชชิ่ง.
- อดิศวร์ หลายชูไทย และคณะ. (2545) **สุราในสังคมไทย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอนก จำทอง และปัญญา สละทองตรง. (2549) **ธรรมศึกษาขั้นตรี ฉบับปรับปรุงใหม่
ที่ประกาศใช้ปัจจุบัน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร
แห่งประเทศไทย.

บรรณานุกรม (ต่อ)

วารสาร และเอกสาร

ประณต คำจิณ. (2549) “บทที่ 2 ทฤษฎีพัฒนาการ” ใน เอกสารประกอบการสอน.

กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
(อัครังานา)

วิทยานิพนธ์

กมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล. (2542) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียน

อาชีวศึกษาชายในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์)

กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

ขวัญใจ ถนอมปัญญาภิรมย์. (2553) การศึกษาความนิยมไทย การเลียนแบบวัฒนธรรมเกาหลีและ

สภาพแวดล้อมทางสังคมของวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ)

กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

จิราภรณ์ เทพหนู. (2540) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียน

มัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญศึกษาในจังหวัดพัทลุง. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาขาวิชา

อนามัยครอบครัว) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

ชัยยุทธ ดาษา. (2534) ปัจจัยของการขัดเกลาทางสังคมของพ่อแม่ที่กระทบต่อพฤติกรรมการดื่ม

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น : กรณีศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของ

กรมสามัญ. วิทยานิพนธ์ สส.ม. (สาขาวิชาวิชาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม)

กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ญาณี น้อยพันธ์, พิษญา ขจรเวหาสน์ และมณฑนร์ส จิตรังมี. (2546) การศึกษาพฤติกรรมการ

การดื่มสุราและสูบบุหรี่ของนิสิตหญิงจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2545.

วิทยานิพนธ์ ภ.ม. (สาขาวิชาเภสัชกรรมชุมชนและบริหารเภสัชกิจ) กรุงเทพมหานคร :

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นันทิกา ทวีชาชาติ. (2536) ความคิดปคติของการดื่มสุราในจังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์

วท.ม. (สาขาวิชาการพัฒนาสุขภาพ) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- นันทิยา วิสุทธีภักดี. (2545) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการดื่มสุราของนิสิตชายในหอพักมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาขาวิชาสิ่งแวดลอม) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุญยสิทธิ์ รอดชะพรหม. (2535) มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมอุบัติเหตุจราจรอันเกิดจากการดื่มสุราของผู้ขับขี่รถในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ น.ม. (สาขาวิชานิติศาสตร์) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุษบา เพ็ญสุวรรณ. (2539) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงของการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุจราจรทางบกของผู้ป่วยใน ณ โรงพยาบาลร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาขาวิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประกิจ โพธิอาสน์. (2541) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาขาวิชาสุศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ภาวิณี อยู่ประเสริฐ. (2540) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- มณฑารพ ศรีเบ็ญรัตน์. (2551) พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นปีที่ 1 ระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. การศึกษาอิสระ สส.ม. (สาขาวิชาการบริหารสังคม) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- ยุพา ชูสิทธิกุล. (2534) ความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจในการดื่มสุรากับพฤติกรรมการดื่มสุราของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สายพิณ สาประเสริฐ. (2544) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับพฤติกรรมการดื่มสุราของนักเรียนนายสิบทหารบก. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

บรรณานุกรม (ต่อ)

สุริย์ สถาพรนานนท์. (2529) ปัจจัยทางสังคมและจิตวิทยาที่ทำนายความตั้งใจในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เจือปน ของนักเรียนชายระดับมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ สค.ม. (สาขาวิชาสังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

เสรี ไหมจันทร์. (2553) การวิเคราะห์องค์ประกอบและการเสริมสร้างอิสระแห่งตนของนักเรียนวัยรุ่นโดยการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. (สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อิเล็กทรอนิกส์

บุญเสริม หุตะแพทย์ และคณะ. (2547) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคสุราของนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://www.stou.ac.th/Offices/Ord/Ordpage/new/prostatus/prostatus/prst03.htm> (15 กันยายน 2553)

สำนักวิจัยเอแบคโพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ. (2552) การสำรวจพฤติกรรมในเชิงไม่สร้างสรรค์ที่เยาวชนกระทำมากที่สุด. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://www.manager.co.th> (15 กันยายน 2553)

อมรา ศรีสังข์. (2545) ความรู้ ความเข้าใจ และปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อการใช้สารเสพติดของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://www.geocities.com/budu47/activity/021219/021219.html> (15 กันยายน 2553)

บทสัมภาษณ์

ผู้ประกอบการร้านค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. บทสัมภาษณ์ “แนวทางการป้องกันหรือลดเลิกการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา”. เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2554.

คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัด. บทสัมภาษณ์ “แนวทางการป้องกันหรือลดเลิกการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา”. เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2554.

เจ้าหน้าที่ตำรวจ. บทสัมภาษณ์ “แนวทางการป้องกันหรือลดเลิกการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา”. เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2553.

อาจารย์มหาวิทยาลัย. บทสัมภาษณ์ “แนวทางการป้องกันหรือลดเลิกการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา”. เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2554

บรรณานุกรม (ต่อ)

ภาษาอังกฤษ

- Bandura, Albert. (1997) **Social Learning Theory**. Engle wood Cliff, N.J. : Prentice Hall.
- Barbara, E. (2006) **Personality Theories. An Introduction. Seventh edition**. New York : Houghton Mifflin Company Boston.
- Beman , D.S. (1995) **Risk factors leading to adolescent substance abuse**. Adolescence, 30 (117) : 200 - 206.
- Brown S.A. et al. (2000) **Neurocognitive functioning of adolescents : Effects of protracted alcohol use**. Alcoholism : Clinical and Experimental Research, 24 (2) : 164 - 171.
- Cockerham W.C., Snead M.C. and Dewaal D.F. (2002) **Health life Styles in Russia and the Socialist Heritage**. Journal of Health and Social Behavior, Vol.33 (March) : 42 - 55.
- Cohen, Mason & Scribner. (2002) **The population consumption model, alcohol control practices and alcohol related traffic fatalities**, Preventive Medicine, 34, 2, 187-197.
- Devito, Joseph A. (1995) **The International Communication Book**. New York : Harper Collins College.
- Ellickson, P., Tucker, J., and Klein, D. (2003) **Ten-year prospective study of public health problems associated with early drinking**. Pediatrics, 111(5): 949-955.
- Grant, B., and Dawson, D. (1998) **Age at onset of alcohol use and its association with DSM-IV alcohol abuse and dependence: Results from the National Longitudinal Alcohol. Epidemiologic Survey**. Journal of Substance Abuse, Vol. 9: 103 - 110.
- Hall, C.S. and Lindzey, G. (1973) **Theories of personality**. New York : John Wiley.
- Hingson, R., Heeren, T., Winter, M., Wechsler, H. (2005) **Magnitude of Alcohol-Related Mortality and Morbidity Among U.S. College Students Ages 18-24 : Changes from 1998 to 2001**. Annual Review of Public Health, April 2005, Vol. 26: 259-279.
- Hughes, K.M., et al. (1997) **Young people, alcohol and designer drinks : quantitative and qualitative study**. British Medical Journal, 314: 414-418.
- Jerson, R., et al. (1980) **Psychosocial correlate of marijuana use and problem drinking in a**

บรรณานุกรม (ต่อ)

- national sample of adolescents.** American Journal of Public Health, 70: 604-613.
- Jill, S. (1997) **Preliminary Estimates from the 1996 National Household Survey on Drug Abuse.** White House Office of National Drug Control Policy, Feb 13.
- Johannessen et al. (2001) **Preventing alcohol related problems at the University of Arizona's homecoming : An environmental management case study,** American Journal of Drug & Alcohol Abuse, 27, 3 : 587 - 597.
- Johnson, O'Malley & Bachman, (2002) **Monitoring the Future National results on Adolescents Drug Uses : Overview of Key Findings, 2001,** NIH Publication no. 02-5105, Bethesda, MD : National Institute on Drug Abuse.
- Kann, L., Kinchen, S., Williams, B., Ross, J., Lowry, R., Grunbaum, J. and Kolbe, L. (1999) **Youth Risk Behavior Surveillance – United States,** June 09 2000 : 1-96.
- Kann, L., Warren, C., et al., (1996) **Youth Risk Behavior Surveillance—United States.** Morb Mortal Wkly Rep CDC Surveillance Summaries, 45(4) : 1-84.
- Liber, Robert M., and Neale, John M. (1973) **Psychology.** New York : Wiley.
- Riner, M.E. and Saywell R.M. (2002) **Development of the Social Ecology Model of Adolescent Interpersonal Violence Prevention.** Journal of School Health, Vol.72 No.2: 65.
- Stephenson , A.L., et al. (1996) **Family Characteristics and adolescents substance use.** Adolescence, 31 (121) : 59 - 76.
- Substance Abuse and Mental Health Services Administration. (1998) **Preliminary results from the 1997 National Household Survey on Drug Abuse.** U.S. Department of Health and Human Services.
- Wagenaar & Toomey. (2000) **Alcohol policy: gaps between legislative action and current research, Contemporary Drug Problems,** 27, 4, 681-695.
- Wagenaar & Wolfson. (1994) **Enforcement of the legal minimum drinking age in the United States,** Journal of Public Health Policy, 15, 37-53.
- Wechster, H. and Lee, J.E. (2002) **Underage College Students Drinking Behavior, Access to Alcohol, and the Influence of Deterrence Policies.** Journal of American College Health, 50(5) : 223-235.

ภาคผนวก

ผนวก ข.

หนังสือแสดงความยินยอมการเข้าร่วมในโครงการวิจัย
(Informed Consent Form)

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว..... ขอให้ความยินยอมของตนเองที่จะเข้าร่วมในการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระตุ้นการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษาและการกำหนดนโยบายบูรณาการเชิงรุก โดยข้าพเจ้าได้รับข้อมูลและคำอธิบายเกี่ยวกับการวิจัยนี้แล้ว อีกทั้งข้าพเจ้ายังได้มีโอกาสซักถามเกี่ยวกับการวิจัยนี้และได้รับคำตอบเป็นที่พอใจแล้ว ซึ่งข้าพเจ้ามีเวลาเพียงพอในการอ่านและทำความเข้าใจกับข้อมูลในเอกสารนี้อย่างถี่ถ้วน และได้รับเวลาเพียงพอในการตัดสินใจว่าจะเข้าร่วมการศึกษาวิจัยนี้หรือไม่ ผู้วิจัยมีความยินดีที่จะให้คำตอบต่อคำถามประการใดที่ข้าพเจ้าอาจจะมีได้ โดยตลอดระยะเวลาการเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยรับรองว่าจะเก็บข้อมูลเฉพาะที่เกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ และจะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปแบบที่เป็นสรุปผลการวิจัย และผู้วิจัยจะได้ปฏิบัติตามสิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกายหรือจิตใจของข้าพเจ้าตลอดการวิจัยนี้

ข้าพเจ้ายินยอมเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้โดยสมัครใจ และสามารถที่จะถอนตัวจากการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ ทั้งนี้ ในกรณีที่เกิดข้อข้องใจหรือปัญหาที่ข้าพเจ้าต้องการปรึกษากับผู้วิจัย ข้าพเจ้าสามารถติดต่อกับผู้วิจัย คือ นางสาวนิศานาถ เลิศพฤกษา ใต้ที่ สำนักคุ้มครองสวัสดิภาพชุมชน กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โทรศัพท์ที่ทำงาน 0-2306-8966 โทรศัพท์เคลื่อนที่ 08-6250-5391 โทรสาร 0-2354-3141 โดยการลงนามนี้ ข้าพเจ้าไม่ได้สละสิทธิ์ใด ๆ ที่ข้าพเจ้าพึงมีตามกฎหมาย

ลายมือชื่ออาสาสมัคร วัน-เดือน-ปี.....
()

ลายมือชื่อผู้ให้ข้อมูลการวิจัย วัน-เดือน-ปี.....
()

พยาน วัน-เดือน-ปี.....
()

ผนวก ค.

หมายเลข

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย
เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระตุ้นการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา
และการกำหนดนโยบายบูรณาการเชิงรุก”

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มี 6 ส่วน คือ
 - ส่วนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านบุคคล
 - ส่วนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านครอบครัว
 - ส่วนที่ 3 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและเพื่อน
 - ส่วนที่ 4 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษพิษภัยของการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการในการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์
 - ส่วนที่ 5 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของท่าน
 - ส่วนที่ 6 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางของท่านในการป้องกันหรือ ละ เลิก การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์
2. โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน ที่ท่านเลือกหรือเติมข้อความในช่องว่างตามความเป็นจริง
3. กรุณาตอบคำถามให้ครบทุกข้อ
4. คำตอบของท่านจะถูกเก็บไว้เป็นความลับโดยจะถูกนำมาวิเคราะห์ในภาพรวมกับคนอื่นโดยไม่ระบุว่าเป็นคำตอบของผู้ใดผู้หนึ่ง โดยเฉพาะ

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ มา ณ โอกาสนี้
ผู้วิจัย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างให้ตรงกับความเป็นจริง

ส่วนที่ 1 ปัจจัยด้านบุคคล

1. เพศ 1. ชาย 2. หญิง
2. ปัจจุบันท่านอายุ..... ปี
3. ท่านศึกษาที่ 1. มหาวิทยาลัยของรัฐ 2. มหาวิทยาลัยของเอกชน
4. ท่านกำลังศึกษาในคณะวิชา
5. ผลการเรียนที่ท่านผ่านมาได้เกรดเฉลี่ยสะสม (GPA).....
6. รายได้ที่ท่านได้รับต่อเดือนบาท
ซึ่งรายได้นี้พอเพียงกับค่าใช้จ่ายแต่ละเดือนหรือไม่ 1. เพียงพอ 2. ไม่พอเพียง
7. รายได้ของท่านมาจากแหล่งใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
1. บิดา 2. มารดา 3. บิดาและมารดา 4. ญาติ/ผู้ปกครอง
5. ทำงานหารรายได้เอง 6. อื่น ๆ ระบุ.....
8. ความคิดเห็นของท่านที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

คำชี้แจง กรุณาตอบคำถามตามความเป็นจริงเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึกของท่านที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในตารางต่อไปนี้

ข้อ	ความคิดเห็นของท่านที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทำให้กล้าแสดงออก					
2.	ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทำให้มีปัญหาความเครียดต่าง ๆ					
3.	ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทำให้เพื่อนในกลุ่มยอมรับ					
4.	วัยรุ่นดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์สังคมยอมรับไม่ว่าอะไร					
5.	ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เป็นยาทำให้เจริญอาหาร					

11. ท่านมีพี่น้องกี่คน (ไม่รวมตัวท่าน)

ไม่มีเพราะเป็นบุตรคนเดียว 1 คน 2 คน 3 คน 4 คน มากกว่า 4 คน

12. การศึกษาสูงสุดของบิดาและมารดา

บิดา	ระดับการศึกษา	มารดา
	(1) ไม่ได้เรียนหนังสือ	
	(2) ประถมศึกษา	
	(3) มัธยมศึกษาตอนต้น	
	(4) มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	
	(5) อนุปริญญา(ปวส.)	
	(6) ปริญญาตรี	
	(7) อื่น ๆ	

13. อาชีพหลักของบิดาและมารดา

บิดา	อาชีพหลัก	มารดา
	(1) รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	
	(2) ลูกจ้างเอกชน/บริษัท	
	(3) รับจ้างทั่วไป	
	(4) ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	
	(5) ทำไร่/ทำนา/ทำสวน	
	(6) พ่อบ้าน/แม่บ้าน	
	(7) อื่น ๆ (ระบุ)	

14. รายได้ของบิดาและมารดาต่อเดือน

บิดา	รายได้	มารดา
	(1) น้อยกว่า 5,000 บาท	
	(2) 5,000 – 10,000 บาท	
	(3) 10,001 – 20,000 บาท	
	(4) 20,001- 30,000 บาท	
	(5) มากกว่า 30000 บาท	
	(6) ไม่ทราบ/ไม่แน่นอน	

15. รายได้ของครอบครัวท่าน

1. พอเพียงและเหลือเก็บ 2. พอเพียงแต่ไม่เหลือเก็บ 3. ไม่พอเพียง

16. โดยภาพรวมความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดา

1. ดี 2. พอใช้ 3. ไม่ดี

17. โดยภาพรวมความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและตัวท่าน

1. ดี 2. พอใช้ 3. ไม่ดี

18. ปกติบิดาของท่านดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์บ่อยเพียงใด

1. เป็นประจำ 2. บางครั้ง
3. เฉพาะโอกาสพิเศษหรือช่วงเทศกาล 4. ไม่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

19. ปกติมารดาของท่านดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์บ่อยเพียงใด

1. เป็นประจำ 2. บางครั้ง
3. เฉพาะโอกาสพิเศษหรือช่วงเทศกาล 4. ไม่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

20. ปกติพี่น้องของท่านดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์บ่อยเพียงใด

1. เป็นประจำ 2. บางครั้ง
3. เฉพาะโอกาสพิเศษหรือช่วงเทศกาล 4. ไม่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

ส่วนที่ 3 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและเพื่อน

21. ท่านดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์บ่อยเพียงใด ครั้ง ต่อสัปดาห์

22. ส่วนมากท่านดื่มกับใคร

23. ท่านเคยชวนเพื่อนดื่มหรือไม่ 1. ไม่เคย 2. เคย

ในกรณีที่เคยชักชวนเพื่อนดื่ม ส่วนมากเพื่อนของท่าน 1. ปฏิเสธ 2. ไม่ปฏิเสธ

24. ท่านมีเพื่อนชอบดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์หรือไม่ 1. ไม่มี 2. มี

ในกรณีที่ มีเพื่อนชอบดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เพื่อนของท่านชอบดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์บ่อยเพียงใด

1. ประจำทุกวัน
 2. 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์
 3. 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์
 4. 1-2 ครั้งต่อเดือน
 5. นาน ๆ ครั้ง

25. ลักษณะการคบเพื่อนของท่าน

- () เพื่อนเยอะ ถึงไหนถึงกัน () มีเพื่อนน้อยแต่ถึงไหนถึงกัน
 () มีเพื่อนน้อย และนาน ๆ จะไปกับเพื่อน () ไม่ค่อยมีเพื่อนชอบอยู่คนเดียว

26. ท่านเคยเห็นหรือได้ยินโฆษณาเครื่องดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์ทางสื่อใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. วิทยุ 2. โทรทัศน์ 3. หนังสือพิมพ์ 4. นิตยสาร 5. อื่น ๆ ระบุ

27. ท่านทดลองดื่มน้ำเครื่องดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์ครั้งแรกเมื่ออายุ ปี

28. เหตุผลสำคัญที่ท่านทดลองดื่มน้ำเครื่องดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์ในครั้งแรก

1. อยากลอง 2. เพื่อเข้าสังคม 3. เพื่อนชวน/ตามอย่างเพื่อน
 4. คลายเครียด 5. เพื่อความโก้เก๋ 6. เพื่อแสดงถึงความเป็นผู้ใหญ่
 7. ตามอย่างดารา 8. ตามอย่างคนในครอบครัว 9. เพื่อเจริญอาหาร/บำรุงร่างกาย
 10. เพื่อเป็นยาหรือส่วนผสมของยา 11. อื่น ๆ ระบุ.....

29. หากท่านมีปัญหาหรือความเครียดบุคคลใดที่ท่านไว้ใจและพูดคุยปรึกษาเป็นอันดับแรก

- () เพื่อน () พ่อหรือแม่ ()ญาติ
 () ครู-อาจารย์ () แฟน/คนรัก () ไม่เคยปรึกษาใคร
 () อื่น ๆ ระบุ.....

30. การเข้าถึงแหล่งซื้อขาย

30.1 ระยะทางของร้านค้าหรือแหล่งที่ซื้อเครื่องดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์

- () ใกล้ () พอดี () ไกล

30.2 ช่วงเวลาที่ร้านค้าหรือแหล่งที่ซื้อเครื่องดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์จำหน่ายเครื่องดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์

- () ทุกเวลาที่เรียก (24 ชั่วโมง)
 () ช่วงเช้า ถึงค่ำ (06.01-18.00 น.)
 () ช่วงกลางคืน (18.01-06.00 น.)

31. กิจกรรมใดต่อไปนี่ที่เอื้อต่อการดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์ของท่าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () ฉลองปิดเทอม () งานแข่งขันกีฬา () ฉลองความสำเร็จ
 () วันหยุดยาวหลายวัน () มีญาติมาเยี่ยม () วันลอยกระทง
 () วันวาเลนไทน์ () งานแต่งงาน () ฉลองสอบเสร็จ
 () ช่วงเลือกตั้งต่าง ๆ () งานปีใหม่ () งานสงกรานต์
 () อื่น ๆ (ระบุ).....

32. สื่อชนิดใดที่เป็นปัจจัยส่งเสริมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของท่าน

32.1 วิทยุกระจายเสียง/เทป/เครื่องเสียง

() มากที่สุด () มาก () ปานกลาง () น้อย () น้อยที่สุด

32.2 โทรทัศน์/วีซีดี/ภาพยนตร์

() มากที่สุด () มาก () ปานกลาง () น้อย () น้อยที่สุด

32.3 หนังสือพิมพ์/นิตยสาร/วารสาร

() มากที่สุด () มาก () ปานกลาง () น้อย () น้อยที่สุด

32.4 โปสเตอร์/ป้าย/แผ่นพับโฆษณา

() มากที่สุด () มาก () ปานกลาง () น้อย () น้อยที่สุด

32.5 อื่น ๆ ระบุ.....

() มากที่สุด () มาก () ปานกลาง () น้อย () น้อยที่สุด

33. บุคคลใดที่เป็นปัจจัยส่งเสริมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของท่าน

33.1 พ่อแม่

() มากที่สุด () มาก () ปานกลาง () น้อย () น้อยที่สุด

33.2 ญาติพี่น้อง

() มากที่สุด () มาก () ปานกลาง () น้อย () น้อยที่สุด

33.3 เพื่อน

() มากที่สุด () มาก () ปานกลาง () น้อย () น้อยที่สุด

33.4 เจ้าของร้าน/เด็กเสิร์ฟ

() มากที่สุด () มาก () ปานกลาง () น้อย () น้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและโทษพิษภัยของการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

คำชี้แจง กรุณาตอบคำถามตามความรู้ความเข้าใจของท่านที่มีต่อโทษพิษภัยของการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในตารางต่อไปนี้

ข้อ	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษพิษภัยของการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์	จริงที่สุด	จริง	จริงปานกลาง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
1.	ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทำให้สมองเสื่อม					
2.	ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ช่วยลดความเครียด					

ข้อ	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษพิษภัยของ การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์	จริงที่สุด	จริง	จริง ปานกลาง	จริง น้อย	จริง น้อยที่สุด
3.	จำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ หลัง 18.00 น. ผิดกฎหมาย					
4.	ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์นาน ๆ ทำให้ ตับแข็ง					
5.	ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เป็นยาเสพติด ชนิดหนึ่ง					
6.	ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทำให้ติดสุรา เรื้อรังได้					
7.	ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์นำไปสู่ สารเสพติดชนิดอื่น					
8.	ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทำให้แก่เร็ว					
9.	ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทำให้เกิด อุบัติเหตุจากการขับขี่ยานยนต์					
10.	ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทำให้เกิด ความรุนแรงในครอบครัว					
11.	การขายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ให้เด็ก อายุต่ำกว่า 18 ปี ผิดกฎหมาย					
12.	ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทำให้ นอนหลับง่าย					

ส่วนที่ 5 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของท่าน

5.1 ปัจจุบันท่านดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ประเภทใดบ้าง และบ่อยเพียงใด

ประเภทของเครื่องดื่มที่มี แอลกอฮอล์	ความถี่ของการดื่ม					
	ดื่มทุกวัน	ดื่ม 3-4 ครั้งต่อ สัปดาห์	ดื่ม 1-2 ครั้งต่อ สัปดาห์	ดื่ม 1-2 ครั้งต่อ เดือน	ดื่มเฉพาะ โอกาสพิเศษ/ ตามเทศกาล	ไม่ดื่ม
1. สุรา เช่น แม่โขง แสงโสม						
2. เบียร์						
3. วรรณดี						

ประเภทของเครื่องดื่มน้ำที่มีแอลกอฮอล์	ความถี่ของการดื่ม					
	ดื่มทุกวัน	ดื่ม 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์	ดื่ม 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์	ดื่ม 1-2 ครั้งต่อเดือน	ดื่มเฉพาะโอกาสพิเศษ/ตามเทศกาล	ไม่ดื่ม
4. วิสกี้						
5. ไวน์						
6. เหล้าปั่น						
7. อื่น ๆ ระบุ						
7.1						
7.2						

5.2 ปกติท่านดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์กับใครบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. ดื่มคนเดียว..... ครั้งต่อสัปดาห์ 2. ดื่มนับกับเพื่อนสนิท..... ครั้ง ต่อสัปดาห์
3. ดื่มนับกับสมาชิกในครอบครัว ครั้ง ต่อสัปดาห์

5.3 ปกติท่านดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ที่ไหน

1. ที่บ้านหรือที่พักอาศัยของตัวเอง 2. ที่บ้านเพื่อน 3. ที่ร้านอาหาร/คาราโอเกะ
4. อื่น ๆ (ระบุ)

5.4 ในแต่ละเดือนท่านใช้จ่ายเพื่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เป็นเงินเท่าไร

1. น้อยกว่า 500 บาท 2. 500-999 บาท 3. 1,000 –1,499 บาท
4. 1,500-1,999 บาท 5. 2,000 – 2,499 บาท 6. 2,500 –2,999 บาท
7. อื่น ๆ ระบุ

5.5 ท่านเคยได้รับอุบัติเหตุจากการขับขี้นภายหลังการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์หรือไม่

0. ไม่เคย 1. เคย โปรดระบุการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุครั้งนี้

ส่วนที่ 6 แนวทางของท่านในการป้องกันหรือลดเลิกการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

6.1 ท่านคิดอย่างไรต่อนโยบายและกฎหมายควบคุมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

.....

.....

.....

.....

.....

6.2 ท่านคิดว่าควรทำอย่างไรจึงจะช่วยป้องกันเยาวชนไม่ให้ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ได้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6.3 ท่านคิดว่าควรทำอย่างไรจึงจะช่วยให้เยาวชนที่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ได้ลดลง และเลิกดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ได้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามค่ะ
ผู้วิจัย

ผนวก ง.

แนวคำถามการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-Interview)

ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการป้องกันหรือลดเลิกการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษา ได้แก่ อาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 1 ราย เจ้าหน้าที่ตำรวจ จำนวน 1 ราย ผู้ประกอบการร้านค้าที่จำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ จำนวน 1 มีดังนี้

1. ท่านคิดอย่างไรต่อนโยบายและกฎหมายควบคุมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์
2. ท่านคิดว่าควรทำอย่างไรจึงจะช่วยป้องกันเยาวชนไม่ให้ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ได้
3. ท่านคิดว่าควรทำอย่างไรจึงจะช่วยให้เยาวชนที่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ได้ ลดและเลิกดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ได้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ – สกุล	นางสาวนิศานาถ เลิศพฤกษา
วัน เดือน ปีเกิด	10 พฤษภาคม 2528
ที่อยู่ปัจจุบัน	373 ซอยลาดพร้าว 121 ถนนลาดพร้าว แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2551	จบการศึกษาระดับปริญญาตรีสังคมศาสตรบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
พ.ศ. 2552	เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท หลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบูรณาการนโยบายสวัสดิการสังคม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2551-ปัจจุบัน	นักสังคมสงเคราะห์ สำนักคุ้มครองสวัสดิภาพชุมชน กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ถนนกรุงเกษม แขวงมหานาค เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร